

SBÍRKA
ROZHODNUTÍ
NEJVYŠŠÍHO
SPRÁVNÍHO
SOUDU

2^{2004 / II. ročník / 25. 2. 2004}

ASPI

OBSAH

<p>84. Rozhodnutí správního orgánu: nepřezkoumatelnost 97</p> <p>85. Daň z příjmů fyzických osob 99</p> <p>86. Řízení před soudem: vada řízení nezakládající důvodnost žaloby . . 102</p> <p>87. Řízení před soudem: příznání odkladného účinku 104</p> <p>88. Stavební řízení: zásada koncentrace 107</p> <p>89. Daňové řízení: nepřijatelné podání Vrácení daně z přidané hodnoty: podmínka materiální vzájemnosti 109</p> <p>90. Předpisy profesních komor: zásada vázanosti zákonem 113</p> <p>91. Správní trestání: zákaz retroaktivity 118</p> <p>92. Územní řízení: konec ústního jednání 120</p> <p>93. Pojem stavby 122</p> <p>94. Daňové řízení: důkazní břemeno poplatníka daně z příjmů fyzických osob 125</p> <p>95. Řízení před soudem: přezkoumatelnost rozhodnutí ve správním soudnictví 129</p> <p>96. Daňové řízení: obnova řízení 131</p> <p>97. Státní občanství 132</p> <p>98. Političtí vězni: podmínky vzniku nároku; tábory nucené práce 134</p> <p>99. Správní trestání: k pojmu „provozovatel taxislužby“ 136</p> <p>100. Důchodové pojištění: vdovecký důchod 140</p> <p>101. Řízení před soudem: podání kasační stížnosti u věcně nepříslušného soudu 143</p> <p>102. Účastníci národního boje za osvobození: podmínky vzniku nároku pozůstalého dítěte 145</p> <p>103. Političtí vězni: podmínky vzniku nároku na jednorázovou částku 147</p>	<p>104. Vdovský důchod: obnova nároku na výplatu nebo nový vznik nároku 149</p> <p>105. Političtí vězni: stanovení výše nároku 153</p> <p>106. Političtí vězni: výpočet jednorázové částky při přerušení výkonu trestu odnětí svobody 155</p> <p>107. Řízení před soudem: opravný prostředek proti rozhodnutí o kasační stížnosti 158</p> <p>108. Řízení před soudem: kasační stížnost proti neustanovení zástupce 159</p> <p>109. Vodní právo: kompetence správních orgánů 162</p> <p>110. Řízení před soudem: zastavení řízení o kasační stížnosti 164</p> <p>111. Řízení před soudem: delegace 166</p> <p>112. Služební poměr: porušení služební povinnosti zvláště závažným způsobem 168</p> <p>113. Řízení před soudem: žalobní body 169</p> <p>114. Daňové řízení: námitka podjatosti 172</p> <p>115. Azyl: důvody udělení azylu 173</p> <p>116. Platnost prováděcího právního předpisu 176</p> <p>117. Nezbytnost územního rozhodnutí Stavební řízení: občanskoprávní námitky; doručování veřejnou vyhláškou 180</p> <p>118. Rozhodování ve věcech soukromoprávních: zákon o telekomunikacích 183</p> <p>119. Právo na informace: informace o zdravotním stavu 185</p> <p>120. Řízení před soudem: ustanovení tlumočnicka 187</p> <p>121. Řízení před soudem: delegace 189</p>
--	---

Rozhodnutí správního orgánu: nepřezkoumatelnost

k § 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního

k § 15 a 16 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

k § 47 odst. 3 správního řádu

Rozhodnutí správního orgánu, rozhodujícího o odvolání, které obsahuje pouze větu, že odvolání (zde: proti rozhodnutí povinného subjektu ve věci poskytnutí informací) se zamítá v plném rozsahu, je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 5. 2003, čj. 22 Ca 208/2002-23)

Věc: Ing. Vladimír J. v O. proti Radě města Ostravy o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Žalobce požádal dopisem z 21. 2. 2002 Statutární město Ostravu o sdělení důvodů svého odvolání z funkce ředitele právnické osoby, kterou město zřídilo (dále jen „Ústav“; k odvolání došlo v červenci 1997), dále požadoval sdělení, kdo tento návrh na zmíněné odvolání zpracoval a předložil ke schválení, s uvedením jmen a funkcí, a konečně požadoval zaslání kopie plného znění odpovědi na dopis radě města datovaný 9. 7. 1997 a podepsaný vedoucími zařízení Ústavu. Na tento dopis reagoval Magistrát města Ostravy dopisem ze dne 5. 3. 2002, v němž sdělil žalobci, že z funkce ředitele Ústavu byl odvolán na základě zhodnocení žalobcovy činnosti v uvedené funkci, přičemž jedním z podkladů pro rozhodování členů rady města byla zpráva o výsledku kontroly hospodaření Ústavu, s níž byl žalobce seznámen. Získání informací směřujících ke zjištění, které další informace měli jednotliví tehdejší členové rady města k dispozici při rozhodování, není v možnostech magistrátu města. Písemný návrh na odvolání žalobce neexistuje, resp. není dle do-

stupných informací na Magistrátu města Ostravy k dispozici. Ze znalosti informací o působnosti rady města ve funkci zřizovatele lze v takovém případě usuzovat, že návrh na odvolání či ponechání žalobce ve funkci vyplynul z volné diskuse mezi přítomnými členy rady města. Z obsahu tehdy přijatého usnesení lze dovodit, že o neponechání žalobce ve funkci rozhodlo nejméně šest tehdejších členů rady města. Žalobcův požadavek na zaslání odpovědi vedoucím zaměstnancům Ústavu je nerealizovatelný, neboť podle sdělení tehdejšího tajemníka magistrátu byla těmto zaměstnancům předána odpověď ústně a o obsahu sdělení nebyl učiněn písemný záznam. Na tento dopis reagoval žalobce odvoláním ze dne 20. 3. 2002, o němž rozhodla žalovaná usnesením ze dne 9. 4. 2002 tak, že odvolání zamítla v plném rozsahu. Toto rozhodnutí neobsahuje žádné odůvodnění.

Ke včasné žalobě krajský soud zrušil naříkané rozhodnutí pro vady řízení a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobce namítal, že napadené rozhodnutí žalované je nepřezkoumatelné,

neboť není vůbec odůvodněno. Dále namítal, že toto rozhodnutí nemá náležitosti podle § 15 zákona č. 106/1999 Sb., že nebyla dodržena lhůta pro rozhodnutí o odvolání stanovená v § 16 odst. 3 citovaného zákona a že nebyl dán důvod pro neposkytnutí požadovaných informací, neboť tyto informace nejsou utajovanou skutečností ve smyslu zákona č. 148/1998 Sb., nevypovídají o osobnosti a soukromí fyzické osoby, nejsou obchodním tajemstvím ani informací o majetkových poměrech a nespádají ani pod § 11 zákona č. 106/1999 Sb. Vyjádření Magistrátu Města Ostravy (tj. orgánu I. stupně) ze dne 7. 3. 2002 neobsahuje požadované informace ani nemá předepsané formální a obsahové náležitosti rozhodnutí podle § 15 zákona č. 106/1999 Sb., neboť neobsahuje výrok s odůvodněním každého omezení práva na informace ani poučení o možnosti odvolání.

Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že požadované informace byly poskytnuty jen zčásti, ale ve zbytku se nejednalo o odepření informací, nýbrž o faktickou nemožnost informaci poskytnout, neboť neexistoval písemný návrh na odvolání žalobce z funkce ani písemná odpověď na přípis vedoucích zaměstnanců Ústavu. Magistrát města Ostravy tedy neměl povinnost vydat rozhodnutí s náležitostmi podle § 15 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb.; rovněž tak podle žalované nelze aplikovat ustanovení § 15 odst. 4 citovaného zákona, které považuje nevydání takového rozhodnutí za rozhodnutí, kterým se informace odepírá. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby.

Žaloba je důvodná.

Náležitosti rozhodnutí uvedené v § 15 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb. se týkají

pouze rozhodnutí povinného subjektu (tj. orgánu I. stupně). Námitka žalobce, že rozhodnutí žalované postrádá náležitosti podle § 15 citovaného zákona, tedy důvodná není. Žalobci však lze přisvědčit v tom, že napadené rozhodnutí žalované je nepřezkoumatelné, protože mu zcela schází odůvodnění. Na odvolací řízení se totiž podle § 20 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb. vztahuje správní řád, podle jehož § 47 odst. 3 je správní orgán povinen v odůvodnění rozhodnutí uvést, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů a na základě kterých právních předpisů rozhodoval. Rozhodnutí žalované, které je pouhým zápisem usnesení ze schůze rady města, zmíněné náležitosti nespĺňuje.

Námitka žalobce týkající se lhůty pro rozhodnutí o odvolání je formulována zcela obecně. Žalobce pouze uvedl, kdy podal odvolání; nenamítal porušení právních předpisů z hlediska § 16 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb. (podle něhož musí být o odvolání rozhodnuto do patnácti dnů od předložení odvolání povinným subjektem). Touto obecnou námitkou žalobce se proto soud nezabýval a nemohl se věnovat ani námitkám směřujícím k věci samé - zda byly žalobci poskytnuty požadované informace a zda případně byly dány důvody pro jejich neposkytnutí, neboť to jsou právě otázky, s nimiž se bude v dalším řízení vyrovnávat žalovaná.

Soud tedy napadené rozhodnutí zrušil bez jednání pro vady řízení, konkrétně pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí, a vrátil věc žalované k dalšímu řízení [§ 76 odst. 1 písm. a) a § 78 odst. 4 s. ř. s.].

(vor)

Daň z příjmů fyzických osob

k § 78 odst. 7 soudního řádu správního

k § 3 odst. 1 písm. b), § 3 odst. 2 a § 7 odst. 1 písm. b) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném pro zdaňovací období roku 1996 a 1997 (v textu též „zákon o daních z příjmů“)

Za nepeněžní příjmy poplatníka daně z příjmů fyzických osob – sportovního trenéra působícího ve sportovním klubu na základě živnostenského oprávnění – je nutno považovat i příjmy spočívající v přijetí plnění formou ubytování, stravy a dopravy.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 9. 2003, čj. 30 Ca 308/2000-39)

Věc: Vladimír H. v T. proti Finančnímu ředitelství v Plzni o doměření daně z příjmů.

Finanční ředitelství v Plzni vydalo dne 3. 10. 2000 dvě rozhodnutí, jimiž změnilo dodatečné platební výměry Finančního úřadu Plzeň-sever tak, že žalobci vyměřilo daň z příjmů fyzických osob v částce 33 812 Kč (místo původní částky 28 523 Kč) a v částce 19 296 Kč (místo částky 22 400 Kč).

Žalobou ze dne 24. 8. 2000 se žalobce, odkazuje na obsah svého odvolání ze dne 1. 2. 2000, domáhal soudního přezkoumání pravomocných rozhodnutí žalovaného správního orgánu. Tvrdil, že základem zpochybněných rozhodnutí byl závěr žalovaného o tom, že žalobce přijal plnění, a tím i nepeněžní příjmy, v souvislosti s výkonem své činnosti. Žalobce nepopírá, že v rámci své trenérské činnosti plnění přijal, ale napadá okolnost, že se jednalo o nepeněžní příjmy. Žalovaný měl v rozhodnutí provést výklad příslušných ustanovení zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Žalobce proto požadoval zrušení rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 21. 2. 2001 uvedl, že se v rozhodnutích vypořádal se všemi žalobcovými argumenty obsaženými v jeho odvolání. Plnění přijatá žalobcem v souvislosti s výkonem jeho trenérské činnosti (ubytování, strava a doprava) nejsou plněními, jež by nebyla předmětem daně podle § 3 odst. 4 zákona o daních z příjmů, ani příjmy od daně osvobozenými ve smyslu § 4 tohoto zákona; proto žalovaný navrhnul zamítnutí žaloby.

Z předloženého spisu žalovaného bylo kromě jiného patrné, že žalobce podal v zákonné lhůtě správci daně svá řádná samostatná přiznání k dani z příjmů fyzických osob za roky 1996 a 1997. V roce 1999 provedl správce daně u žalobce daňovou kontrolu, při které zjistil, že žalobce přijal od sportovních klubů nepeněžní plnění, která byla vyjádřena v konkrétní výši, ale která žalobce nezahrnul do svých zdanitelných příjmů. Uvedená zjištění promítl správce daně do výsledku kontroly tím způsobem, že dvěma dodatečnými platebními výměry ze dne 4. 1. 2000 vyměřil žalobci za rok 1996 daň z příjmů fyzických osob ve výši 28 523 Kč a za rok 1997 daň z příjmů fyzických osob ve výši 19 296 Kč. Roz-

hodnutími vydanými dne 3. 10. 2000 pak žalovaný změnil dodatečně platební výměry tak, jak výše uvedeno. V odůvodnění svých rozhodnutí žalovaný uváděl, že všechny důkazy hodnotil podle § 2 odst. 3 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „daňový řád“), a zjistil, že závěry správce daně byly v souladu se zákonem o daních z příjmů. Žalobce přijetí plnění nezpochybňoval – pouze tvrdil, že se jednalo o obvyklá plnění (přiměřené prostředky) příkazce, jež byla nezbytná k vyřízení jeho záležitosti. Žalovaný zdůraznil, že žalobce při výkonu funkce trenéra přijal nepeněžní plnění vyčíslená ve zprávě o daňové kontrole, která byla předmětem daně z příjmů fyzických osob a nebyla od ní osvobozena. Žalovaný také vysvětlil, že ke zvýšení daně přistoupil poté, kdy zjistil, že správce daně nezahrnul do žalobcových zdanitelných příjmů dílčí peněžní částky.

V replice ze dne 19. 4. 2001 žalobce dodal, že jádrem věci je zjištění, zda se vůbec jednalo o příjmy ve smyslu zákona o daních z příjmů.

Krajský soud v Plzni žalobu svým rozsudkem zamítl jako nedůvodnou (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

Mezi účastníky řízení nebylo sporu o tom, že ve sledovaných zdaňovacích obdobích žalobce soukromě podnikal jako sportovní trenér, a to na základě živnostenského oprávnění. Za uvedenou činnost obdržel ve smyslu uzavřených dohod od svých tehdejších ob-

chodních partnerů – společnosti K. se sídlem v P. a svazu H. se sídlem v P. – dohodnutou peněžní odměnu, a proto byl poplatníkem daně z příjmů fyzických osob [§ 1 písm. a), § 2 odst. 1, 2 zákona o daních z příjmů]. Tyto peněžní odměny byly předmětem daně a žalobce je také zahrnul do svých přiznání k dani z příjmů fyzických osob [§ 40 odst. 1 a 16 daňového řádu, § 38g odst. 1 a 3, § 3 odst. 1 písm. b), § 7 odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů].

Jedinou spornou otázkou, jež prolínala jak celým správním (daňovým), tak i soudním řízením, byla povaha okolnosti spočívající v tom, že ve stejných zdaňovacích obdobích bylo žalobci od těchto jeho obchodních partnerů na jednotlivých akcích hrazeno ubytování, doprava a strava, přičemž žalobce příjem těchto „materiálních požitků“ nepopíral.

Dle názoru soudu bylo jádrem sporné otázky zjištění, zda popsané „materiální požitky“ žalobce byly vůbec jeho příjmem ve smyslu zákona o daních z příjmů (jak žalobce opožděně po uplynutí zákonné lhůty v replice ze dne 19. 4. 2001 správně připomínal), neboť předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou právě poplatníkovy příjmy z jednotlivých zdrojů činnosti, například příjmy z jeho podnikání.

Jistě není bez zajímavosti, že zákon o daních z příjmů pojem „příjmu“ vůbec nevymezoval.*)

Přes naznačený legislativní nedostatek je však nezbytné pojem „příjmu“ po-

*) Za výjimku snad lze považovat určení „nepeněžního příjmu“ vlastníka (pronajímatele) věci v ustanovení § 23 odst. 6 věta druhá zákona o daních z příjmů, ve znění účinném od roku 2002. Pro úplnost je v této souvislosti vhodné dodat, že odlišná situace je například v zákoně ČNR č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, v němž je podstatná část základních pojmů (například „zdanitelné plnění“) vymezena v jeho § 2.

dle zákona o daních z příjmů vymezit, což je možno prostřednictvím dále popsaného výkladu.

Jestliže zákon o daních z příjmu definuje jako příjem, který je předmětem daně z příjmu fyzických osob, příjem z „něčeho“ (například ze živnosti), je příjmem fyzické osoby, která právě „něco“ poskytuje (například v rámci živnosti a prostřednictvím obchodního vztahu), úhrada za „něco“, respektive na „něco“.

Zrovna o takovou právní situaci se dle názoru soudu v dané věci jednalo.

V průběhu posuzovaného správního řízení bylo z výpovědi žalobce při ústním jednání před správcem daně dne 25. 10. 1999, z potvrzení společnosti K. se sídlem v P. ze dne 25. 9. 1999, z potvrzení svazu H. se sídlem v P. ze dne 26. 10. a 22. 11. 1999 a ze zprávy o daňové kontrole ze dne 3. 12. 1999 prokázáno, že obchodní partneři žalobce za něj uhradili na jednotlivých sportovních akcích – utkáních, na nichž působil jako trenér jejich družstev, ubytování a stravu, popřípadě i dopravu. Uvedené „materiální požitky“ shrnuli do celkových peněžních částek, jež sdělili správci daně. Popsané „materiální požitky“ žalobce při uskutečňování povinností trenéra sportovních družstev přijal, protože se na jednotlivých sportovních akcích (utkáních, soustředěních) ubytoval, přijal stravu a podobně.

Příjem žalobce tedy spočíval v tom, že si na sportovních akcích sám ze svých prostředků neplatil ubytování, stravu a případně ani dopravu, neboť tyto „materiální požitky“ za něho hradili jeho obchodní partneři, a proto dle názoru soudu nejsou žádné pochybnosti o tom, že se jednalo o příjmy ve smyslu zákona o daních z příjmů, protože žalob-

ce naznačené „materiální požitky“ získal při výkonu soukromého podnikání – živnosti trenéra, a tak byly předmětem daně z příjmů fyzických osob [§ 3 odst. 1 písm. b), § 3 odst. 4, § 7 odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů].

Tyto žalobcovy příjmy (oproti přijaté odměně za výkon funkce sportovního trenéra při soukromém podnikání) neměly ale peněžní formu, a proto se jednalo o nepeněžní příjmy, což však nebylo rozhodující pro závěr, zda jsou anebo nejsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, neboť zdanitelným příjmem této daně byly jak příjmy peněžní, tak i nepeněžní [§ 3 odst. 1 písm. b), § 3 odst. 2 zákona o daních z příjmů].

Žalobce nepopíral, že tyto nepeněžní příjmy nezahrnul do svých přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Takový postup žalobce byl ovšem v rozporu se zákonem o daních z příjmů, protože jeho povinností jakožto poplatníka uvedené daně bylo v daňovém přiznání uvést veškeré příjmy, které byly předmětem daně, a tak správce daně nepochybil, když příjmy zdanil, neboť nebylo prokázáno, že byly od daně z příjmů fyzických osob osvobozeny (§ 4 a § 38g odst. 1, 3 zákona o daních z příjmů, § 46 odst. 7 daňového řádu).

Závěrem je potřebné uvést, že v posuzované věci byla rozhodující veřejnoprávní úprava žalobcových příjmů ze živnosti trenéra pro daňové účely, jež byla zakotvena v zákoně o daních z příjmů, a nikoli soukromoprávní písemné či ústní ujednání žalobce a jeho tehdejších (sportovních) obchodních partnerů v oblasti obchodněprávních nebo občanskoprávních vztahů, jak mimo jiné správně konstatoval žalovaný v odůvodnění žalobou napadených rozhodnutí.

(ivo)

Rízení před soudem: vada řízení nezakládající důvodnost žaloby

k § 39 a § 54 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
k § 78 odst. 7 soudního řádu správního

Zjistí-li krajský soud po doplnění dokazování v řízení o plný invalidní důchod, že podmínky nároku na dávku nejsou splněny, zamítne žalobu, i když správní orgán sám nezjistil všechny rozhodné skutečnosti (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

(Podle rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 3. 2003, čj. 29 Ca 276/99-51)

Věc: Stanislav K. v K. proti České správě sociálního zabezpečení o plný invalidní důchod.

Žalovaná zamítla dne 13. 7. 1999 žádost žalobce o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb. Posudkový lékař OSSZ v N. totiž jako datum vzniku plné invalidity žalobce stanovil den 11. 11. 1998, a žalobce, který je pojištěncem starším 28 let, tak nesplňoval podmínku potřebné doby pojištění (pět roků z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity - § 40 zákona č. 155/1995 Sb.). Dle evidence žalované získal žalobce v rozhodném období dobu pojištění v délce dvou let a 363 dnů.

Žalobce v žalobě namítal, že lékař OSSZ určil jako datum vzniku plné invalidity den podání žádosti o dávku, avšak žalobcův špatný zdravotní stav trvá již podstatně déle. Žalobce dále uváděl, že po úmrtí rodičů se pohyboval po republice bez stálého bydliště, tedy i bez stálého ošetřujícího lékaře, od roku 1994 jej kvůli zdravotním obtížím nepřijali nikde do zaměstnání a ani subjektivně se na výkon soustavného zaměstnání necítil.

Soud vyžádal ve věci důkaz posudkem Posudkové komise MPSV ČR; tato komise shledala žalobce plně invalidním od 5. 8. 1998, tedy od data, kdy byl žalobce psychiatricky vyšetřen odborným lékařem. Vzhledem k tomu, že za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce byla považována psychická choroba, u níž je předpoklad dlouhodobějšího vývoje, žádal soud za účelem co nejobjektivněji stanoveného data vzniku invalidity žalobce posouzení znalecké. Soudní znalec z oboru psychiatrie uvedl jako nejpravděpodobnější období vzniku stavu plné invalidity rok 1996, neboť v tomto období se žalobce, byť nesoustavně, snažil o pracovní zapojení. V období dřívějším se zřejmě - s ohledem na žalobcem uváděné obtíže - jednalo o stav invalidity částečné. Takto neurčité stanovení možného data vzniku invalidity soud nepovažoval za vyčerpávající a vyžádal ve věci vypracování znaleckého posouzení kolektivním znaleckým orgánem (Institut postgraduálního vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Praze). Uvedený znalecký orgán pak vázal datum vzniku plné invalidity žalobce ke dni 17. 11. 1997 a tuto úvahu odůvodnil nálezem praktické lékařky, která odeslala žalobce pro nepochybné příznaky vážné duševní poru-

chy k odbornému vyšetření. Toto datum je prvním zaznamenaným objektivním medicínským zjištěním zdravotního stavu žalobce v dostupné zdravotní dokumentaci.

Soud hodnotil provedené důkazy jednotlivě i v jejich souhrnu (§ 77 odst. 2 s. ř. s.); dospěl přitom k závěru, že žaloba žalobce nebyla důvodná, a proto ji zamítl.

Z odůvodnění:

Soud neměl z posouzení zdravotního stavu žalobce posudkovými orgány a znaleckým posudkem znalce (psychiatra) pochybností, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce je vážné psychické postižení, které se postupně vyvíjelo. Z provedených důkazů se však soudu – s přihlédnutím k předpokládanému vývoji onemocnění – jevílo datum vzniku stavu plné invalidity žalobce, určené lékařem OSSZ a posudkovou komisí na den znaleckého posouzení pro zbavení způsobilosti k právním úkonům, jako příliš vzdálené od skutečného vzniku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Období stanovené znalcem (psychiatrem) pak je pro určitější datum příliš obecné, dlouhé a neurčité, jak správně uvedl znalecký kolektiv Institutu postgraduálního vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Praze. Z tohoto důvodu měl soud za důvodné vyžádání dalšího, a to kolektivního, znaleckého posouzení co nejobektivnějšího možného data vzniku invalidity žalobce.

Z odůvodnění tohoto znaleckého posouzení pak již měl soud za prokázané, že z veškeré dostupné dokumentace nelze s větší určitostí uvažovat o seriózním

stanovení možného data vzniku případné částečné invalidity a je nutno přistoupit na názor, že v případě žalobce je možno takto zvažovat až datum vzniku plné invalidity. Vzhledem k tomu, že ještě v r. 1996 se žalobce ucházel o práci a při lékařské prohlídce byl uznán schopným a lékaře vyhledal až 17. 11. 1997, kdy již byla zjištěna vážná duševní porucha, se soud ztotožnil se závěrem znaleckého kolektivu o tom, že jako datum vzniku plné invalidity žalobce lze nejobektivněji stanovit datum 17. 11. 1997.

Rozhodným desetiletým obdobím před vznikem plné invalidity je tedy období od 17. 11. 1987 do 16. 11. 1997. Dle osobního listu důchodového pojištění ze dne 8. 7. 1999, který je součástí dávkového spisu žalované, soud zjistil, že v tomto období splnil žalobce dobu pojištění v rozsahu 1503 dní, tedy dobu čtyř roků a 43 dnů. V § 40 zákona č. 155/1995 Sb. je uvedeno, že potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku nad 28 let pět roků; tato doba se přitom zjišťuje z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity. Soudu tedy nezbylo než konstatovat, že v době vydání napadeného rozhodnutí žalované žalobce nesplňoval podmínky ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb., neboť byl sice plně invalidní, avšak nezískal pro vznik nároku na plný invalidní důchod potřebnou dobu pojištění. Na této skutečnosti nemohl nic změnit ani fakt, že oproti údaji o prokázané době pojištění v trvání dvou let a 363 dnů, uváděném původně v rozhodnutí žalované, prokázal soud provedenými důkazy existenci čtyř roků a 43 dnů pojištění.

(brt)

87

Řízení před soudem: přiznání odkladného účinku

k § 73 odst. 2 soudního řádu správního

Při rozhodování o přiznání odkladného účinku žalobě soud zjišťuje jen existenci zákonných předpokladů pro přiznání odkladného účinku žaloby uvedených v ustanovení § 73 odst. 2 s. ř. s. Povinnost tvrdit a prokázat vznik nenahraditelné újmy stíhá žalobce. Žalovaný může zpochybnit návrh na přiznání odkladného účinku z důvodu nesplnění zbývajících dvou zákonných předpokladů, tj. že přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a že přiznání odkladného účinku není v rozporu s veřejným zájmem. Pokud tak žalovaný neučiní, nepřizná soud odkladný účinek žalobě jen v případě, že nesplnění těchto předpokladů vyplývá z obsahu soudního a správního spisu, neboť zákon neukládá soudu provádět dokazování týkající se splnění těchto předpokladů a jejich zjišťování z úřední povinnosti (*ex officio*).

(Podle usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 10. 2003, čj. 52 Ca 9/2003-144)

Věc: Eduard T. v Ú. proti Krajskému úřadu Pardubického kraje o stavební povolení, o přiznání odkladného účinku žalobě.

Rozhodnutím bývalého Okresního úřadu Ústí nad Orlicí ze dne 3. 12. 2002 bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Městského úřadu v Ústí nad Orlicí ze dne 3. 10. 2002, jímž bylo stavebníkům v něm uvedeným vydáno podle ustanovení § 66 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 83/1998 Sb., stavební povolení ke stavbě inženýrských sítí a komunikace.

Žalobce jako účastník stavebního řízení podal proti rozhodnutí bývalého Okresního úřadu Ústí nad Orlicí žalobu, kterou se domáhal zrušení obou zmíněných rozhodnutí pro vady řízení a nezákonnost.

Žalobce zároveň navrhl, aby soud podané žalobě přiznal odkladný účinek podle ustanovení § 73 s. ř. s. V odůvodnění tohoto návrhu uvedl, že realizace a následky napadeného rozhodnutí znamenají pro něj nenahraditelnou újmu. Podmínky pro provedení stavby stanovené rozhodnutím správního orgánu I. stupně jsou totiž systematicky porušovány, neboť po blízké komunikaci projíždějí těžké nákladní automobily v rozsahu nad limity stanovené v těchto podmínkách. Životní podmínky žalobce a jeho rodiny jsou nevyhovující vzhledem k velkému hluku, prašnosti a vibracím. Dochází k poškozování rodinného domu žalobce v důsledku nepřiměřeného dopravního provozu, přičemž hrozí i destrukce v části domu přiléhající ke komunikaci. Žalobce zároveň poukázal i na značné ohrožení bezpečnosti silničního provozu, protože žalobce, jeho rodinní příslušníci a ostatní osoby jsou v případě pohybu po komunikaci a v okolí rodinného domu žalobce ohroženi na zdraví a životě.

Žalovaný ve vyjádření k návrhu na přiznání odkladného účinku žaloby jen upozornil na současný vysoký stupeň rozestavenosti stavby a ponechal rozhodnutí o přiznání odkladného účinku na úvaze soudu.

Zúčastněné osoby ve vyjádření k návrhu na přiznání odkladného účinku žaloby uvedly, že za celým řízením je skryta několikaletá snaha žalobce o zrušení uvedené komunikace a přemostění přes řeku T. a jeho záměr domáhat se zbudování nové komunikace a nového mostu. Namítly, že jejich práva jako práva třetích osob by byla zrušením či změnou stavebního povolení dotčena.

Krajský soud v Hradci Králové, shledav všechny zákonné předpoklady pro přiznání odkladného účinku žalobě, tento účinek žalobě přiznal, čímž se do pravomocného skončení řízení před soudem pozastavují účinky napadeného rozhodnutí (§ 73 odst. 3 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nenahraditelnou újmu, přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem.

Zákon tak v citovaném ustanovení stanoví celkem tři zákonné předpoklady: 1. výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí by pro žalobce znamenaly nenahraditelnou újmu, 2. přiznání odkladného účinku se nesmí dotknout nepřiměřeným způsobem nabytých práv

třetích osob a 3. přiznání odkladného účinku není v rozporu s veřejným zájmem.

Rozhodnutí o přiznání odkladného účinku je podle své povahy dočasným rozhodnutím, neboť platí do doby pravomocného skončení soudního řízení ve věci samé, a nelze proto proti němu podat kasační stížnost [§ 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s.]. Z toho vyplývá, že při rozhodování o přiznání odkladného účinku žaloby soud nepřezkoumává v mezích žalobních bodů žalobou napadené výroky rozhodnutí, jak to musí činit při rozhodování ve věci samé (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), ale zjišťuje jen existenci uvedených zákonných předpokladů.

Prokázat první z nich, tedy vznik nenahraditelné újmy v případě výkonu nebo jiných právních následků žalobou napadeného rozhodnutí, je povinen žalobce, protože je to on, kdo se přiznání odkladného účinku domáhá svým návrhem (§ 73 odst. 2 s. ř. s.). Vyvrátit takto prokazovanou existenci tohoto předpokladu může jen žalovaný, neboť ten je účastníkem řízení, napadené rozhodnutí vydal a k návrhu na přiznání odkladného účinku se má vyjádřit (§ 73 odst. 2 s. ř. s.). Protože žalovaný jako orgán veřejné správy vykonává státní správu, je ve správním řízení povinen zajišťovat ochranu veřejného zájmu a přihlížet i k ochraně práv třetích osob. Z tohoto důvodu jen žalovaný může zpochybnit návrh na přiznání odkladného účinku z důvodu nesplnění zbývajících dvou zákonných předpokladů, tj. že přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a že přiznání odkladného účinku není v rozporu s veřejným zájmem. Pokud tak žalovaný neučiní, nepřizná soud odkladný účinek žalobě jen v případě, že

nesplnění těchto předpokladů vyplyne z obsahu soudního a správního spisu, neboť zákon neukládá soudu provádět dokazování týkající se splnění těchto předpokladů a jejich zjišťování *ex officio* (tedy z úřední povinnosti).

Žalobce ve svém návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě tvrdil, že výkon žalobou napadeného rozhodnutí, tedy realizace stavebního povolení, pro něj znamená nenahraditelnou újmu, kterou spatřoval i v ohrožení svého života a zdraví jako účastníka silničního provozu v souvislosti s nezajištěnou bezpečností silničního provozu na komunikaci vedoucí na stavbu v těsné blízkosti jeho rodinného domu. Zmíněnou újmu spatřoval i v přímém a již existujícím ohrožení jeho zdraví a života v souvislosti s negativním vlivem provozu těžké dopravní techniky, která rovněž narušuje statiku a stavební stav jeho rodinného domu. Protože žalovaný ve svém vyjádření tato tvrzení žalobce nezpochybnil, když pouze odkázal na vysoký stupeň rozestavěnosti stavby, což rozhodně nelze považovat za skutečnost vyvracející tvrzení o již zmíněné nenahraditelné újmě, neměl soud důvod považovat tato tvrzení za nevěrohodná. Pokud je výkonem rozhodnutí správního orgánu ohrožena bezpečnost silničního provozu, jehož je žalobce účastníkem, a pokud samotný silniční provoz způsobený výkonem rozhodnutí, tedy v daném případě prováděním stavby, přímo ohrožuje žalobce na životě a zdraví v důsledku negativních účinků tohoto provozu na rodinný dům, který žalobce užívá, je splněn první ze zákonných předpokladů přiznání odkladného účinku žalobě podle ustanovení § 73 s. ř. s., tj. že by výkon rozhodnutí znamenal pro žalobce nenahraditelnou újmu. V daném případě splnění předpokladu nevyplývá jen z ža-

lobcova tvrzení, ale i ze znaleckého posudku znalce ing. Miroslava H. ze dne 3. 2. 2003. Z tohoto posudku vyplývá, že oba orgány veřejné správy neposuzovaly dopravně technický stav uvedené komunikace, neboť šířkové parametry jejího jízdního pruhu neodpovídají předpokládanému nárůstu provozu, a není tak zajištěna její schůdnost, sjízdnost a ani obslužnost. Navíc jmenovaný soudní znalec dospěl k závěru, že dynamické zatížení dopravou po uvedené komunikaci v souvislosti se stavbou může způsobit poruchy v okolní zástavbě, do které rodinný dům žalobce bezpochyby patří. Pokud se týče bezpečnosti silničního provozu, v podkladech žalobou napadeného rozhodnutí a v podkladech rozhodnutí vydaného správním orgánem I. stupně chybí vyjádření příslušného dotčeného orgánu státní správy, kterým je pro účely posouzení vlivu stavby a dopravy způsobené touto stavbou na bezpečnost silničního provozu po uvedené komunikaci příslušný orgán Policie České republiky. Zbývající dva zákonné předpoklady pro přiznání odkladného účinku žalobě, tedy že přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem, žalovaný nezpochybnil a ani soud ze soudního a správního spisu nesplnění těchto zákonných předpokladů nezjistil.

Vyjádření zúčastněných osob, které nelze považovat za třetí osoby uvedené v ustanovení § 73 odst. 2 s. ř. s., neobsahovalo skutečnosti, které by splnění uvedených zákonných předpokladů pro přiznání odkladného účinku žalobě zpochybnily. Zákon neupravuje kritiku postupu žalobce při jednáních se správními orgány a domněnky o účelu těchto jednání jako důvody způsobitelné zpochyb-

nit tyto předpoklady, a soud se takovým vyjádřením proto nemohl zabývat.

Soud na základě výše uvedených důvodů žalobě přiznal odkladný účinek; přiznání odkladného účinku přitom mů-

že soud i bez návrhu usnesením zrušit, ukáže-li se v průběhu řízení, že pro přiznání odkladného účinku nebyly důvody nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly (§ 73 odst. 4 s. ř. s.).

(oř)

88

Stavební řízení: zásada koncentrace

k § 36 odst. 2 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 83/1998 Sb.

k § 4 odst. 2 správního řádu

Koncentrační zásada vyjádřená v § 36 odst. 2 zákona č. 50/1976 Sb., stavebního zákona, se vztahuje i na námítky obce obsahující nesouhlas obce s vydáním rozhodnutí o umístění stavby. Pokud obec jako účastník územního řízení uplatnila takovou námitku opožděně, nemůže stavební úřad z důvodu zachování zásady procesní rovnosti účastníků řízení (§ 4 odst. 2 spr. ř.) k takové námitce přihlížet.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 11. 2003, čj. 52 Ca 1/2003-77)

Věc: Společnost s ručením omezeným I. v H. proti Krajskému úřadu Pardubického kraje o vydání územního rozhodnutí o umístění stavby.

Rozhodnutím bývalého Okresního úřadu Pardubice ze dne 9. 12. 2002 bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Magistrátu města Pardubic, jímž byl podle ustanovení § 39 stavebního zákona zamítnut návrh na vydání územního rozhodnutí pro umístění staveb tří bytových domů a dalších staveb na pozemcích v katastrálním území O.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobkyně mj. namítala, že ač správní orgán I. stupně stanovil lhůtu pro uplatnění námitek v územním řízení do 12. 7. 2002 a následně ji prodloužil do 19. 7. 2002, námitky obce O. jako jednoho z účastní-

ků řízení byly podány až dne 26. 7. 2002, a tedy opožděně. Správní orgán I. stupně i žalovaný však k těmto námitkám přesto přihlédl. Tím bylo porušeno ustanovení § 36 odst. 2 stavebního zákona, podle kterého mohou účastníci řízení uplatnit námitky ve stanovené lhůtě, přičemž k později uplatněným námitkám nebude v řízení přihlédnuto.

Podle názoru žalovaného, obsaženého ve správním spisu, stavební úřad nepochybil, když přihlédl k nesouhlasnému stanovisku obce O. k projektové dokumentaci i po termínu stanoveném stavebním úřadem k uplatnění námitek. Toto stanovisko mělo totiž pro stavební úřad zásadní význam, protože obec je účastníkem územního řízení hájícím důležité místní zájmy v lokalitě, kde měly být stavby umístěny.

Krajský soud napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. c) a § 78 odst. 1 s. ř. s.

Z odůvodnění:

Žalobou napadené rozhodnutí i jemu předcházející rozhodnutí správního orgánu I. stupně byla vydána v územním řízení podle § 32 a násl. stavebního zákona, v němž stavební úřad rozhoduje o vydání územního rozhodnutí. Pokud v tomto řízení stavební úřad upustí od ústního jednání, určí podle ustanovení § 36 odst. 2 stavebního zákona lhůtu, ve které mohou účastníci územního řízení uplatnit námitky. Současně účastníky upozorní, že k později uplatněným námitkám nebude přihlédnuto. V ustanovení § 36 odst. 2 stavebního zákona je tak zakotvena koncentrační zásada, podle které může účastník uplatnit námitky proti navrhovanému umístění stavby jen ve lhůtě určené správním orgánem. Pokud účastník územního řízení tuto lhůtu nedodrží a podá námitky po jejím marném uplynutí, nedává zákon správnímu orgánu možnost k takové námitce přihlédnout. Pouze v případě, že obsahem uplatněné námitky bude tvrzení o porušení kogentního předpisu hmotného nebo procesního práva, je správní orgán povinen se námitkou zabývat i v případě, že byla uplatněna po marném uplynutí lhůty. To lze vyvodit z ustanovení § 3 odst. 1 a § 46 spr. ř. zakotvujících požadavek zákonnosti správního rozhodnutí a zároveň i z článku 2 Listiny základních práv a svobod, podle něž lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.^{*)} Dále je nutné konstatovat, že tato koncentrační

zásada se vztahuje na všechny účastníky územního řízení bez rozdílu, což je důsledkem uplatnění zásady procesní rovnosti účastníků správního řízení, kterým je i územní řízení (§ 4 odst. 2 spr. ř.).

V projednávané věci nebylo mezi účastníky soudního řízení sporu o žalobkyní tvrzené skutečnosti, že v územním řízení uplatnila obec O. své námitky po uplynutí lhůty stanovené správním orgánem I. stupně, a že tedy byla porušena zmíněná koncentrační zásada. Takové skutkové zjištění proto považoval soud za nesporné a vzal je za své (§ 64 s. ř. s. a § 120 odst. 4 o. s. ř.). Ze správního spisu, a to z podání obecního úřadu O. ze dne 26. 7. 2003, které bylo doplněno podáním obce O. ze dne 5. 8. 2002, soud zjistil, že obsahem opožděně uplatněných námitek obce jako účastníka územního řízení byl její nesouhlas s projektovou dokumentací stavby předloženou žalobkyní v územním řízení z důvodu „hájení zájmů místních občanů, kteří v této lokalitě mají trvalá bydliště a zásadně nesouhlasí s tímto předloženým návrhem investora“. Obsahem námitky nebylo tedy tvrzení o porušení kogentního hmotného nebo procesního právního předpisu, ale pouze nesouhlas s projektovou dokumentací a stavbou. Na takovou námitku se plně vztahuje zmíněná koncentrační zásada a jak správní orgán I. stupně, tak i žalovaný pochybili, když k této námitce přihlédl i a uvedli ji jako jeden z důvodů pro zamítnutí návrhu na vydání územního rozhodnutí. Navíc závěr těchto správních orgánů o tom, že stavební úřad přihlíží k opožděně uplatněné námitce obce jako účastníka řízení proto, že obec hájí v řízení veřejné zájmy, je mylný. Jak již

^{*)} *Ve vztahu ke koncentrační zásadě v řízení o povolení stavby tak judikoval Vrchní soud v Praze (Soudní judikatura ve věcech správních č. 619/2000).*

bylo uvedeno, koncentrační zásada se vztahuje na všechny účastníky řízení, tedy i na obec, a nelze ji uplatňovat jen u některých, správním orgánem dle jeho vlastní úvahy vybraných, účastníků územního řízení. To, že obec v územním řízení hájí místní zájmy, není důvodem pro neuplatnění koncentrační zásady v případě, kdy obec jako účastník tohoto řízení uplatnila námitky po marném uplynutí lhůty stanovené stavebním úřadem v souladu s ustanovením § 36 odst. 2 stavebního zákona. Tato skutečnost má význam jen při vymezení účastníků řízení a vedla zákonodárce k založení účasti obce v územním řízení ze zákona (§ 34 odst. 3 stavebního zákona). Důvodem této zákonné úpravy byla potřeba zabezpečit ochranu místních zájmů i v přípa-

dě, že obec nemá vlastnická či jiná práva k pozemkům, stavbám na nich včetně sousedních pozemků a staveb na nich a nemohla by být považována za účastníka řízení (§ 34 odst. 1 stavebního zákona). Přihlédnutím k opožděně uplatněné námitce obce s odkazem na její zvláštní postavení v územním řízení z důvodu zabezpečení ochrany místních zájmů správní orgán I. stupně nerespektoval zásadu procesní rovnosti účastníků správního řízení (§ 140 stavebního zákona a § 4 odst. 2 spr. ř.), a porušil tak ustanovení o řízení před správním orgánem, což mělo za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 76 odst. 1 písm c) s. ř. s.].

(oř)

89

Daňové řízení: nepřijatelné podání

Vrácení daně z přidané hodnoty: podmínka materiální vzájemnosti

k § 45d zákona ČNR č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění zákona č. 208/1997 Sb. a zákona č. 17/2000 Sb.

k § 27 odst. 1 písm. h) zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zákona č. 323/1993 Sb. a zákona č. 255/1994 Sb. (v textu též „daňový řád“)

I. Zahraniční osobě, která dle § 45d zákona ČNR č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, uplatnila nárok na vrácení daně z přidané hodnoty, lze daň vrátit pouze tehdy, jsou-li splněny všechny podmínky zákonem stanovené, tj. uplatnila-li zahraniční osoba nárok na vrácení daně pouze za vybrané druhy zboží a služeb nakoupené v České republice a současně je-li splněn princip vzájemnosti. Není-li některá z podmínek naplněna, je třeba žádost zahraniční osoby o vrácení daně zamítnout. Nelze postupovat podle § 27 odst. 1 písm. h) zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, a řízení zastavit s poukazem na nepřijatelnost takové žádosti.

II. Požadavek vzájemnosti vyplývající z § 45d zákona ČNR č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, je naplněn pouze tehdy, jestliže stát, ve kterém podniká a má sídlo nebo bydliště osoba uplatňující nárok na vrácení daně z přidané hodnoty, českým subjektům daň v obdobných případech skutečně vrací. Nestačí, je-li možnost uplatnit nárok na vrácení daně z přidané

hodnoty na základě principu vzájemnosti zakotvena v právních předpisech obou dotčených států, ale je zapotřebí, aby oba státy podnikatelům se sídlem v druhé zemi daň v obdobných případech také skutečně vracely.

(Podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 4. 2003, čj. 28 Ca 161/2002-37)

Věc: Obchodní společnost P se sídlem v H. (Spolková republika Německo) proti Finančnímu ředitelství pro hlavní město Prahu o vrácení daně z přidané hodnoty.

Žalovaný svým rozhodnutím ze dne 27. 12. 2001 zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Finančního úřadu pro Prahu 1, jímž bylo podle ustanovení § 27 odst. 1 písm. h) daňového řádu zastaveno řízení ve věci žádosti o vrácení daně zahraničním osobám podle § 45d zákona ČNR č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále též „zákon o dani z přidané hodnoty“), za 4. čtvrtletí roku 2000 v celkové výši 269 340,11 Kč.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobkyně předně namítala, že správní orgány obou stupňů nepostupovaly v souladu s právem, když na žádost žalobkyně o vrácení DPH aplikovaly institut zastavení řízení podle § 27 daňového řádu. Zastavení řízení je dle názoru žalobkyně ryze procesním institutem, který lze aplikovat pouze za předpokladu, že podání daňového subjektu je ze zákona nepřijatelné, tj. nelze je vůbec učinit. Žalobkyně se přitom řídila zákonem o dani z přidané hodnoty, všechny podmínky stanovené tímto zákonem splnila současně s předložením žádosti, a správce daně proto nebyl oprávněn označit její podání za nepřijatelné. Žalobkyně dále namítala, že žalovaný nesprávně posoudil skutkový stav věci a porušil tím § 45d zákona o dani z přidané hodnoty i § 2 odst. 1 daňového řádu. V této souvislosti uvedla, že jedním ze zákonných předpokladů pro vrácení daně zahraničním oso-

bám dle ustanovení § 45d zák. o dani z přidané hodnoty je princip vzájemnosti. Ten značí, že daň může být vrácena těm zahraničním podnikatelům, v jejichž zemích je v daňových zákonech obdobné ustanovení, které umožňuje vracet daň zahraničním podnikatelům za stejná uskutečněná zdanitelná plnění. V daném případě se jedná o posouzení vzájemnosti mezi Českou republikou a SRN. To, zda je podmínka principu vzájemnosti mezi oběma zeměmi splněna, lze zjistit vyhodnocením a porovnáním platných znění českého a německého právního předpisu. Žalobkyně poukázala rovněž na stanovisko Ministerstva financí ze dne 17. 9. 2001, publikované ve Finančním zpravodaji č. 9-10/2001, podle něhož český stát s okamžitou platností nebude prostřednictvím finančního úřadu vracet občanům SRN daň ve smyslu ustanovení § 45d zákona o dani z přidané hodnoty, dokud příslušný orgán SRN písemně nepotvrdí, že českým osobám bude daň v obdobných případech vrácena. Toto stanovisko není dle názoru žalobkyně v souladu se zákonem, neboť se změnilo bez jakékoliv vazby na stávající právní úpravu, což je v rozporu s principem právní jistoty daňových subjektů a s principem předvídatelnosti zákonného rozhodování správců daně. Žalobkyně uvedla, že ve vztahu k SRN byl do 31. 8. 2001 nárok na vrácení DPH uznáván a bez jakékoliv legislativní změny jak v domácím, tak v německém právu s účinností od 1. 9. 2001 uznáván být přestal. Žalovaný podle žalobkyně svým rozhodnutím porušil zákon, neboť vycházel z principu materiální vzájemnosti, který ze zákona nevyplývá.

Porovnáním české úpravy s německou lze dojít k závěru, že zákony obou států přiznávají nárok na vrácení daně zahraničním osobám z druhé země. Žalobkyně proto navrhla, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

Žalovaný správní orgán se ve svém vyjádření k žalobě ohradil proti námitce, již žalobkyně napadla postup správních orgánů obou stupňů, spočívající v zastavení řízení, jako nezákonný. Ze znění ustanovení § 45d odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty žalovaný dovodil, že zahraniční osoba může uplatnit nárok na vrácení daně podáním žádosti pouze při splnění podmínek vyplývajících z odstavce 1 tohoto ustanovení. V případě, kdy nebyly tyto podmínky splněny (konkrétně nebyl naplněn princip vzájemnosti), nebyla žalobkyně oprávněna žádost o vrácení daně vůbec podat. Proto posoudily správní orgány obou stupňů žádost žalobkyně jako nepřijatelné podání. K námitce vytkající žalovanému porušení ustanovení § 45d zákona o dani z přidané hodnoty, při jehož užití žalovaný vyšel z principu materiální vzájemnosti nevyplývajících podle žalobkyně ze zákona, žalovaný uvedl, že potvrzení principu vzájemnosti znamená uvést terminologii tohoto principu do daňových zákonů, ale tento princip potvrdit a realizovat, neboť daňové řízení vychází vždy ze skutečného stavu. Za potvrzení principu vzájemnosti však nelze uznat stav, kdy je tento princip uveden v daňových zákonech ČR i SRN, avšak SRN daň českým osobám nevrací a Česká republika ani není uvedena na seznamu zemí, kterým SRN daň vrací. Žalovaný nesouhlasí ani s tím, že by porušil zásadu zákonnosti zakotvenou v ustanovení § 2 daňového řádu. Ze shora uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby soud žalobu v plném rozsahu zamítl.

Městský soud v Praze napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení podle ustanovení § 78 odst. 1 s. ř. s. Zrušil zároveň i rozhodnutí správního orgánu I. stupně, které bylo stíženo toutéž vadou řízení jako rozhodnutí žalovaného (§ 78 odst. 3 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

Ze správního spisu soud zjistil, že ve Finančním zpravodaji č. 6 ze dne 2. 7. 2001 uveřejnilo Ministerstvo financí pod č. 46 sdělení k vrácení daně z přidané hodnoty zahraničním osobám. Dle bodu 2 tohoto sdělení bude Česká republika vracet daň v rozsahu § 45d odst. 2 zákona o dani z přidané hodnoty zahraničním osobám států, které na žádost Ministerstva financí vzájemnost nepotvrdily, ale v praxi obvykle podnikatelům České republiky daň vracejí, nebo států, které vrácení daně nepodmiňují splněním principu vzájemnosti. Vedle jiných států se jedná též o Německo, v jehož případě jsou však z vrácení daně vyloučeny částky daně, které připadají na nákup pohonných hmot.

Ve Finančním zpravodaji č. 9-10 ze dne 12. 11. 2001 zveřejnilo Ministerstvo financí pod č. 58 další sdělení k vrácení daně z přidané hodnoty zahraničním osobám. Podle bodu 2 tohoto sdělení nebude Česká republika s okamžitou platností vracet daň žadatelům z Německa, protože německá strana žadatelům z České republiky daň nevrací a Česká republika není uvedena v seznamu zemí, kterým Německo daň vrací. Daň nebude vrácena u žádostí o vrácení počínaje rokem 2001. Pokud do 31. 8. 2001 byla některým žadatelům z Německa daň vrácena, nebude vyžadováno její zpětné vrácení. Tento postup, tj. zastavení vrácení daně Německu, potrvá až do doby, kdy příslušný orgán

z německé strany písemně potvrdí, že českým žadatelům bude daň vrácena.

Soud v rozsahu žalobních bodů, jimiž je vázán, přezkoumal zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle § 45d odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty může osoba, která podniká a má sídlo nebo bydliště v zahraničí a není oprávněna podnikat na území České republiky, uplatnit nárok na vrácení daně za vybrané druhy zboží a služeb nakoupené v České republice na základě principu vzájemnosti.

Podle § 27 odst. 1 písm. h) daňového řádu platí, že není-li v tomto nebo zvláštním zákoně stanoveno jinak, daňové řízení se zastaví, jestliže jde o nepřipustné podání.

Podle § 2 odst. 1 daňového řádu jednájí správci daně při správě daně v řízení o daních v souladu se zákony a jinými obecně závaznými právními předpisy, chrání zájmy státu a dbají přitom na zachování práv a právem chráněných zájmů daňových subjektů a ostatních osob zúčastněných na daňovém řízení.

Soud se ztotožnil se žalobní námitkou vytykající žalovanému (jakož i správnímu orgánu I. stupně) aplikaci ustanovení § 27 odst. 1 písm. h) daňového řádu při rozhodování o žádosti žalobkyně o vrácení daně. Dle náhledu soudu nelze z ustanovení § 45d odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty dovodit, že v případech, kdy není naplněn princip vzájemnosti mezi Českou republikou a zemí, v níž má sídlo či bydliště zahraniční osoba uplatňující nárok na vrácení daně dle tohoto ustanovení, je zapotřebí postupem dle § 27 odst. 1 písm. h) daňového

řádu žádost takové zahraniční osoby považovat za nepřipustné podání a daňové řízení zastavit. Soud má za to, že slova „na základě principu vzájemnosti“ v § 45d odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty znamenají, že zahraniční osobě, která uplatnila nárok na vrácení daně podáním žádosti u Finančního úřadu pro Prahu I podle tohoto ustanovení, lze daň vrátit pouze za zákonem stanovených podmínek, tj. uplatňovala-li zahraniční osoba nárok na vrácení daně pouze za vybrané druhy zboží a služeb nakoupené v České republice a současně je-li splněn princip vzájemnosti (mezi Českou republikou a zemí, v níž má zahraniční osoba sídlo nebo bydliště). V případech, kdy tyto podmínky pro vrácení daně zahraniční osobě splněny nejsou, je na místě takto podanou žádost zamítnout, nikoliv označit ji za nepřipustné podání ve smyslu § 27 odst. 1 písm. h) daňového řádu. Opačný postup, k němuž došlo i v posuzované věci, pokládá soud za závažnou vadu v řízení, pro kterou je třeba žalobou napadené rozhodnutí a rovněž rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušit. V dalším řízení o žádosti žalobkyně o vrácení daně bude úkolem správních orgánů o řádně podané žádosti žalobkyně věcně rozhodnout.

Pro úplnost je však třeba uvést, že soud se neztotožnil s druhou žalobní námitkou, vytykající žalovanému porušení ustanovení § 45d odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty. Žalovaný toto ustanovení vykládal tak, že princip vzájemnosti je splněn pouze v případě, kdy SRN českým subjektům daň v obdobných případech skutečně vrací. Soud se ztotožňuje s výkladem tohoto ustanovení provedeným žalovaným, podle kterého nestačí, je-li možnost uplatnit nárok na vrácení DPH na základě principu vzájemnosti zakotvena v právních předpi-

sech obou dotčených států, ale je zapotřebí, aby oba státy podnikatelům se sídlem v druhé zemi daň v obdobných případech také skutečně vracely. Konečně i ze znění německého zákona o dani z přidané hodnoty, které citovala v žalobě sama žalobkyně, je zřejmé, že i SRN podmiňuje vrácení daně podnikatelům se sídlem mimo území Evropské unie tím, aby země, kde má tento podnikatel sídlo, podnikatelům se sídlem v Německu daň vracela. Mezi účastníky není sporu o tom, že v době rozhodování správních orgánů o žádosti žalobkyně SRN daň z přidané hodnoty českým subjek-

tům nevracela. O této skutečnosti se zmínila sama žalobkyně v odvolání podaném proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně a označila ji za obecně známou. Konstatování žalobkyně, že tento stav je mimo jiné v rozporu s právními předpisy obou dotčených zemí, nic nemění na situaci, že princip vzájemnosti mezi oběma zeměmi naplněn není. Není tak splněna jedna z podmínek, za kterých lze žalobkyni jakožto zahraniční osobě daň z přidané hodnoty na základě její žádosti vrátit.

(říz)

90

Předpisy profesních komor: zásada vázanosti zákonem

k čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky

k čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

k § 36 zákona č. 254/2000 Sb., o auditorech a o změně zákona č. 165/1998 Sb.

Profesní komora je veřejnoprávní korporací vykonávající veřejnou správu a další činnosti. Vykonává-li veřejnou správu, může ji vykonávat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví (čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky). Povinnosti pak mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Neodpovídají-li předpisy profesních komor této zásadě, soud je zruší.

(Podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 4. 2003, čj. 28 Ca 152/2001-58)

Věc: Ministr financí proti Komoře auditorů České republiky o přezkoumání profesních předpisů žalované.

mory auditorů České republiky a v Příspěvkovém řádu Komory auditorů České republiky.

Žalobce se žalobou podanou v zákonné lhůtě podle § 36 odst. 2 zákona č. 254/2000 Sb., o auditorech a o změně zákona č. 165/1998 Sb., domáhal zrušení některých ustanovení profesních předpisů žalované pro jejich rozpor se zákonem. Napadená ustanovení byla obsažena ve Statutu Komory auditorů České republiky, ve Volebním řádu sněmu Ko-

Městský soud v Praze žalobě v části vyhověl a v části ji zamítl; v části pak řízení o žalobě zastavil pro zpětvzetí.

Z odůvodnění:

Zákon č. 254/2000 Sb., o auditorech a o změně zákona č. 165/1998 Sb. (dále jen „zákon“), upravuje postavení a čin-

nost auditorů, podmínky, za nichž mohou být poskytovány auditorské služby, a vznik, postavení a působnost Komory auditorů České republiky (§ 1 zákona). Komora auditorů České republiky (dále jen „Komora“) zřízená zákonem je samosprávnou profesní organizací všech auditorů a právnickou osobou (§ 28 zákona). Auditorské služby podle zákona je oprávněn poskytovat auditor a auditorská společnost. Auditorem je ten, kdo je zapsán v seznamu auditorů vedeném Komorou (§ 2 odst. 2 a 3 zákona). Komora mimo jiné dohlíží na řádné poskytování auditorských služeb a vydává profesní předpisy a auditorské směrnice [§ 29 písm. a) a b) zákona]. Zákon obsahuje ustanovení o orgánech Komory (§ 30 zákona), způsobu jejich zřízení a jejich působnosti a pravomoci (§ 31 - 34 zákona). Zákon rovněž stanoví, že podrobnosti o organizaci Komory a jejích orgánů stanoví Statut Komory a další profesní předpisy (§ 35 zákona).

Žalovaná jako samosprávná profesní organizace je samosprávnou veřejnoprávní korporací vykonávající veřejnou správu; tato její působnost má základ v tom, že auditorské služby je oprávněn poskytovat pouze ten, kdo je zapsán v seznamu auditorů vedeném Komorou, tedy v povinném členství. Vedle zákonem stanovené působnosti v oblasti veřejné správy může Komora jako samosprávný subjekt vykonávat i jiné činnosti odpovídající zájmovému sdružení. Pokud však jde o činnost Komory a jejích orgánů v oblasti veřejné správy, platí základní pravidla, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který

zákon stanoví, a že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod (čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Ve smyslu shora uvedeného soud posoudil jednotlivé žalobní body takto:

Ustanovení § 2 písm. d) Statutu komory auditorů České republiky (dále jen „Statut“) ve slově „jmenuje“*) není v rozporu se zákonem, který v ustanovení § 9 odst. 1 stanoví, že členy a předsedy zkušebních komisí pro dílčí písemné zkoušky jmenuje a odvolává Komora, a v ustanovení § 9 odst. 3 stanoví, že členy a předsedy zkušebních komisí pro ústní část auditorské zkoušky jmenuje a odvolává ministr financí. Podle § 32 odst. 3 písm. j) zákona předkládá rada Komory ministru financí návrhy na jmenování nebo na odvolání členů zkušebních komisí pro auditorské zkoušky a pro auditorské rozdílové zkoušky. Lze tedy přisvědčit žalované, že Statut v § 2 písm. d) obecně formuluje působnost Komory v oblasti auditorských zkoušek, aniž by je rozdělval na písemnou a ústní část. Tato obecná formulace ustanovení § 2 písm. d) Statutu nedává Komoře oprávnění nad rámec zákona a je konkretizována v ustanovení § 15 odst. 2 Statutu, v němž je v souladu se zákonem rozlišeno, kdy rada jako orgán Komory jmenuje a odvolává členy zkušebních komisí a kdy navrhuje ministru financí členy zkušebních komisí.

V ustanovení § 2 písm. l) Statutu soud zrušil slovo „náhrad“, když shledal, že

*) Ustanovení § 2 písm. d) Statutu upravuje působnost Komory v oblasti auditorských zkoušek; používá přitom formulace „navrhuje a jmenuje členy zkušebních komisí“.

Statut do působnosti Komory zahrnul v rozporu se zákonem i oprávnění stanovit výši náhrad. Zákon upravuje náhrady pouze v ustanovení § 30 odst. 2, podle nějž jsou funkce v orgánech Komory čestné a při jejich výkonu přísluší auditorovi náhrada věcných výdajů a náhrada za ztrátu času. Zákon nedává Komoře pravomoc výši těchto náhrad stanovit, což neznamená, že toto ustanovení nelze v praxi realizovat. Nedojde-li mezi Komorou a auditorem ke shodě o výši věcných výdajů či o náhradě za ztrátu času, rozhodne o výši těchto náhrad na návrh soud, do jehož pravomoci projednání a rozhodnutí takového sporu patří (§ 7 odst. 1 o. s. ř.).

Žalobní návrh na zrušení celého ustanovení § 3 odst. 1 písm. e) Statutu ve znění: „e) revizoři účtů“ a zrušení části věty „a e)“ v § 3 odst. 2 Statutu neshledal soud důvodným. Je pravda, že v § 30 odst. 1 zákona, kde jsou uvedeny orgány Komory, revizoři účtů jako orgán Komory uvedeni nejsou. Soud však nesdílí názor žalobce, že ustanovení § 30 odst. 1 zákona představuje taxativní výčet orgánů Komory a že Komora jiné orgány zřizovat nemůže. Zákon určuje, které orgány Komora musí zřídit, a zároveň stanoví jejich působnost a pravomoc v oblasti veřejné správy, kterou mohou na základě zákona vykonávat právě jen tyto orgány. Zákon však nebrání Komoře, aby si jako samosprávná organizace zřídila i jiné orgány dle svých potřeb, pokud na tyto orgány nepřenesla mocenskou pravomoc činit vrchnostenské úkony při plnění úkolů veřejné správy. To se v daném případě nestalo: Komora si zřídila revizoři účtů jako vnitřní kontrolní orgán bez rozhodovacích pravomocí a dle názoru soudu tím neporušila zákon.

Návrh na zrušení slov „náhradní“, „řádný“ a „mimořádný“ uvedených v § 4 odst. 1, 3, 4, 5, 6, 7 Statutu soud nepovažuje za důvodný. Námitka žalobce, že uvedení těchto přívlastků ke slovu „sněm“ je v rozporu se zákonem, je obecná - žalobce ani netvrdí, které konkrétní ustanovení zákona bylo porušeno, pouze dovozuje, že takovýmto rozlišováním jednotlivých sněmů by mohlo dojít k omezení práv členů Komory v souvislosti se stanovením různých režimů sněmů. Tuto obavu soud nesdílí, neboť z ustanovení § 4 Statutu je zřejmé, že režimy sněmů zde uvedené jsou v souladu se zákonnou úpravou. Zákon v § 31 odst. 1 stanoví radě Komory povinnost nejméně jednou ročně svolat sněm, a to způsobem a ve lhůtách určených Statutem. Zároveň však stanoví, že rada Komory svolá sněm kdykoliv, požádá-li o to písemně v průběhu dvou kalendářních měsíců alespoň třetina auditorů nebo požádá-li o to dozorčí komise. Skutečnost, že Statut v § 4 odst. 3 označuje sněm, který nejméně jednou ročně svolává rada, jako řádný, a v odst. 4 téhož ustanovení označuje jako mimořádný sněm takový sněm, který byl svolán na žádost alespoň třetiny auditorů nebo na žádost dozorčí komise, není v rozporu se zákonem. Zákon dále v § 31 odst. 2 stanoví radě Komory povinnost svolat nejpozději do dvou měsíců sněm v případě, že řádně svolaný sněm nebyl usnášeníschopný. Tento sněm Statut v ustanovení § 4 odst. 5 nazývá náhradním. Ani v tomto označení nelze spatřovat rozpor se zákonem. V tomto smyslu jsou shora uvedené přívlastky použity i v odst. 1, 6, 7 ustanovení § 4 Statutu a ani zde jejich použití nemění režim sněmů v rozporu se zákonem.

Návrh na zrušení slova „písemně“ v § 4 odst. 4 písm. b) Statutu^{*)} je důvodný, neboť podmínka písemné žádosti o svolání sněmu je v rozporu s ustanovením § 31 odst. 1 zákona. Zákon v citovaném ustanovení mimo jiné stanoví, že rada Komory svolá sněm kdykoliv, požádá-li o to dozorčí komise. Povinnost dozorčí komise požádat o svolání sněmu písemně je v ustanovení § 4 odst. 4 písm. b) Statutu nad rámec zákona, tedy v rozporu se zákonem, který nepředepisuje formu žádosti dozorčí komise o svolání sněmu.

Návrh na zrušení § 4 odst. 4 písm. c) Statutu neshledal soud důvodným. Ustanovení § 31 odst. 1 zákona mimo jiné stanoví, že rada Komory svolává sněm nejméně jednou ročně, a to způsobem a ve lhůtách určených Statutem. Rada Komory je tedy mimo jiné zákonně důvody povinna nejméně jednou ročně sněm svolat; tato její povinnost je ve Statutu uvedena v § 4 odst. 3. Ustanovení § 4 odst. 4 písm. c) Statutu odráží zákonem stanovenou možnost – nikoliv povinnost – rady svolat sněm více než jednou ročně. Způsob, kterým rada tuto možnost realizuje, může určit Statut, což Statut učinil právě v ustanovení § 4 odst. 4 písm. c).

Návrh na zrušení části věty „a o výši náhrady nákladů“ v § 4 odst. 9 písm. c) Statutu shledal soud důvodným. Zákon nedává Komoře pravomoc rozhodovat o náhradě nákladů. O náhradě nákladů se zmiňuje pouze § 30 odst. 2 zákona a ani zde nejde o pravomoc Komory o náhradě nákladů rozhodovat. Vysvětlení žalované, že napadené ustanovení se netýká náhrad za výkon funkce, ale náhrad nákladů za výkony Komory poskytované ji-

ným subjektům než auditorům nebo auditorským společnostem, není podstatné. Zákon nezmocňuje Komoru k žádnému rozhodování o náhradách, bez ohledu na to, jaké náhrady má Komora na mysli.

Návrh na zrušení poslední věty § 5 odst. 2 Statutu ve znění: „Počet členů rady nesmí být nižší než 9 členů“ shledal soud důvodným. Počet členů rady je stanoven – na rozdíl od počtu členů dozorčí a kárné komise – zákonem. Zákon v § 32 odst. 2 stanoví, že rada má 17 členů a 5 náhradníků, a upravuje způsob doplňování členů rady z řad náhradníků. Stanoví-li zákon, že rada má 17 členů, nemůže Statut měnit zákonné ustanovení, podle něž počet členů rady nesmí být nižší než 9 členů.

Návrh na zrušení části věty „a viceprezidenty Komory, v případě volby několika viceprezidentů stanoví, který z viceprezidentů zastupuje prezidenta“ v § 5 odst. 3 písm. c) Statutu shledal soud důvodným. Zákon v § 32 odst. 3 písm. c) stanoví, že radě přísluší ze svých členů volit a odvolávat prezidenta a viceprezidenta Komory. Jestliže podle zákona radě přísluší ze svých členů volit jednoho viceprezidenta Komory, je ustanovení Statutu, které stanoví, že radě přísluší volit více viceprezidentů Komory, v rozporu se zákonem.

Návrh na zrušení celého ustanovení § 9 odst. 5 Statutu shledal soud důvodným. Stanovení minimálního počtu členů orgánů Komory v případě, kdy je počet členů orgánů Komory výslovně stanoven zákonem, je v rozporu se zákonem, jak soud již konstatoval shora. Poslední věta ustanovení § 9 odst. 5 Statutu

** Toto ustanovení obsahovalo podmínku písemné žádosti dozorčí komise adresované radě a domáhající se svolání sněmu.*

navíc nad rámec zákona (§ 32 odst. 3 a § 33 odst. 3 zákona) rozšiřuje pravomoci příslušející radě a dozorčí komisi.

Návrh na zrušení ustanovení § 27 odst. 1 písm. c), d) a e) Statutu^{*)} shledal soud důvodným, neboť zákon nikde nestanoví povinnost platit náhrady v těchto ustanoveních uvedené a nikde neopravňuje Komoru výši těchto náhrad stanovit. O výši náhrad věcných nákladů platí obecně to, co soud již uvedl shora. Navíc soud dodává, že v napadeném ustanovení jde z hlediska obsahového spíše než o náhradu nákladů o poplatky, které lze podle čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod ukládat jen na základě zákona. Zákon však Komoře neumožňuje ukládat poplatky za činnosti uvedené v napadeném ustanovení.

Návrh na zrušení ustanovení § 1 odst. 2 a § 2 odst. 2 Volebního řádu sněmu Komory auditorů České republiky^{**)} (dále jen „Volební řád“) shledal soud důvodným. Je třeba plně přisvědčit žalobci, že funkce v orgánech Komory jsou podle zákona funkce volené a zákon nikde nedává oprávnění Komoře, resp. sněmu, auditora pověřit výkonem funkce v orgánu Komory namísto volby. Ustanovení § 1 odst. 2 Volebního řádu je proto v rozporu se zákonem. V rozporu se zákonem je i ustanovení § 2 odst. 2 Volebního řádu, neboť zákon neupravuje

možnost orgánů Komory po skončení jejich funkčního období činit jakákoliv opatření a ani nezmocňuje sněm k následnému schvalování takovýchto opatření. Volební řád tak nemůže nad rámec zákona stanovit orgánům Komory po skončení jejich funkčního období oprávnění činit jakákoliv opatření a stejně tak nemůže nad rámec zákona pověřit sněm schvalováním takovýchto opatření.

Návrh na zrušení § 2 odst. 2 Příspěvkového řádu Komory auditorů České republiky (dále jen „Příspěvkový řád“) ve slovech „asistent auditora 3000 Kč“ a celého ustanovení § 2 odst. 3 a 4 Příspěvkového řádu shledal soud důvodným. Zákon neumožňuje Komoře vybírat poplatky za zápis asistentů auditora a nesvěřuje jí pravomoc rozhodovat o náhradě nákladů spojených s provedením zápisu asistentů auditora. Neumožňuje Komoře ani stanovit výši náhrady nákladů spojených s prověřením žádosti a posouzením splnění podmínek uchazeče o složení auditorské zkoušky či výši náhrady za vrácení, resp. storno, žádosti nebo přihlášky. I v tomto bodě soud odkazuje na to, co již uvedl shora. Úprava napadená žalobou v tomto žalobním bodě je v rozporu se zákonem bez ohledu na skutečnost, zda Komora náhrady zde stanovené chápe jako nevymahatelné a fakultativní.

(pec)

^{*)} V tomto ustanovení Statut odkazoval na zvláštní vnitřní předpis - Příspěvkový řád - s tím, že ten upraví výši příspěvků na činnost Komory a výši poplatků a náhrad vybíraných Komorou. Napadená ustanovení vyjmenovávala náklady spojené s činnostmi, které je Komora povinna vykonávat, avšak které nejsou ve prospěch osob finančně se podílejících na úhradě nákladů Komory.

^{***)} Tato ustanovení obsahovala jednak zmocnění k pověření auditora k výkonu funkce v orgánu Komory, jednak úpravu schvalování postupu orgánů Komory sněmem po uplynutí jejich funkčního období.

Správní trestání: zákaz retroaktivity

k článku 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod

k § 68 odst. 7 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů

Správní orgán musí při trestání správních deliktů respektovat princip uvedený v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod. Vyvození odpovědnosti a uložení postihu je proto nutno posoudit podle právní úpravy účinné v době, kdy k jednání došlo, není-li úprava účinná v době rozhodnutí pro delikventa příznivější. Pokud však pozdější právní úprava původní skutkovou podstatu předmětného deliktu vůbec nepřevzala, zanikla trestnost jednání a k vyvození odpovědnosti a uložení sankce již nemůže dojít.

(Podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 6. 2003, čj. 28 Ca 151/2002-34)

Prejudikatura: Soudní judikatura ve věcech správních č. 736/2001, nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 21/96*), nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 611/01**).

Věc: Společnost s ručením omezeným C. v P. proti Radě pro rozhlasové a televizní vysílání o pokutu za přerušování pořadů pro děti reklamou.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání rozhodnutím ze dne 20. 11. 2001 uložila žalobkyni pokutu podle § 20 odst. 4 písm. a) zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění zákona č. 301/1995 Sb., ve výši 1 000 000 Kč za porušení § 6a odst. 3 zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění zákona č. 40/1995 Sb., spočívajícím v přerušování pořadů pro děti reklamou. Rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno 23. 1. 2002.

Rozhodnutí správního orgánu napadla žalobkyně dne 20. 2. 2002 žalobou,

v níž namítala především nesprávné právní posouzení věci správním orgánem a nedostatečné zjištění skutkového stavu. V doplnění návrhu, které bylo soudu doručeno 24. 2. 2003, dále poukázala na to, že v době vydání napadeného rozhodnutí (dne 20. 11. 2001) byl již účinný zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, který nezakazoval přerušování pořadů pro děti, trvají-li včetně zařazené reklamy déle než 30 minut. Rozhodnutí správního orgánu bývalo mělo být v souladu nejen s platnými právními předpisy, ale také s mezinárodními smlouvami, které jsou obecně závazné, tedy i s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (český překlad uveřejněn sdělením Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.; dále jen „Úmluva“); poukazující na roz-

*) *Nález byl uveřejněn pod č. 13 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. č. 7, a též pod č. 63/1997 Sb.*

**) *Nález byl uveřejněn ve Sbírce Orac - ústavní, ročník I., sešit 5-6/2003, str. 158.*

sudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 86/2000*) žalobkyně dovozovala, že napadené rozhodnutí představuje rozhodnutí o správním deliktu spadajícím pod pojem „trestní obvinění“, a proto měl být podle čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod aplikován předpis pro žalobkyni výhodnější.

Městský soud v Praze napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.).**)

Z odůvodnění:

Pokud jde o „správní trestání“, je nesporné, že postih může být vyvozen toliko za předpokladu, že jednání je porušením zákonem stanovené povinnosti (takto jednat není dovoleno) a že zákon porušení této povinnosti stíhá zákonem stanovenou sankcí. Jak shora uvedeno, soud najisto postavil, že v době, kdy k jednání žalobkyně došlo a kdy bylo zahájeno řízení o uložení pokuty za správní delikt, bylo toto jednání porušením právní povinnosti a zákon v té době účinný stanovil rozpětí, v němž bylo možno uložit postih. V době vydání napadeného rozhodnutí, tj. k datu 20. 11. 2001, však již platil zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (s účinností od 1. 7. 2001), který již nezakazoval jednání, jehož se žalobkyně dopustila, a nepostihoval je sankcí; stanovil toliko v přechodném ustanovení § 68

odst. 7, že řízení o uložení pokuty zahájená před účinností tohoto zákona se dokončí podle dosavadních předpisů. Toto ustanovení je však přechodným ustanovením procesní povahy, které umožňuje správnímu orgánu i po účinnosti nového zákona postupovat v řízení zahájeném před jeho účinností podle procesních ustanovení původního zákona (nebýt tohoto ustanovení, musel by správní orgán v řízení dále postupovat podle nové úpravy). Nemůže se proto týkat ustanovení upravujících podmínky odpovědnosti právnických a fyzických osob za správní delikty, tedy ustanovení hmotněprávních; takovýto výklad by byl v rozporu s ústavním pořádkem České republiky.

Ustanovení upravující podmínky odpovědnosti za správní delikty (správního trestání) jsou vždy ustanoveními hmotného práva; obecně zde proto platí princip zákazu zpětné účinnosti (retroaktivity) právních norem a dále platí (viz nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 13. 6. 2002, sp. zn. III. ÚS 611/01), že přestože zákaz retroaktivity právních norem je v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod výslovně upraven jen pro oblast trestního práva (podle uvedeného ustanovení se trestnost činu posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, a pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější), je nutno z čl. 1 Ústavy dovodit působení tohoto zákazu i pro další odvětví práva. Pro rozhodová-

*) *Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 10. 2000, čj. 6 A 86/2000-17, bylo zveřejněno pod č. 736/2001 v Soudní judikatuře ve věcech správních. V jeho odůvodnění se mj. konstatuje, že „pojem ‚trestní obvinění‘ tedy podle Úmluvy zahrnuje z pohledu českého práva jak trestné činy, tak správní delikty“.*

***) *Městský soud v Praze napadené rozhodnutí zrušil pro vadu řízení spočívající v nesouladu mezi výrokem a odůvodněním rozhodnutí. Uveřejněná část odůvodnění, jakož i podle ní vytvořená právní věta, byla vyslovena toliko jako obiter dictum, neboť žalobní bod vztahující s k čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod byl žalobkyní vznesen až po uplynutí lhůty pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 a § 72 odst. 1 s. ř. s.).*

ní v souladu s požadavky, které pro Českou republiku vyplývají z článku 6 odst. 1 Úmluvy, je rozhodné, že pojem „jakékoli trestní obvinění“ zahrnuje z pohledu českého práva jak trestné činy, tak správní delikty (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 10. 2000, sp. zn. 6 A 86/2000).

Správní trestání zůstává doménou práva veřejného. Pro postup správního úřadu při vyvození odpovědnosti za správní delikt lze proto ústavně konformním výkladem dovodit, že i zde bez dalšího platí princip zakotvený v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod (který předně dopadá na jednání v českém právním řádu vymezeném pojmem „trestný čin“), když nadto ve smyslu čl. 10 Ústavy je součástí právního řádu i Úmluva, jejíž ustanovení mají přednost před zákonem (viz i čl. 7 Úmluvy). Po účinnosti nového zákona zde proto platí, že vyvození odpovědnosti a uložení postihu za správní delikt je nutno posoudit podle právní úpravy platné v době, kdy k jednání došlo, avšak jen tehdy,

není-li právní úprava účinná v době vydání rozhodnutí pro postihovanou osobu příznivější. Pokud nová právní úprava již původní skutkovou podstatu předmětného deliktu nepřevzala, zanikla „trestnost“, tj. v terminologii správního trestání povinnost státního orgánu sankcionovat jednání, které původně bylo porušením povinnosti („postižitelnost jednání“), a k vyvození odpovědnosti a uložení sankce již nemůže dojít. Rozbor hmotněprávních ustanovení zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, v době, kdy již nabyt účinnosti zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, byl proto namísto toliko stran toho, zda jednání bylo v době, kdy k němu došlo, porušením právní povinnosti, které zákon v době, kdy k jednání došlo, postihoval, aby pak mohl být učiněn závěr o tom, zda nová právní úprava není pro delikventa příznivější.

(tbá)

92

Územní řízení: konec ústního jednání

k § 36 odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 83/1998 Sb.

k § 22 správního řádu

Ústní jednání, jež stavební úřad nařizuje k projednání návrhu na vydání územního rozhodnutí (§ 36 odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., stavebního zákona), končí až okamžikem provedení posledního úkonu v protokolu (§ 22 spr. ř.).

(Podle rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 7. 2003, čj. 30 Ca 217/2002-27)

Věc: Jiří Š. v N. proti Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje o umístění stavby silnice.

Městský úřad v Novém Městě nad Metují dne 29. 7. 2002 rozhodl o umístění stavby „Přeložka silnice I/14 Nové

Město nad Metují“ na parcelách v katastrálních územích V., N., K. a S. (dále též „stavba“). Proti tomuto rozhodnutí se odvolal žalobce i další účastníci územního řízení. O jejich odvolání rozhodl Okresní úřad Náchod tak, že je zamítl a napadené rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

Proti rozhodnutí okresního úřadu (jehož působnost přešla na Krajský úřad Královéhradeckého kraje) žalobce brojil žalobou, v níž dovozoval, že byl v řízení o umístění stavby zkrácen na svých právech. Přestože se dostavil na Městský úřad v Novém Městě nad Metují dne 9. 7. 2002 k nařízenému ústnímu jednání, v jehož rámci byl projednáván návrh na umístění stavby, nebylo mu umožněno se k věci vyjádřit; podle názoru správního orgánu I. stupně, provádějícího toto řízení, se totiž k ústnímu jednání dostavil pozdě, tj. až po jeho skončení. Přitom protokol v době příchodu žalobce nebyl zcela vyhotoven, neboť jej vedoucí odboru výstavby stále ještě sepisoval. Tuto skutečnost žalobce namítal již v odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně, odvolací orgán mu však nedal příležitost se k věci vyjádřit a touto námitkou se řádně nezabýval, neboť o ní rozhodl jen na základě „úředního záznamu“, vyhotoveného až po skončení jednání, v němž byla účast, resp. neúčast, žalobce na jednání podchycena neobjektivně. Z uvedeného žalobce dovozoval porušení základních zásad správního řízení a ustanovení § 36 a § 61 stavebního zákona. Navrhnul proto napadené rozhodnutí zrušit a věc žalovanému vrátit k dalšímu řízení.

Krajský soud v Hradci Králové zrušil pro vady řízení rozhodnutí správních orgánů I. i II. stupně a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

Z protokolu o jednání ze dne 9. 7. 2002 krajský soud zjistil, že jednání o shora uvedeném návrhu bylo zahájeno v 9,30 hodin. Pokud jde o konec jednání, není v protokolu žádný časový údaj zaznamenán, s výjimkou opětovného zopakování data 9. 7. 2002 na konci protokolu. Není v něm tedy žádná zmínka o tom, v kolik hodin jednání skončilo, ani o tom, že by se žalobce do zasedací místnosti Městského úřadu Nové Město nad Metují vůbec dostavil. Tato skutečnost vyplývá až z úředního záznamu z téhož dne, pořízeného ale již v kanceláři odboru výstavby Městského úřadu v Novém Městě nad Metují. Podle něho se žalobce k jednání dostavil až v době, kdy již byl protokol podepisován, a proto byl informován o tom, že jednání skončilo a že jeho předcházející písemné vyjádření bylo při jednání přečteno.

S tím se žalobce zjevně nespokojil, jak vyplývá i z jeho odvolání proti rozhodnutí o umístění stavby vydanému v I. stupni, v němž žalobce uvedl, že mu bylo přes opakovanou žádost odepřeno k věci se vyjádřit s odkazem na to, že jednání již bylo skončeno. Podle tvrzení žalobce - tehdy odvolatele - tomu tak však nebylo. Žalovaný této námitce nevěnoval patřičnou pozornost, neboť se s ní vypořádal jen na základě již zmíněného úředního záznamu ze dne 9. 7. 2002, podle něhož se žalobce dostavil k jednání až po jeho skončení, v době podepisování protokolu. S tímto závěrem se ale krajský soud neztotožnil.

Správní řád stanoví náležitosti protokolu v § 22 odst. 2, a to pouze příkladmo. Nicméně i podle tohoto ustanovení musí být z protokolu patrné, kdy se řízení provádělo, a tento požadavek nelze

dodržet jinak než uvedením doby jeho počátku a ukončení. V předmětném protokolu ale chybí doba ukončení ústního jednání a není v něm uveden ani časový údaj o tom, kdy se vlastně žalobce k jednání dostavil. I kdyby tomu tak však bylo až v době, kdy byl protokol z jednání již účastníky podepisován, jak tvrdí správní orgán I. stupně, podle Krajského soudu v Hradci Králové se žalobce dostavil k jednání sice se zpožděním, ale ještě včas. Jednání totiž nekončí přečtením protokolu, neboť jeho účastníci mají potě plně právo se k obsahu protokolu vyjádřit ještě vedle svého podpisu.

Ostatně podle § 22 odst. 3 spr. ř. se odepření podpisu, důvody tohoto odepření a námitky proti obsahu protokolu v něm zaznamenají a je zcela logické, že pod vlastní obsah již sepsaného protokolu. Teprve poté lze mluvit o skončení jednání. Vzhledem k uvedeným skutečnostem se tedy dostavil žalobce dne 9. 7. 2002 ještě během jednání, a proto mu mělo být umožněno vyjádřit se do protokolu o jednání, a to nejen reagovat na jeho obsah, ale uvést i své námitky a připomínky.

Žalovaný odvolací orgán tyto nedostatky nezjistil, a proto se je nesnažil ani odstranit. Rozhodl jen na základě spisu, aniž dal účastníkům řízení možnost se k věci vyjádřit. V důsledku toho ale bylo porušeno žalobcovo právo na spravedlivý proces, což je o to závažnější, že by

stavba přeložky komunikace měla být vedena po jeho nemovitostech a že vzhledem k postojům žalobce k ní by nebyla realizovatelná bez vyvlastnění jeho vlastnických práv k potřebným nemovitostem. Přitom jedním ze základních předpokladů vyvlastnění je zákonné rozhodnutí o umístění stavby. Právě tyto skutečnosti vedly krajský soud k závěru, že žalobce byl postupem orgánů veřejné správy zkrácen na svých právech, jež mu přísluší podle § 36 odst. 1 stavebního zákona a § 3 odst. 1 až 4, § 32 odst. 1 a 2 a § 33 odst. 1 a 2 spr. ř. takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí.

Vzhledem k tomu krajskému soudu nezbylo než napadené rozhodnutí zrušit pro vady řízení podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc žalovanému vrátit k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Protože stejnými vadami trpělo i rozhodnutí správního orgánu I. stupně, bylo zrušeno z týchž důvodů. V dalším řízení budou orgány veřejné správy vázány právními názory krajského soudu vyjádřenými v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Dlužno přitom poznamenat, že pro tento rozsudek bylo a je zcela lhostejné, jaké námitky žalobce do budoucna uvede, či zda vůbec nějaké námitky ještě uvede, neboť krajský soud při přezkumu rozhodnutí musel vycházet ze stavu existujícího v době vydání žalovaných rozhodnutí.

(rec)

Pojem stavby

k § 25 odst. 1 písm. a) a § 26 odst. 2 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném pro zdaňovací období roku 1997 (v textu též „zákon o daních z příjmů“)

Volně položené panely nelze pro účely vymezení hmotného majetku podle § 26 odst. 2 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, považovat za stavbu.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 4. 2003, čj. 31 Ca 24/2002-27)

Prejudikatura: Soudní judikatura ve věcech správních č. 827/2001 a 848/2001.

Věc: Zdeněk K. a Vladislava K. v K. proti Finančnímu ředitelství v Hradci Králové o daň z příjmů.

Žalobce Zdeněk K. se domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 12. 2001, jímž bylo částečně vyhověno jeho odvolání do dodatečného platebního výměru Finančního úřadu v Chlumci nad Cidlinou a snížena jeho daňová povinnost na dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 1997 na částku 233 952 Kč. Navrhl i zrušení dodatečného platebního výměru finančního orgánu I. stupně.

V žalobních námítkách žalobce zpochybňoval právní názor finančních orgánů, které hodnotily výdaj na nákup 250 kusů panelů jako výdaj na stavbu, tedy na hmotný majetek. Žalobce tvrdil, že panely použil na zařízení staveniště. Takové použití panelů má podle žalobceva mínění charakter terénní úpravy a nelze je považovat za stavbu, a proto ani za hmotný majetek. Žalovaný svým postupem porušil § 24 odst. 2, § 26 odst. 2 a 5, § 28 odst. 1 zákona o daních z příjmů, § 7 odst. 1 zákona ČNR č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, a § 2 odst. 7, § 16 odst. 8, § 50 odst. 3 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zákona č. 255/1994 Sb., zákona č. 323/1996 Sb. a zákona č. 29/2000 Sb.

Žalobkyně Vladislava K. se samostatnou žalobou domáhala zrušení rozhod-

nutí žalovaného ze dne 16. 12. 2001, jímž bylo částečně vyhověno jejímu odvolání do dodatečného platebního výměru Finančního úřadu v Chlumci nad Cidlinou a snížena její daňová povinnost na dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 1997 na částku 21 138 Kč. Proti napadenému rozhodnutí žalovaného i dodatečnému platebnímu výměru správce daně I. stupně vznesla shodné námítky jako její manžel Zdeněk K., který na ni jako na spolupracující osobu dělil příjmy a výdaje.

Ze spisu vyplynulo, že žalobce nakoupil 250 kusů panelů, z nichž sedm použil pro zhotovení plochy pod kontejner u hřbitova pro Obecní úřad Roudnice; zbývajících 243 panelů použil ke zhotovení plochy pro skladování materiálu a techniky na pozemku ve vlastnictví dcery žalobců. Žalovaný správní orgán tyto panely považoval za stavbu, a proto podle § 26 odst. 2 a § 30 odst. 6 zákona o daních z příjmů vyloučil z výdajů žalobce částku Kč 326 592 s tím, že se jednalo o výdaje na pořízení hmotného majetku, které jsou součástí jeho pořizovací ceny ve smyslu § 25 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů. Žalovaný neshledal ani důvod pro zahrnutí 10 % vstupní ceny hmotného majetku do nákladů podle § 34 citovaného zákona.

Krajský soud v Hradci Králové napadené rozhodnutí pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

Skutková zjištění, o která žalovaný opíral svoje závěry, žalobce nezpochybnil. Krajský soud se proto zaměřil na posouzení oprávněnosti námítky žalobce, že zpevněná plocha vytvořená na dobu určitou položením panelů na pozemek není stavbou. S tímto názorem je nutné se ztotožnit.

Podle § 25 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů lze za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů pro daňové účely uznat zejména výdaje (náklady) na pořízení hmotného majetku, nehmotného majetku (§ 26) a pozemků včetně splátek a úroků z úvěrů spojených s jejich pořízením, jsou-li součástí jejich pořizovací ceny. Co je hmotný majetek, definuje § 26 cit. zákona, který v odstavci 2 za něj, mimo jiné, označuje budovy a stavby s výjimkou provozních důlních děl a drobných staveb vymezených ve zvláštním předpise a odkazuje v poznámce pod čarou na § 3 odst. 2 písm. a) a b) vyhlášky č. 85/1976 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení a stavebního řádu.

Z citovaných ustanovení vyplývá, že nejprve je třeba si vyjasnit otázku, zda to, co vzniklo na pozemku položením panelů, je nebo není stavba. Zákon o daních z příjmů nedefinuje stavbu vůbec a její definici nelze nalézt ani v občanském zákoníku. Konečně ani stavební zákon nedefinuje pojem stavby vyčerpávajícím způsobem a naprosto konkrétně, nýbrž ponechává v tomto směru prostor pro volnou úvahu - správní uvážení správního orgánu. Všeobecně se však za stavební dílo - stavbu považuje výsledek záměrné lidské činnosti, jehož provedení vyžaduje určitou míru stavebně technických znalostí a dovedností. Stavba

přitom může vzniknout nejen tzv. mokřým procesem (zděním nebo litím), ale i pracemi pouze tesařskými nebo truhlářskými, při nichž jsou jednotlivé stavební prvky spojovány čepy, hřebíky, ale i jinak. Ve smyslu tohoto náhledu na pojem stavby se žalovaný vůbec nevypořádal s tím, zda pouhým položením stavebních dílů - panelů na pozemek stavba vznikla. S ohledem na shora uvedená kritéria je krajský soud toho názoru, že v daném případě o stavbu vůbec nejde a nejspíš se nejedná ani o terénní úpravu. Není proto rozhodné, zda žalobce ve svém sdělení stavebnímu úřadu označil plochu z položených panelů za stavbu. Další úvahy žalovaného o tom, zda se jedná o stavbu drobnou ve smyslu § 3 odst. 2 písm. a) a b) vyhlášky č. 87/1976 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení a stavebního řádu, jsou zcela nadbytečné, neboť takové hodnocení by přicházelo v úvahu jen tehdy, pokud by otázka, zda se jedná o stavbu, byla zodpovězena kladně. Tato podmínka však splněna nebyla, neboť krajský soud zaujal názor opačný.

Z důvodů výše uvedených zrušil Krajský soud v Hradci Králové napadené rozhodnutí pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.). V dalším řízení bude žalovaný vázán právními názory krajského soudu vyjádřenými v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

V roce 1996 dělil žalobce příjmy dosažené při podnikání a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení na spolupracující manželku Vladislavu K. ve výši 30 % z celku. V tomto rozsahu správce daně po ukončení daňové kontroly doměřil žalobcově manželce daň z příjmů a žalovaný její odvolání do dodatečného platebního výměru napade-

ným rozhodnutím zamítl ze stejných důvodů, pro které zamítl odvolání jejího manžela Zdeňka K. Vzhledem k tomu, že žalobkyně v žalobě uplatnila i shodné námitky, krajský soud zrušil rovněž roz-

hodnutí týkající se daňové povinnosti Vladislavy K. a plně odkázal na důvody, které ho vedly ke zrušení rozhodnutí týkajícího se jejího manžela Zdeňka K. (oco)

94

Daňové řízení: důkazní břemeno poplatníka daně z příjmů fyzických osob

k § 31 odst. 9 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (v textu též „daňový řád“)

k § 24 odst. 1 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném pro zdaňovací období roku 1995 (v textu též „zákon o daních z příjmů“)

Ustanovení § 31 odst. 9 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ukládá daňovému subjektu prokázat všechny skutečnosti, které je povinen uvádět v daňovém přiznání nebo k jejichž průkazu byl správcem daně v průběhu daňového řízení vyzván. Daňový subjekt je tak odpovědný za to, že jím předložené důkazní prostředky budou konkrétní a budou prokazovat jeho tvrzení.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 4. 2003, čj. 31 Ca 62/2002-25)

Prejudikatura: Soudní judikatura ve věcech správních č. 284/1998.

Věc: Bohumil K. v Ch. proti Finančnímu ředitelství v Hradci Králové o daň z příjmů fyzických osob.

Finanční úřad v Chrudimi dodatečným platebním výměrem ze dne 26. 4. 1999 doměřil žalobci daň z příjmů fyzických osob za rok 1995 ve výši 467 734 Kč. O odvolání žalobce proti tomuto výměru rozhodl správce daně I. stupně dne 30. 5. 2001 tak, že snížil daňovou povinnost na částku 414 156 Kč. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce odvolal k Finančnímu ředitelství v Hradci Králové, které žalobou naříkaným rozhodnutím odvolání zamítlo.

V žalobních námitkách žalobce poukázal na nezákonnost napadeného

rozhodnutí, jakož i nezákonnost řízení jemu předcházejícího; spatřoval ji zejména v tom, že rozhodnutí žalovaného shledalo důvody pro doměření daně v naprosto jiných okolnostech a důvodech, než na základě kterých daň žalobci doměřil Finanční úřad v Chrudimi. Žalobce tak neměl možnost vyjádřit se v průběhu odvolacího řízení k důvodům pro doměření daně, které uvedl žalovaný. Důvody správce daně I. a II. stupně jsou vlastně naprosto opačné: zatímco žalovaný svůj názor opírá o to, že pyramidky nejsou reklamními předměty, náklad na jejich pořízení není uznatelným nákladem ve smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů a výdaj nelze považovat za reklamu, rozhodnutí Finančního úřadu v Chrudimi tvrdí, že pyramidky

jsou reklamními předměty, ale k jejich nákupu nedošlo. Žalobce tvrdil, že pyramidky jsou reklamními předměty, které měly propagovat a propagovaly jeho výrobní program, protože s každou pyramidkou byl zároveň předáván propagační katalog.

Z obsahu správního spisu dále vyplynulo, že na základě daňové kontroly daně z příjmů fyzických osob za rok 1995 vyloučil Finanční úřad v Chrudimi z daňových výdajů žalobce mimo jiné i částku 1 490 000 Kč za 10 000 kusů reklamního skla - pyramidek s logem firmy - a žalobci pak dodatečným platebním výměrem ze dne 26. 4. 1999 doměřil daň z příjmů fyzických osob za rok 1995 ve výši 467 734 Kč. Do tohoto rozhodnutí podal žalobce dne 8. 6. 1999 odvolání, o němž rozhodl správce daně I. stupně dne 30. 5. 2001 tak, že snížil daňovou povinnost na částku 414 156 Kč, když v průběhu odvolacího řízení zjistil, že nebyly splněny podmínky pro stanovení daňové povinnosti za použití pomůcek, a přešel ke stanovení daňové povinnosti dokazováním. Na základě doplněných důkazů odvolání částečně vyhověl a uznal do daňových výdajů deset kusů pyramidek.

Krajský soud v Hradci Králové žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Z odůvodnění:

Krajský soud se nejdříve zabýval tvrzením žalobce, že pyramidky jsou reklamním předmětem; hlavní žalobní námitka směřovala proti procesnímu postupu žalovaného.

Zákon o daních z příjmů, ve znění platném ke 31. 12. 1995, neznal definici

pojmu „reklamní předmět“ a tento pojem nebyl na rozdíl od současného znění uveden ani v ustanovení § 25 odst. 1 písm. t) zákona. Je tedy nutno vycházet z toho, že daňový základ poplatníka mohly snížit pouze takové výdajové položky, které splnily základní požadavky formulované v ustanovení § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů a které nebyly z daňových výdajů ustanovením § 25 téhož zákona výslovně vyloučeny.

Podle ustanovení § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů se výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem. Jsou tedy stanoveny dva zákonné předpoklady: daňový subjekt musí prokázat vynaložení výdaje a jeho výši a příčinnou souvislost mezi vynaloženým výdajem a svým zdanitelným příjmem. Oba zákonné znaky jsou rovnocenné a kumulativní; proto pouze při naplnění obou dvou vzniká daňovému poplatníkovi právní nárok na odečtení výdaje od základu daně.

Základem pro posouzení vynaložení výdaje a jeho výše byla předložená faktura a výdajový pokladní doklad. Samotné zjištění, že účetní doklady formálně odpovídaly požadavkům právních předpisů o účetnictví, ještě neprokázalo určitě, že deklarovaný výdaj byl skutečně vynaložen. Zda výdaj uplatněný poplatníkem jako výdaj daňový splňuje výše uvedené požadavky, je předmětem dokazování. Díkce § 31 odst. 9 daňového řádu ukládá daňovému subjektu prokázat všechny skutečnosti, které je povinen uvádět v daňovém přiznání nebo k jejichž průkazu byl správcem daně v průběhu daňového řízení vyzván. Daňový subjekt je tak odpovědný za to, že

jím předložené důkazní prostředky budou konkrétní a úplné. Z předložených důkazů a ze šetření provedených správcem daně nebyla dodávka pyramidek napevno prokázána hlavně vzhledem k odcizení účetnictví dodavatele. Správce daně ale naopak napevno neprokázal v souvislosti se svou povinností stanovenou v § 31 odst. 8 písm. c) daňového řádu, že dodávka nebyla uskutečněna. K příčinné souvislosti předložil žalobce nekonkrétní důkazy již ve vztahu k identifikaci příjemců většiny pyramidek a dokonce se zjistilo, že společnost, která pyramidky hlavně převzala a měla zajišťovat reklamu a propagaci v zahraničí, spolupráci předčasně ukončila. Správce daně mohl uznat do daňových výdajů výdaje za deset kusů pyramidek, které byly předány jednotlivým osobám. Protože předpoklady pro zahrnutí výdajů v částce 1 488 510 Kč do výdajů daňových nebyly splněny, správce daně již z důvodů nedodržení podmínek stanovených v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů musel tyto výdaje z výdajů daňových vyloučit. Závěry správců daně I. a II. stupně se rozešly pouze částečně u hodnocení důkazů při přezkoumávání první podmínky stanovené v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, neboť správce daně I. stupně na rozdíl od žalovaného konstatoval, že se dodávka reklamních předmětů neprokázala, a neuvedl, že se mu nepodařilo napevno neexistenci dodávky prokázat. Správci daně obou stupňů se však zcela shodli na nesplnění druhé podmínky a již tento důvod sám o sobě postačuje k vyloučení předmětných výdajů z výdajů daňových.

Vzhledem k úzké vazbě uvedených dvou ustanovení zákona o daních z příjmů [tj. § 24 odst. 1 a § 25 odst. 1 písm. t)] odvolací orgán v rámci doplněného řízení nad rámec odvolání ještě ověřoval, zda

se u nákupu pyramidek jednalo o výdaj na reprezentaci. Rozšířil tak přezkoumání celé věci i z hlediska dodržení podmínek daných v ustanovení § 25 odst. 1 písm. t) zákona o daních z příjmů, které měl správce daně I. stupně za prokázané a jimiž se proto dále nezabýval. Podle tohoto ustanovení nelze za výdaje vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů pro daňové účely uznat mimo jiné výdaje na reprezentaci, kterými jsou i výdaje na dary. Za dar se nepovažuje předmět opatřený obchodním jménem nebo ochrannou známkou poskytovatele daru, jehož hodnota nepřesahuje 200 Kč a který zároveň nepodléhá spotřební dani. Na základě předloženého jednoho kusu pyramidky bylo zjištěno, že pyramidka nebyla označena správným obchodním jménem žalobce a ani nebyla zaregistrována ochranná známka. Při hodnotě 149 Kč za kus tak byla splněna jen jedna ze dvou stanovených podmínek. Argumentaci žalobce založené na údajném tvrzení žalovaného, vyjádřeném v jeho rozhodnutí, že pyramidky nejsou reklamním předmětem, nelze přisvědčit, neboť tuto citaci žalovaný v rozhodnutí neuvádí. Naopak jak žalovaný správně uvedl, pyramidky nelze považovat za dary, které by splňovaly podmínky k uznání za daňové výdaje uvedené v § 25 odst. 1 písm. t) zákona o daních z příjmů, a tedy ani z pohledu tohoto ustanovení nelze jejich nákup uznat za daňový výdaj. Toto zjištění však může být považováno jen za doplňující (i když samo o sobě by mělo pro žalobce stejný daňový dopad), neboť již při zjištění nesplnění podmínek stanovených v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů byl správce daně povinen předmětné výdaje z daňových výdajů vyloučit.

Významnější žalobní námitka však směřuje proti procesnímu postupu žalovaného, který podle žalobce shledal dů-

vody pro doměření daně v naprosto jiných okolnostech, a změnil tak právní názor správce daně I. stupně za současného nerespektování účastnických práv žalobce, který neměl možnost se v průběhu odvolacího řízení vyjádřit k novým důvodům pro doměření daně.

Podle ustanovení § 50 odst. 3 daňového řádu přezkoumá odvolací orgán odvoláním napadené rozhodnutí vždy v rozsahu požadovaném v odvolání. Vyjdou-li při přezkoumávání najevo skutečnosti odvolatelem sice neuplatněné, ale mající podstatný vliv na výrok rozhodnutí, lze k nim rovněž při rozhodování přihlídnout. Při tom není odvolací orgán vázán návrhy odvolatele, a může proto změnit napadené rozhodnutí i v neprospěch odvolatele. Dále může odvolací orgán v rámci odvolacího řízení výsledky daňového řízení doplňovat, odstraňovat vady řízení nebo to uložit správci daně I. stupně. Daňový řád tak umožňuje široký přezkum věci v odvolacím řízení, neboť nová zjištění a nová právní posouzení mohou dokonce vést i ke změně rozhodnutí.

Dne 30. 1. 2002 vyhotovil Finanční úřad v Chrudimi protokol o ústním jednání se žalobcem, a to zcela v souladu s ustanovením § 12 daňového řádu. Tento protokol je tzv. veřejnou listinou, která podle § 134 o. s. ř. potvrzuje pravdivost toho, co je v ní potvrzeno nebo osvědčeno, není-li dokázán opak. Vzhledem k důkazní síle této veřejné listiny je tak možno zcela určitě pravdivost skutečností uvedených v protokolu o ústním jednání vztáhnout i na daňová řízení ohledně jiných druhů daní, pokud se týkají stejné věci. Z obsahu protokolu vyplynulo, že žalobce nedoložil žádné další důkazy, kterými by prokázal svá tvrzení. Protože bylo jednáno i ve věci

vzhledu a označení pyramidky, šlo nepochybně o návaznost na podmínky stanovené pro dar v ustanovení § 25 odst. 1 písm. t) zákona o daních z příjmů. Krajský soud je proto toho názoru, že žalobce se mohl vyjádřit i k dalším důvodům rozhodnutí, které jsou na rozdíl od rozhodnutí správce daně I. stupně v napadeném rozhodnutí uvedeny. Svého práva však nevyužil, a proto je k jeho tíži, když neunesl důkazní břemeno na něj kladené. Jinak při svém rozhodování vycházel odvolací orgán z důkazů, které již správce daně dříve shromáždil a s kterými byl žalobce také již dříve seznámen. Navíc zamítavé rozhodnutí odvolacího orgánu nemělo na žalobce žádný jiný daňový dopad, neboť daňová povinnost se nezměnila.

Mezi základní zásady daňového řízení, které jsou uvedeny v ustanovení § 2 odst. 1 a 2 daňového řádu, patří i zachování práv a právem chráněných zájmů daňových subjektů a úzká součinnost s nimi v průběhu daňového řízení. S ohledem na výše uvedené skutečnosti krajský soud konstatuje, že tyto zásady byly v daném daňovém řízení dodrženy. Ve svém rozhodnutí uvedl žalovaný částečně jiné důvody jen ohledně jedné ze dvou podmínek stanovených v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Protože však správci daně I. i II. stupně shodně zjistili nedodržení druhé podmínky daného ustanovení, již to bylo důvodem k tomu, že předmětné výdaje musely být z výdajů daňových vyloučeny. Právní úvahy žalovaného se odvíjely od právní úvahy správce daně I. stupně a došlo k jejich rozšíření o dodržení ustanovení § 25 odst. 1 písm. t) zákona o daních z příjmů. V průběhu odvolacího řízení měl žalobce možnost se znovu ke všem důkazům vyjádřit, a nedošlo tak ke zkrácení jeho práv.

(jež)

Řízení před soudem: přezkoumatelnost rozhodnutí ve správním soudnictví

k § 55a zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zákona č. 35/1993 Sb., č. 255/1994 Sb. a č. 323/1996 Sb. (v textu též „daňový řád“)

k § 65 odst. 1 soudního řádu správního

Rozhodnutí vydané podle § 55a zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, je z přezkumu ve správním soudnictví vyloučeno i podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2003. Má totiž nesporně povahu úkonu, který nezakládá, nemění ani neruší práva a ani závazně neurčuje práva a povinnosti (§ 65 odst. 1 s. ř. s. *a contrario*), protože se jím nerozhoduje o právu ve smyslu nároku založeného zákonem.

(Podle usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30.9.2003, čj. 10 Ca 96/2003-8)

Prejudikatura: Soudní judikatura ve věcech správních č. 762/2001.

Věc: Hana L. ve V. proti Ministerstvu financí o prominutí daně z převodu nemovitosti.

Ministerstvo financí žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 10. 1. 2003 zamítlo žádost o částečné prominutí daně z převodu nemovitosti podle § 55a odst. 1 daňového řádu, vyměřené ve výši 151 110 Kč platebním výměrem Finančního úřadu v Soběslavi ze dne 2. 5. 2002.

Žalobkyně ve svém podání popisovala závažné osobní a rodinné důvody, které ji ke koupi nemovitosti ve veřejné dražbě vedly. Uvedla, že požádala finanční orgány o částečné prominutí daně, a to ve výši rozdílu mezi daní z převodu nemovitosti vyměřenou platebním výměrem z ceny odhadní 3 022 200 Kč a daní, která by byla vypočtena z ceny, za jakou byla nemovitost fakticky vydražena (1 950 000 Kč), a která by byla daní zákonnou podle novelizace zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, uskutečněné zá-

konem č. 27/2000 Sb., který se stal účinným za tři dny po nabytí právní moci rozhodnutí, podle něhož došlo k zápisu do katastru nemovitostí.

Městský soud v Praze žalobu jako nepřijatelnou odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Z odůvodnění:

Přezkum rozhodnutí správních orgánů ve správním soudnictví není podle soudního řádu správního neomezený: zákonodárce některá rozhodnutí z kognice soudu vyloučil, obdobně jako tomu bylo i podle právní úpravy správního soudnictví účinné k 31. 12. 2002, kdy – pokud jde o rozhodnutí o žádostech na plnění, na něž není právní nárok, nebo o žádostech o odstranění tvrdosti zákona, zejména pak o rozhodnutí finančních orgánů o úlevách na odvodech, daních a poplatcích, mezi něž patří i rozhodnutí dle § 55a daňového řádu – platilo, že tato rozhodnutí byla z přezkoumání soudem vyloučena podle ustanovení § 248

odst. 2 písm. i) o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002. Již tehdy Vrchní soud v Praze, kterému příslušelo rozhodovat ve správním soudnictví, dospěl opakovaně k závěru, že rozhodnutí v tomto ustanovení zmiňovaná nejsou přezkoumatelná *per definitionem*, a to obdobným způsobem, jakým tuto otázku uzavřely i krajské soudy (viz např. i rozhodnutí o žádosti o prominutí cla podle zákona č. 13/1993 Sb. uveřejněné pod č. 263/1998 v Soudní judikatuře správní). Je totiž nesporné, že není-li tu zákonem založen nárok na prominutí daně, není tu vůbec subjektivní veřejné právo, na kterém by mohl být účastník zkrácen tím, že jeho žádosti není vyhověno. Výklad k uvedenému ustanovení § 248 odst. 2 písm. i) o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002, dospěl až k závěru, že jde o určitý pleonasmus, protože i kdyby nebylo této výluky, soud by řízení zastavil proto, že napadený akt není rozhodnutím, jelikož se jím nerozhoduje o právu ve smyslu nároku založeného zákonem.

Protože na vlastní povaze - charakteru tohoto typu rozhodnutí - se novou právní úpravou správního soudnictví nic nezměnilo a je nesporné, že napadený akt byl vydán podle § 55a daňového řádu, zabýval se Městský soud v Praze předně tím, zda podle právní úpravy správního soudnictví účinné od 1. 1. 2003, tj. podle soudního řádu správního, je přezkum žalobou napadeného rozhodnutí již možný, či zda jde opět o rozhodnutí (úkon) vyloučené z přezkumu soudu ve správním soudnictví.

Soudní řád správní v § 2 stanoví, že ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínky stanovených tímto nebo zvláštním

zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.

Podle ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s. se může ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti (dále jen „rozhodnutí“), žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti. S ohledem na vymezení v § 2 s. ř. s. a použitou legislativní zkratku v § 65 odst. 1 s. ř. s. lze dovést, že za rozhodnutí ve smyslu posledně citovaného ustanovení lze považovat jen takové úkony správního orgánu, jimiž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují práva a povinnosti, a jen proti takovýmto rozhodnutím je žalobce legitimován brojit postupem podle § 65 a násl. s. ř. s. Rozhodnutím napadeným touto žalobou však není rozhodováno o právech a povinnostech ani se jím práva či povinnosti závazně neurčují, nýbrž se jím odmítá poskytnutí určité úlevy z daňové povinnosti, vyměřené podle zákona jiným rozhodnutím (daňovým výměrem). Na poskytnutí takové úlevy nicméně není zákonem založen nárok. Podle § 70 písm. a) s. ř. s. jsou ze soudního přezkumu vyloučeny úkony správního orgánu, jež nejsou rozhodnutími ve smyslu shora uvedené definice, tj. úkony, které nezasahují sféru práv (byť z formálně právního hlediska jako rozhodnutí označeny jsou).

Městský soud v Praze dospěl z uvedených důvodů k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí vydané podle § 55a daňového řádu je z přezkumu ve správním soudnictví i podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2003 nadále vyloučeno, neboť toto rozhodnutí - úkon má ne-

sporně povahu úkonu, který nezakládá, nemění ani neruší práva a ani závazně neurčuje práva a povinnosti. Proto po-

dle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 70 písm. a) s. ř. s. žalobu odmítl.

(tbá)

96

Daňové řízení: obnova řízení

k § 55 odst. 1, 7 a 8 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (v textu též „daňový řád“)

Jestliže byla podle § 55 odst. 1 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, povolena obnova řízení a důvod obnovy se týká původního rozhodnutí, nelze rozhodnutím podle § 55 odst. 7 tohoto zákona ponechat původní rozhodnutí v platnosti. V novém řízení ve věci musí být podle § 55 odst. 8 tohoto zákona vydáno nové rozhodnutí, byť by toto nové rozhodnutí bylo obsahově stejné jako rozhodnutí původní.

(Podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 10. 2003, čj. 28 Ca 299/2001-30)

Věc: Růžena H. v P. proti Finančnímu ředitelství pro hlavní město Prahu o daň z převodu nemovitostí.

Finanční úřad pro Prahu 10 dne 11. 5. 2000 povolil obnovu řízení; dne 3. 10. 2000 rozhodl tak, že platební výměr na daň z převodu nemovitostí ze dne 24. 11. 1999 ponechal v platnosti. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, které bylo napadeným rozhodnutím žalovaného zamítnuto.

V žalobních námitkách žalobkyně krom jiného napadala řízení u finančního úřadu, který povolil obnovu řízení. Dovožovala, že pokud byla obnova řízení povolena proto, že cena zjištěná správcem daně a cena zjištěná posudkem předloženým současně s návrhem na obnovu řízení vykazovala značný rozdíl, nebylo možno ponechat v platnosti platební výměr, jehož podkladem byl jeden ze znaleckých posudků, pro nějž byla obnova povolena. Mělo být provedeno nové řízení a správce daně byl

povinen vyslovit, v jakém rozsahu se obnova řízení povoluje a z jakých důvodů.

Městský soud v Praze napadené rozhodnutí žalovaného pro vady řízení zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.).

Z odůvodnění

V daném případě finanční úřad povolil obnovu řízení z důvodu nesrovnalostí mezi znaleckým posudkem vypracovaným finančním úřadem a znaleckým posudkem předloženým žalobkyní. Po řízení, které proběhlo po povolení obnovy, finanční úřad vydal rozhodnutí, jímž platební výměr ze dne 24. 11. 1999 ponechal v platnosti. Takové rozhodnutí je však v rozporu s procesní úpravou obsaženou v daňovém řádu. Z ustanovení § 55 odst. 8 daňového řádu plyne, že pokud se důvod obnovy řízení týká původního rozhodnutí, je nutné rozhodnout ve věci novým rozhodnutím. Tímto novým rozhodnutím se ze zákona ruší roz-

hodnutí původní a lze se proti němu odvolat.

Není přípustné rozhodnout, jako se stalo v tomto případě, podle § 55 odst. 7 daňového řádu a ponechat původní rozhodnutí v platnosti, neboť důvodem obnovy řízení byla nově uplatněná cena převáděných pozemků a pro tento důvod byla obnova řízení povolena. Na nepřípustnosti rozhodnutí o ponechání původního platebního výměru v platnosti v daném případě nemění nic skutečnost, že pro povolení obnovy nebyl dán zákonný důvod, neboť předložením znaleckého posudku žalobkyní nevyšla najevo nová skutečnost.

Obnova řízení byla povolena z důvodu rozdílu v cenách převáděných pozemků; nelze proto dovodit, že důvod obnovy se původního rozhodnutí netýká. Jestliže obnova řízení povolena byla a důvod obnovy se původního rozhodnutí týká, musí být ve věci vydáno nové rozhodnutí, kterým se původní rozhodnutí ruší, byť by toto nové rozhodnutí bylo obsahově stejné jako rozhodnutí původní. V tomto bodě tedy soud shledal žalobu důvodnou, rozhodnutí žalovaného zrušil pro vady řízení a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.).

(pec)

97

Státní občanství

k § 17 a 18 odst. 2 zákona ČNR č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění zákona č. 194/1999 Sb.

Ustanovení § 18 odst. 2 zákona ČNR č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, je speciální vůči obecnému ustanovení § 17 tohoto zákona.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2003, čj. 7A 37/2001-54)

Prejudikatura: č. 49/1997 Sb. ÚS (náleží Ústavního soudu ze dne 5. 5. 1997, sp. zn. IV.ÚS 34/97).

Věc: Milan S. v B. proti Ministerstvu vnitra o vydání osvědčení o státním občanství.

Okresní úřad v Kroměříži dne 12. 12. 2000 nevyhověl žádosti žalobce o vydání osvědčení o státním občanství České republiky podle § 20 odst. 2 a § 24 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. Žalovaný 12. 1. 2001 rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

Žalobou podanou u Vrchního soudu v Praze dne 6. 3. 2001 se žalobce domá-

hal zrušení jak rozhodnutí žalovaného, tak rozhodnutí správního orgánu I. stupně. Protože tento soud o věci nerozhodl do 31. 12. 2002, věc k dokončení řízení převzal Nejvyšší správní soud.

Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce podle § 28 všeobecného občanského zákoníku z roku 1811 narozením nabyt československé státní občanství. K 1. 1. 1969 se podle § 2 odst. 1 zákona č. 39/1969 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České socialistické republiky, stal státním občanem České socialistické republiky. Občanem České

republiky se podle § 1 odst. 1 zákona ČNR č. 40/1993 Sb. stal ke dni 1. 1. 1993. Následně byla žalobci dne 13. 5. 1999 Ministerstvem vnitra Slovenské republiky vydána Listina o udělení státního občanství Slovenské republiky. Jejím doručením (dne 14. 5. 1999) pak žalobce nabytí státní občanství Slovenské republiky, a to udělením podle § 7 zákona č. 40/1993 Z. z., o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Žalovaný své rozhodnutí opřel o skutečnost, že nabytím státního občanství Slovenské republiky žalobce automaticky podle § 17 zákona ČNR č. 40/1993 Sb. pozbyl státní občanství České republiky. Poukázal přitom na ustanovení § 18 odst. 1 tohoto zákona, neboť se nejednalo o volbu státního občanství, nýbrž o udělení státního občanství na vlastní žádost.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Z odůvodnění:

Podstata žaloby směřuje do právního hodnocení případu; vyjadřuje názor, že je namístě užití části třetí zákona ČNR č. 40/1993 Sb., a to jmenovitě jeho § 18 odst. 2, podle něhož státní občan České republiky, který měl k 31. 12. 1992 státní občanství České a Slovenské Federativní Republiky, nepozbude nabytím státního občanství Slovenské republiky státní občanství České republiky. Tento výklad by pak odpovídal duchu zákona, který vychází ze zásady umožnění dvojího občanství původním státním občanům ČSFR.

Rozhodnutí žalovaného správně reflektovalo změnu právního stavu vyvolanou zákonem č. 194/1999 Sb., který novelizoval zákon ČNR č. 40/1993 Sb. tak,

že podle § 18 odst. 1 zákona ČNR č. 40/1993 Sb. se s účinností od 2. 9. 1999 pokládá fyzická osoba, která měla k 31. 12. 1992 státní občanství ČSFR a která nabytím volbou státní občanství Slovenské republiky v době od 1. 1. 1993 do 31. 12. 1993, za státního občana České republiky, pokud se neprokáže, že toto občanství podle tohoto zákona pozbyla po provedení volby občanství Slovenské republiky. Podle druhého odstavce nepozbude státní občan České republiky, který měl k 31. 12. 1992 státní občanství ČSFR, nabytím státního občanství Slovenské republiky státní občanství České republiky.

Text tohoto ustanovení však nelze vidět bez souvislostí jak ve vazbě na změnu obsahu celé části třetí zákona, tak i ve vazbě na vývoj výkladových problémů týkajících se pozbyvání státního občanství České republiky v souvislosti se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky. Zákon č. 194/1999 Sb., který nabytí účinnosti dne 2. 9. 1999, vypustil název rubriky § 18 „volba státního občanství“ a nově stanovil mimo jiné i podmínky existence či trvání státního občanství České republiky. Zjevně reagoval na situaci, která se vyvinula po více než šestileté účinnosti zákona ČNR č. 40/1993 Sb., a na potřebu zásahu Ústavním soudem České republiky (nález IV. ÚS 34/97 ze dne 5. 5. 1997).

Ústavní soud zdůraznil specialitu volby státního občanství podle části třetí zákona ČNR č. 40/1993 Sb. a také v tomto případě nemožnost připustit dopady předvídané obecnými ustanoveními zákona ČNR č. 40/1993 Sb. (zejména § 17 zákona).

Volba státního občanství byla institutem zmírňujícím dopady rozdělení býva-

lého společného státu na lidské vazby, které se za dobu jeho trvání vyvinuly. Zvláštní respekt zákonodárce vůči tomuto fenoménu lze nepochybně vyčíst opět z části třetí zákona ČNR č. 40/1993 Sb. novelizované zákonem č. 194/1999 Sb. Především ustanovení § 18 zákona ČNR č. 40/1993 Sb. již nelze bez další argumentace chápat ve shodě s bývalou rubrikou, která nesla název „volba státního občanství“, a je zapotřebí zkoumat, zda

byly ve vztahu k žalobci naplněny také podmínky uvedené v § 18 odst. 2 zákona ČNR č. 40/1993 Sb. Za této situace nelze považovat důvody rozhodnutí žalovaného za dostatečné, a proto soud jeho rozhodnutí zrušil s tím, že v dalším řízení se žalovaný zvláště bude zabývat tím, zda žalobce splňuje podmínky ustanovení § 18 odst. 2 zákona ČNR č. 40/1993 Sb.

(ovo)

98

Političtí vězni: podmínky vzniku nároku; tábory nucené práce

k § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále též „zákon č. 261/2001 Sb.“)

k § 17 zák. č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích

Přiznání nároků v sociálním zabezpečení ani poskytnutí jednorázové částky podle jiných zákonů, jimiž se Česká republika vyrovnává s minulostí, není bez dalšího důvodem pro poskytnutí jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2003, čj. 2A 1021/2002-OL-28)

Věc: František M. ve V. proti České správě sociálního zabezpečení o vyplacení jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

Rozhodnutím žalované ze dne 18. 3. 2002 byla zamítnuta žádost žalobce o poskytnutí jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb. s odůvodněním, že za dobu od 1. 11. 1952 do 23. 4. 1953 nárok nevznikl, protože v té době žalobce nebyl ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, ale v táboře nucené práce (TNP).

Žalobce namítl, že byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti

měsíců, který měl odpykat v TNP. Za tím účelem předložil nález Okresního národního výboru v Uherském Brodě ze dne 5. 9. 1952, podle něhož byl uznán vinným z přestupku na úseku ochrany veřejné správy nesplněním oznamovací povinnosti dle § 93 zák. č. 88/1950 Sb., trestního zákona správního, k peněžitému trestu a trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců v táboře nucené práce. Podle propouštěcího potvrzení Přechodného nápravného zařízení v Brně z 23. 4. 1953 strávil žalobce v TNP dobu od 1. 11. 1952 do 23. 4. 1953. Kromě toho žalobce předložil dopis Ministerstva vnitra ze dne 27. 1. 1992 o odškodnění

podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích.

Nejvyšší správní soud, který věc převzal k dokončení od Vrchního soudu v Olomouci, kde byl v roce 2002 podán opravný prostředek, ale kde věc nebyla skončena, žalobu zamítl.

Z odůvodnění:

Zákon č. 261/2001 Sb. pro přiznání nároku v této kategorii (politický vězeň) stanoví tři podmínky: jednak věznění v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, jednak – byť částečné – zrušení rozhodnutí o věznění, které je doplněno třetí podmínkou, že se tak muselo stát buď podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Je tedy zapotřebí zjišťovat, zda jsou kumulativně splněny všechny tři tyto podmínky.

Z důvodové zprávy, která byla předložena Parlamentu při schvalování tohoto zákona, vyplývá, že zákon č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, odstranil křivdy způsobené nezákonným odsouzením a poskytl morální zadostiučinění a přiměřenou hmotnou náhradu za utrpěné škody. Další křivdy byly napraveny zákonem č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, a v zemědělství zákonem č. 229/1991 Sb. (tzv. zákon o půdě). K nápravě křivd způsobených nacistickou perzekucí byl přijat zákon č. 217/1994 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické perzekuce. Dne 22. 2. 2000 byl přijat zákon č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům čs. zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. Tyto zákony splnily svůj účel, ale nepostihly všechny

následky a důsledky perzekuce, zejména v případě účastníků národního boje za osvobození na domácí půdě. Předkladatelé dalšího zákona (přijaté jako č. 261/2001 Sb.) chtěli touto cestou narovnat vztah mezi jednotlivými skupinami účastníků boje za osvobození.

Soud při výkladu jednotlivých ustanovení zákonů, jimiž docházelo k nápravě křivd způsobených nacistickou perzekucí, má na mysli skutečnost, že jde o aplikaci zákonů, jimiž se Česká republika snaží o odčinění příkoří a ocenění odvahy a statečnosti těch, kteří bojovali proti nacismu nebo jim byli poškozeni, a také skutečnost, že uplatnění nároku je časově omezeno. Stejně smýšlí, i pokud jde o občany vymezené v § 2 zákona, totiž politické vězně z období mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990. Zařazení do TNP nepochybně omezilo osobní svobodu a nelze v konkrétním případě vyloučit jeho ztožnění s pojmem věznění. Na paměti je třeba mít i rozpor s ideou Všeobecné deklarace lidských práv přijaté Valným shromážděním OSN dne 10. 12. 1948. Pro posouzení daného případu však definitivní vyřešení této otázky není rozhodující: není totiž splněna v pořadí třetí podmínka, neboť zrušení rozhodnutí o věznění soudem nebylo provedeno ani podle zákona č. 119/1990 Sb., ani podle zákona č. 198/1993 Sb. Zákon č. 119/1990 Sb. se vztahoval na pravomocná odsuzující soudní rozhodnutí vyhlášená v době od 25. 2. 1945 do 1. 1. 1990, týkající se skutků spáchaných po 5. květnu 1945 podle některých paragrafů zákona o zločinech a přečinech z roku 1878, jakož i z roku 1914. Odsuzující rozsudek podle některého z těchto zákonů předložen nebyl a žalobce ani jeho existenci netvrdí. Stejně je tomu, i pokud jde o zákon č. 198/1993 Sb. (neboť zde se jedná o zrušení či zmírnění trestu

uloženého za trestný čin, na který se nevztahovala rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, prokáže-li se během řízení, že jednání odsouzeného směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod ne zjevně nepřiměřenými prostředky).

V daném případě se nelze z předložených dokladů ani z žalobcových tvrzení dobrat k závěru, že by zařazení do tábora nucené práce představovalo trest uložený za trestný čin, na který se nevztahovala rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., a proto by měla být věc posuzována dle zákona č. 198/1993 Sb. Konkrétní trestný čin, pro který byl žalobce odsouzen, přitom nepodléhal rehabilitaci přímo ze zákona, nýbrž trest mohl být zrušen v rámci rozhodnutí v přezkumném řízení. Není tedy prostor pro takový výklad, který by umožnil tuto situaci subsumovat pod ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., jelikož žalobce existenci rehabilitačního rozhodnutí netvrdil ani takové rozhodnutí nepředložil. Přiznání nároků v sociálním zabezpečení ani poskytnutí odškodnění podle jiných zákonů nelze s nárokem podle tohoto zákona jakkoli zaměňovat, neboť zákon stanoví své podmínky zcela autonomně. Okolnost, že žalobce měl být sedm dní vězněn ve vyšetřovací vazbě, nemá bez dalšího na úvahu o přiznání jednorázové peněžní částky žádný vliv, neboť délka tohoto věznění nečinila tři měsíce.

Problematika osob, které byly zařazeny do tábora nucené práce podle zákona č. 247/1948 Sb., je řešena v § 17 zák. č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, a to tak, že rozhodnutí o zařazení do táborů nucených prací se zrušují. Přitom příslušný ústřední orgán státní správy republiky byl povinen poskytnout peněžní náhradu za dobu strávenou v táboře nucených prací za podmínek stanovených v § 23 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb. Podle § 29 odst. 1 a 2 zákona č. 87/1991 Sb. se občanům, kteří byli zařazení do tábora nucených prací nebo do pracovního útvaru rozhodnutím zrušeným podle § 17 zákona, jakož i řeholníkům a kněžím internovaným v centralizačních kláštřech s režimem obdobným táboru nucených prací (§18 odst. 2 zákona), přiznávají nároky uvedené v § 25 zákona č. 119/1990 Sb. [podle § 29 třetího odstavce písm. d) zákona č. 87/1991 Sb. mohlo být tohoto zákona použito jen v případě občanů, kteří byli zařazení v táboře nucených prací alespoň dvanáct měsíců].

Lze uzavřít, že zákon se na případ žalobce nevztahuje. Pokud žalovaná žalobcově žádosti o přiznání nároku nevyhověla, učinila tak v souladu se zákonem, byť v jejím odůvodnění chybí poukaz na skutečnost, že žalobce byl do tábora nucené práce zařazen na základě rozhodnutí orgánu moci výkonné. Z uvedených důvodů soud žalobu zamítl pro nedůvodnost (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

(ovo)

Správní trestání: k pojmu „provozovatel taxislužby“

k § 2 odst. 12 a § 35 odst. 3 zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění zákona č. 150/2000 Sb. (v textu též „zákon o silniční dopravě“)

Před uložením sankce podle § 35 odst. 3 zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, je třeba především postavit najisto, že osoba, které má být sankce uložena, je dopravcem ve smyslu § 2 odst. 12 tohoto zákona.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2003, čj. 7 A 84/2001-41)

Věc: Martin V. v P. proti bývalému Ministerstvu dopravy a spojů (nyní Ministerstvu dopravy) o pokutu podle zákona o silniční dopravě.

Rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 20. 4. 2000 byla žalobci uložena pokuta za porušení § 21 odst. 3 zák. č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, v návaznosti na § 14 odst. 3 písm. b) vyhl. č. 187/1994 Sb., kterou se provádí zákon o silniční dopravě. Rozhodnutím žalovaného ze dne 27. 4. 2001 bylo rozhodnutí orgánu I. stupně změněno a výše uložené pokuty snížena. Došlo též ke změně právní kvalifikace jednání.

Žalobce včas napadl posléze uvedené rozhodnutí žalobou u Vrchního soudu; ten však řízení do konce roku 2002 nedokončil a věc byla po 1. 1. 2003 předána Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro vady řízení a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Při ukládání pokuty vyšel správní orgán I. stupně z kontroly, provedené pracovníci odboru dopravy, při níž bylo zjištěno, že vozidlo provozované žalobcem jako podnikatelem bylo označeno střešní svítilnou bílé barvy s nápisem „A...“. Dále bylo zjištěno, že žalobce nesdělil dopravnímu úřadu záměr používat toto vozidlo jako vozidlo taxislužby. Tím došlo k porušení ustanovení § 21 odst. 3 zákona o silniční dopravě v návaznosti na ustanovení § 14 odst. 3 písm. b) provádě-

děcí vyhlášky; s ohledem na to, že na vozidle, jemuž nebylo přiděleno evidenční číslo taxislužby, bylo umístěna střešní svítilnou bílé barvy s nápisem „A...“, došlo také k porušení § 21 odst. 6 zákona o silniční dopravě. Tím byla naplněna skutková podstata deliktu [§ 35 písm. g), písm. f) a písm. t) zákona o silniční dopravě, ve znění zák. č. 304/1997 Sb.].

Při nařízeném ústním jednání žalobce uvedl, že v den kontroly provedené 6. 1. 2000 taxislužbu neprovozoval. O střešní svítilně sdělil, že to byl střešní nosič, který nebyl připojen na elektrický proud a sloužil pouze jako reklama. Uvedl, že koncesní listina mu byla sice vydána, ale taxislužbu neprovozuje a od 31. 3. 2000 je zaměstnán jako řidič taxislužby u pana K. Dne 6. 1. 2000 byl pouze soukromou osobou.

V odvolacím řízení žalobce především namítl, že pokuta byla uložena za delikt z 6. 1. 2000, který však nebyl projednán ve stanovené lhůtě jednoho roku, a proto nelze pokutu uložit ani vymáhat. Dále uvedl, že zjištění, z nichž vychází správní orgán, jsou nesprávně hodnocena a jsou neúplná. Žalobce v době provedené kontroly nepodnikal ani nebyl zaměstnán, tudíž neprovozoval taxislužbu. Pracovat v taxislužbě začal až 31. 3. 2000 u zaměstnavatele pana K., takže nemohl porušit ustanovení § 21 odst. 3 a 4 zákona o silniční dopravě.

Rozhodnutím žalovaného ze dne 27. 4. 2001 byla žalobci za porušení ustanovení § 21 odst. 3 a 4 uložena pokuta ve výši 35 000 Kč podle § 35 odst. 3 písm. c) a h)

zákona o silniční dopravě v návaznosti na ustanovení § 11, odst. 4 nové prováděcí vyhlášky (č. 478/2000 Sb.). Skutek, o němž rozhodoval žalovaný, byl ve výroku rozhodnutí popsán tak, že žalobce jako provozovatel taxislužby neoznámil písemně místně příslušnému dopravnímu úřadu svůj záměr používat vozidlo k výkonu taxislužby, a přesto je označil způsobem s vozidly taxislužby zaměnitelným.

Žalovaný se posléze podrobně zabýval námitkami, které v odvolání proti rozhodnutí orgánu I. stupně žalobce uplatnil. Žalovaný vyšel z učiněných skutkových zjištění a uvedl, že pro naplnění skutkové podstaty § 35 odst. 3 písm. c) zákona o silniční dopravě není relevantní, zda vozidlo označené způsobem zaměnitelným s vozidly taxislužby bylo v době kontroly v provozu či nikoliv. Stačí, když dopravce označí vozidlo, které není evidováno jako vozidlo taxislužby, způsobem zaměnitelným s vozidly taxislužby. Dále žalovaný k tvrzení, že žalobce nechtěl využívat vozidlo pro provoz taxislužby, uvedl, že žalobce je držitelem koncesní listiny k provozování taxislužby vystavené dne 6. 12. 1999, a je tak povinen dopravnímu úřadu oznámit údaje o vozidle, které hodlá používat k provozování taxislužby. Tuto povinnost však nesplnil a způsobem přinejmenším s vozidly taxislužby zaměnitelným vozidlo označil, čímž se dopustil protiprávního jednání. Jeho tvrzení je účelové i s ohledem na fakt, že krátce po provedené kontrole vstoupil do pracovního poměru u pana K. a jeho vozidlu bylo přiděleno evidenční číslo vozidla taxislužby. Žalovaný poukázal na text ustanovení § 56 odst. 1 - „světelná zařízení vozidel“ - vyhlášky č. 102/1995 Sb., o schvalování technické způsobilosti a technických podmínkách provozu sil-

ničních vozidel na pozemních komunikacích, ve kterém se konstatuje, že střešní svítlna je světelným zařízením sloužícím k označení vozidel taxislužby, a nemůže tak být současně přípustné, aby střešní svítlnu mohli volně používat provozovatelé jiných vozidel, jak žalobce mylně dovozuje.

Výši pokuty žalovaný pro nepřiměřenou tvrdost snížil, a to proto, že nebylo možno prokázat, po jakou dobu měl žalobce tuto svítlnu umístěnou na střeše vozidla a jak ji využíval k neoprávněnému zisku finančních prostředků poskytováním přepravních služeb formou obdobnou jako vozidly taxislužby. S ohledem na to, že správní orgán I. stupně vycházel ze znění zákona účinného ke dni vydání svého rozhodnutí a z tehdy platné a účinné prováděcí vyhlášky, žalovaný ve II. stupni přihlédl k novelizaci právních předpisů a k účinnosti vyhlášky č. 478/2000 Sb.

Popis skutkových zjištění v rozhodnutích orgánů I. i II. stupně odpovídá obsahu správního spisu a v něm shromážděným důkazním prostředkům. Správní orgány v obou stupních vycházely ze shodného popisu skutkového stavu, avšak orgán I. stupně v něm spatřoval porušení ustanovení § 21 odst. 3 zákona o silniční dopravě, ve znění účinném ke dni 20. 4. 2000, spočívající v tom, že žalobce jako provozovatel taxislužby nesdělil dopravnímu úřadu písemně svůj záměr používat vozidla pro výkon taxislužby a dále ustanovení § 21 odst. 6 zákona o silniční dopravě, neboť vozidlo, kterému nebylo přiděleno evidenční číslo taxislužby, bylo označeno světelnou zaměnitelnou s vozidly taxislužby. Žalovaný pak ve II. stupni řízení právní kvalifikaci upravil tak, že deliktní jednání mělo spočívat v označení vozidla způsobem zaměnitelným

s vozidly taxislužby, ač žalobce jako provozovatel taxislužby svůj záměr používat příslušné vozidlo k výkonu taxislužby písemně neoznámil dopravnímu úřadu.

Podle § 35 zákona o silniční dopravě uloží dopravní úřad nebo Ministerstvo dopravy a spojů při porušení tohoto zákona pokutu až do výše 1 000 000 Kč dopravci, který podle písm. g) označí vozidlo, jemuž nebylo přiděleno evidenční číslo, způsobem zaměnitelným s vozidly taxislužby, vybaví takové vozidlo taxametrem nebo nabízí přepravní služby způsobem, který je s taxislužbou zaměnitelný; podle písm. f) nedodrží podmínky provozování taxislužby a podle písm. t) poruší ustanovení § 9 odst. 2 písm. c), d) nebo e). V ustanovení § 9 jsou uvedeny povinnosti podnikatele v silniční dopravě. Jednou z těchto povinností je též zajistit, aby práci řidiče taxislužby vykonávala jen osoba starší jedenadvaceti let, bezúhonná a spolehlivá, která má průkaz o způsobilosti řidiče provozovat taxislužbu ve vymezeném územním obvodu dopravního úřadu. Znění citovaných norem je ke dni vydání rozhodnutí I. stupně. Ustanovení § 21 odst. 3 zákona uvádí, že podrobnosti o technických podmínkách provozování taxislužby, zejména podrobnosti o označení vozidla a náležitosti dokladů podle odst. 2 stanoví prováděcí předpis (původně vyhláška č. 187/1994 Sb.). Taxislužby se týkají ustanovení § 14 až § 17 citované vyhlášky. Podle § 14 odstavce 3 písm. b) vyhlášky stanoví dopravní úřad provozovateli taxislužby evidenční číslo na základě jeho písemného sdělení o záměru používat určité vozidlo při výkonu taxislužby.

Podle § 15 vyhlášky musí být vozidlo taxislužby opatřeno střešní svítilnou žluté barvy s nápisem TAXI provedeným

v černém písmu na přední i zadní straně, která je pevně uchycena ke střeše nebo k nosnému prvku. Rozhodnutí žalovaného o změně prvního rozhodnutí vycházele z právního stavu ke dni 27. 4. 2001. Podle § 35 odst. 3 písm. h) zákona o silniční dopravě uloží dopravní úřad nebo Ministerstvo dopravy a spojů při porušení tohoto zákona pokutu až do výše 750 000 Kč dopravci, který označí vozidlo, jež není evidováno jako vozidlo taxislužby, způsobem zaměnitelným s vozidly taxislužby nebo vybaví takové vozidlo taxametrem, a poruší tak ustanovení § 21. Obsah ustanovení § 21 s nadpisem „Taxislužba“ zakotvuje určité povinnosti provozovatele taxislužby, který je povinen mimo jiné podle odst. 3 a 4 zajistit, aby k provozování taxislužby bylo použito pouze vozidel úplně vybavených a označených předepsaným způsobem. Způsob označení a podrobnosti o technických podmínkách provozování taxislužby, zejména podrobnosti o označení vozidla a náležitostech dokladů souvisejících s provozováním taxislužby, stanoví prováděcí předpis. Podle odst. 4 je provozovatel taxislužby povinen do sedmi dnů písemně oznámit zahájení provozování taxislužby na území obce nebo obcí dopravnímu úřadu, v jehož územním obvodu se obec nebo obce nacházejí.

Argumentaci žalobce, která se týká nemožnosti zahájit řízení o uložení pokuty, nelze akceptovat, neboť ustanovení § 36 stanoví lhůtu jednoho roku pro zahájení řízení o uložení pokuty ode dne, kdy se dopravní úřad (resp. ministerstvo) o porušení uvedených povinností dozvěděl, nejpozději však do pěti let ode dne, kdy k porušení došlo. Tato lhůta byla beze zbytku žalovaným dodržena.

Stěžejní námitka žalobce, že neprovozoval taxislužbu, vedla soud k zásadní

úvaze, zda se tak žalobce mohl stát odpovědným ze správního deliktu podle § 35 odst. 3 zákona o silniční dopravě. Jestliže zákon předpokládá možnost uložení pokuty dopravci, je třeba zjistit, zda žalobce pod tento pojem spadá. Pojem „dopravce“ je vysvětlen v § 2 odst. 12 zákona o silniční dopravě, podle něhož je dopravcem provozovatel silniční dopravy, totiž právnická nebo fyzická osoba, která provozuje silniční dopravu podle tohoto zákona. Podle odst. 8 téhož ustanovení je „taxislužbou“ veřejná silniční doprava. Žalovaný vyšel pouze ze skutečnosti, že žalobce byl držitelem koncesní listiny vystavené před kontrolou prováděnou dopravním úřadem a také z toho, že později začal skutečně práci řidiče taxislužby vykonávat, a to se stejným vozidlem, u něhož byla nepřipustná svítlna objevena. Z toho tedy dovedl záměr používat vozidlo k výkonu taxislužby. Ovšem pojem provozovatele taxislužby, tudíž osoby, jež je dopravcem a jež je posléze i způsobilá k tomu, aby se dopustila deliktního jednání podle tohoto zákona, je pojmem, který není v tomto zákoně vysvětlen. Je na něj proto třeba nahlížet jako na neurčitý právní pojem, který je třeba vyložit výkladem,

a nelze jej považovat za objekt správního uvážení. Označení dopravce nelze dovést ze zákona; není tu ani legální odkaz na prováděcí předpis. Z celého správního spisu přitom není zřejmé, že by se touto okolností žalovaný zabýval. Za provozovatele taxislužby lze označit pro účely sankčního postihu takovou osobu, o níž je nepochybné, že taxislužbu provozovala, aniž je nezbytně nutné prokazovat, jak dlouho a jak intenzivně, což by mělo samozřejmě svůj význam až pro úvahu o výši uložené pokuty, nikoliv pro zjištění odpovědnosti. Za tímto účelem však nelze v dosud provedeném dokazování shledat žádné podklady. Protože nelze vyloučit, že by bylo možno takový důkaz předložit, soud rozhodl o zrušení rozhodnutí žalovaného z důvodu vad řízení spočívajících v tom, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] s tím, aby žalovaný v dalším řízení zkoumal, zda jsou splněny podmínky pro označení žalobce za provozovatele silniční dopravy - dopravce, a to ve smyslu shora naznačeném.

(ovo)

100

Důchodové pojištění: vdovecký důchod

k § 85 a § 93 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Pokud nárok na vdovecký důchod vznikl již za účinnosti zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, trval v době nabytí účinnosti zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a nezanikl ukončením výplaty sirotčího důchodu, mohla být žádost ze dne 22. 9. 1999 o přiznání vdoveckého důchodu od 1. 1. 1996 posuzována dle obsahu jen jako žádost o obnovu výplaty dávky podle přechodného ustanovení § 93 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a nikoliv podle § 85 téhož zákona.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2003, čj. 2 Ads 4/2003-53)

Věc: Ing. Josef K. v H. proti České správě sociálního zabezpečení o vdovecký důchod, o kasační stížnosti žalobce.

Žalovaná zamítla dne 11. 9. 2000 žádost žalobce o vdovecký důchod. K opravnému prostředku žalobce Krajský soud v Ostravě dne 21. 2. 2001 její rozhodnutí zrušil. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolání a Vrchní soud v Olomouci dne 21. 8. 2001 změnil rozsudek Krajského soudu v Ostravě tak, že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení potvrdil.

Žalobce podal proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci dovolání k Nejvyššímu soudu (podle procesních předpisů účinných k 31. 12. 2002). Nejvyšší soud předložil věc po 1. 1. 2003 Nejvyššímu správnímu soudu (§ 129 odst. 4 s. ř. s.) k dokončení řízení o dovolání v řízení o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobce v dovolání (kasační stížnosti) namítl, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci nesprávně vycházel ze souběžného podání žádosti o vdovecký a sirotčí důchod v r. 1994. Tehdy ale žalobce o vdovecký důchod nežádal a žádost poprvé podal až 22. 9. 1999. K výzvě soudu doplnil, že je dán důvod dovolání podle § 237 odst. 1 písm. a), b) o. s. ř., a namítl, že Vrchní soud aplikoval nesprávný právní závěr, když vycházel z toho, že na jeho případ dopadá ustanovení § 93 zákona č. 155/1995 Sb. upravující souběh nároků. Za správná považuje žalobce skutková zjištění, z nichž plyne, že mu byl přiznán starobní důchod od 10. 2. 1993 ve výši 3268 Kč ze třetí pracovní

kategorie a že žalobcova manželka zemřela 2. 2. 1994, přičemž v té době bylo v jeho péči jedno nezaopatřené dítě. Dnem 2. 2. 1994 byl přiznán sirotčí důchod pro syna Martina ve výši 805 Kč a výchovné ve výši 490 Kč s tím, že žalobcův starobní důchod v té době činil 3568 Kč. Nárok na vdovecký důchod žalovaná uznala, ale nepřiznala jeho výplatu pro maximální výši souběhu důchodu a od 2. 2. 1997 odňala sirotčí důchod pro nezaopatřeného syna. Ke dni 1. 1. 1996 tak trval nárok na vdovecký důchod z titulu péče o nezaopatřené dítě v souladu se zákonem č. 100/1988 Sb. s tím, že nastala ještě další podmínka podle zákona č. 155/1995 Sb., a to dosažení věku 58 let žalobce. Proto je žalobce názoru, že ke dni 1. 1. 1996 vznikl jeho nárok na vdovecký důchod a že mu náleží za podmínek stanovených zákonem č. 155/1995 Sb. Právní závěry odvolacího soudu tak žalobce považuje za nesprávné a domnívá se, že jeho nárok měl být posouzen podle § 38, § 55 a § 56 zákona č. 100/1988 Sb. spolu s přechodnými ustanoveními § 85 zákona č. 155/1995 Sb. Proto navrhl zrušení napadeného rozsudku Vrchního soudu v Olomouci a potvrzení rozsudku Krajského soudu v Ostravě.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud s ohledem na změnu právní úpravy předložil dovolání podle § 129 odst. 4 s. ř. s. Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení, a to podle ustanovení části třetí hlavy třetí dílu prvního tohoto zákona – tedy podle ustanovení upravujících řízení o kasační stížnosti.

Předpokladem pro dokončení řízení je zjištění, zda dovolání bylo včasné a přípustné podle občanského soudního řádu ve znění účinném v době jeho po-

dání a zda je zároveň přípustné i z hlediska podmínek a náležitostí stanovenných soudním řádem správním pro kasační stížnost. Dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě, bylo přípustné podle § 237 odst. 1 o. s. ř., obsahovalo náležitosti podle § 241a odst. 1 o. s. ř. a důvody odpovídaly ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Z hlediska podmínek pro podání kasační stížnosti jsou namítány důvody odpovídající § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. S. věc tedy lze projednat jako kasační stížnost; Nejvyššímu správnímu soudu pak přísluší hodnotit, zda Vrchní soud v Olomouci správně posoudil právní otázky při hodnocení nároku žalobce, který nabyt postavení stěžovatele.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nenamítá ničeho proti skutkovým okolnostem, z nichž soud vycházel, s tou výjimkou, že v r. 1994 nežádal o přiznání vdoveckého důchodu a poprvé o něj žádal až 22. 9. 1999. Domnívá se proto, že soud nemohl jeho nárok hodnotit tak, jako by docházelo k souběhu důchodů již před účinností zákona č. 155/1995 Sb. Ze soudního spisu je přitom zřejmé, že při jednání Krajského soudu v Ostravě dne 21. 2. 2001 byla k důkazu čtena mj. žádost stěžovatele o vdovecký a sirotčí důchod z 21. 2. 1994, stěžovatel byl jednání přítomen a žádnou námitku proti tomuto důkazu nevznesl. Jinak ze soudního a dávkového spisu vyplývají skutkové okolnosti tak, jak jsou stěžovatelem popsány a jak z nich vycházel i Vrchní soud v Olomouci.

Není tedy pochyb o tom, že žalovaná rozhodovala o žádosti stěžovatele podané dne 22. 9. 1999 o přiznání vdoveckého důchodu od 1. 1. 1996, že manželka stěžovatele zemřela dne 2. 2. 1994 a syn stěžovatele Martin měl nárok na sirotčí důchod, který mu byl vyplácen až do

1. 9. 1997. Stěžovatel pobíral starobní důchod od 10. 2. 1993, tj. od dosažení věku 60 roků.

O námitce nesprávného právního posouzení uvážil Nejvyšší správní soud následovně:

Nárok na důchod, tedy i vdovecký důchod, vzniká dnem splnění podmínek; nárok na jeho výplatu je ovšem podmíněn splněním podmínek nároku, podáním žádosti a splněním podmínek pro výplatu. V daném případě stěžovatel splnil podmínky nároku dnem úmrtí manželky, neboť v té době pečoval o jedno nezaopatřené dítě ve smyslu § 48a odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb.; nesplňoval ale podmínky pro výplatu z důvodu souběhu nároků na starobní a vdovecký důchod [§ 56 odst. 1, odst. 2 písm. d), odst. 3 a odst. 6 zák. č. 100/1988 Sb.]. Stěžovateli tak vznikl nárok na vdovecký důchod, ovšem nikoliv na jeho výplatu, a na tom nic nezměnila skutečnost, že zákon č. 155/1995 Sb. zavedl další podmínku nároku na vdovecký důchod – dosažení věku 58 let, kterého stěžovatel dosáhl již 9. 2. 1991.

Vzhledem k tomu, že nárok vznikl za účinnosti zákona č. 100/1988 Sb., trval v době nabytí účinnosti zákona č. 155/1995 Sb. a nezankl ukončením výplaty sirotčího důchodu, mohl být k žádosti podané dne 22. 9. 1999 o přiznání vdoveckého důchodu ode dne 1. 1. 1996 posuzován jen podle přechodných ustanovení tohoto zákona. Stěžovatel je názoru, že na jeho případ je třeba vztáhnout přechodné ustanovení obsažené v § 85 zákona č. 155/1995 Sb. Toto ustanovení však dopadá na případy, kdy došlo k zániku nároku na vdovecký důchod před 1. 1. 1996 nebo kdy sice došlo k zániku nároku na tento důchod po

31. 12. 1995, ale šlo o důchod přiznaný před 1. 1. 1996, a některá z podmínek nároku byla splněna do pěti let od zániku nároku na daný důchod. O takový případ se však u stěžovatele nejedná.

Žalovaná tak mohla k žádosti podané stěžovatelem dne 22. 9. 1999 nárok na výplatu vdoveckého důchodu posuzovat jen podle přechodného ustanovení obsaženého v § 93 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., podle něhož se souběh nároků na výplatu důchodů, k němuž došlo před 1. 1. 1996 nebo k němuž nedošlo proto, že se důchod nevyplácel, avšak nárok na důchod trval, posuzuje po 31. 12. 1995 podle předpisů platných před 1. 1. 1996. Nárok na výplatu vdoveckého důchodu mohl tedy být posuzován podle § 55 a 56 zákona č. 100/1988 Sb., jak žalovaná také učinila.

Pokud tedy stěžovatel namítá v kasační stížnosti (dovolání), že šlo o jeho první žádost o vdovecký důchod, a že mu tedy mu měl být vdovecký důchod přiznán podle zákona č. 155/1995 Sb.,

neodpovídá jeho tvrzení skutečnosti; navíc ke vzniku nároku bez ohledu na jeho další žádost došlo před účinností tohoto zákona. Pokud dále namítá, že pak měl být jeho nárok posuzován podle § 38, § 55 a § 56 zákona č. 100/1988 Sb. ve spojení s § 85 zákona č. 155/1995 Sb., není jeho námitka důvodná, neboť v této věci se o případ podřaditelný pod § 85 zákona č. 155/1995 Sb. nejedná. Navíc je nepřipadný poukaz na § 38 zák. č. 100/1988 Sb., v té době upravující nárok na částečný invalidní důchod v mimořádných případech.

Vrchní soud v Olomouci tedy v souladu se zákonem řešil právní otázku použití přechodných ustanovení zákona č. 155/1995 Sb. a pokud změnil rozhodnutí krajského soudu zrušující rozhodnutí žalované tak, že rozhodnutí žalované potvrdil, učinil tak na základě správného posouzení právní otázky.

Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

(oš)

101

Řízení před soudem: podání kasační stížnosti u věcně nepříslušného soudu

k § 40 odst. 4, § 106 odst. 4 a § 129 odst. 3 soudního řádu správního

Kasační stížnost proti rozsudku krajského soudu zasláná vrchnímu soudu je podána včas pouze tehdy, byla-li ve lhůtě k podání kasační stížnosti vrchním soudem odeslána (předána k poštovní přepravě) krajskému soudu, který napadený rozsudek vydal, nebo Nejvyššímu správnímu soudu (§ 106 odst. 4 s. ř. s.).

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2003, čj. 3 Ads 8/2003-17)

Věc: Milan C. v L. proti České správě sociálního zabezpečení o plný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobce.

Rozhodnutím žalované byla zamítnuta žádost žalobce o plný invalidní důchod. K oprávněnému prostředku žalobce

(podanému podle tehdy účinných procesních předpisů) rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem dne 22. 7. 2002 tak, že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení potvrdil. Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce odvolání k Vrchnímu soudu v Praze (§ 250s odst. 2 o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002).

Přípisem vrchního soudu ze dne 30. 12. 2002 bylo žalobci sděleno, že podle § 129 odst. 3 s. ř. s. se neskončené odvolací řízení zastavuje. Současně byl žalobce poučen, že má možnost proti rozhodnutí krajského soudu podat ve lhůtě do 31. 1. 2003 kasační stížnost, o níž by rozhodl Nejvyšší správní soud. Dále byl poučen, že případnou kasační stížnost musí podat u krajského soudu, který napadené rozhodnutí vydal, nebo přímo u Nejvyššího správního soudu (§ 106 odst. 4 s. ř. s.) a v řízení musí být zastoupen advokátem, pokud sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání (§ 105 odst. 4 s. ř. s.).

Dne 31. 1. 2003 předal žalobce (dále jen „stěžovatel“) k poštovní přepravě podání označené jako kasační stížnost, kterým napadl „rozhodnutí“ vrchního soudu ze dne 30. 12. 2002 o zastavení odvolacího řízení a požádal, aby se v řízení pokračovalo a vrchní soud zrušil rozsudek krajského soudu. Toto podání stěžovatel na obálce adresoval Vrchnímu soudu v Praze, kterému dle podacího razítka bylo doručeno dne 4. 2. 2003. Vlastní podání vložené do obálky je adresováno „Nejvyššímu správnímu soudu prostřednictvím Vrchního soudu v Praze“.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl.

Z odůvodnění:

Přestože kasační stížnost stěžovatele má mnohé nedostatky a stěžovatel navíc není zastoupen advokátem, Krajský soud v Ústí nad Labem předložil kasační stížnost Nejvyššímu správnímu soudu s tím, že neodstraňoval vady podání, neboť podle jeho názoru je kasační stížnost zjevně opožděná.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti rozsudku krajského soudu odmítl podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť byla podána pozdě. Stěžovatel byl Vrchním soudem v Praze správně poučen, že může podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, neboť ze zákona (a nikoliv rozhodnutím soudu, jak se mylně domnívá stěžovatel) se odvolací řízení zastavuje. Také byl správně v souladu se zákonem poučen, že kasační stížnost proti rozsudku krajského soudu má podat u krajského soudu, který rozsudek vydal, a že pokud podá kasační stížnost do 31. 1. 2003 přímo u Nejvyššího správního soudu, bude lhůta pro podání kasační stížnosti zachována. Stěžovatel v rozporu s uvedeným poučením Vrchního soudu v Praze (přípis ze dne 30. 12. 2002) kasační stížnost adresoval Vrchnímu soudu v Praze a takto adresovanou zásilku dal na poštu dne 31. 1. 2003. Podání – kasační stížnost – bylo doručeno dne 4. 2. 2003 adresátovi, tj. Vrchnímu soudu v Praze, a ten zaslal podání Krajskému soudu v Ústí nad Labem, který tuto kasační stížnost obdržel až dne 17. 2. 2003.

Z uvedeného vyplývá, že stěžovatel podal kasační stížnost evidentně opožděně, neboť podle ustanovení § 129 odst. 3 a § 106 odst. 4 s. ř. s. se kasační stížnost poté, co bylo odvolací řízení ze zákona zastaveno, podává do 31. 1. 2003

u soudu, který napadené rozhodnutí vydal; lhůta je přitom zachována, byla-li kasační stížnost podána u Nejvyššího správního soudu. Protože stěžovatel brojí proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, měl kasační stížnost podat u tohoto soudu, případně přímo u Nejvyššího správního soudu, nikoliv však u Vrchního soudu v Praze, který od 1. 1. 2003 není součástí soustavy soudů rozhodujících ve správním soudnictví. Na tom nic nemění skutečnost, že záležitost byla podána na poště poslední den zákonem stanovené lhůty; v každém případě totiž nebyla správně adresována. Za den podání kasační stížnosti je proto třeba považovat až den doručení příslušnému krajskému soudu (resp. den odeslání tomuto soudu v souladu s ustanovením § 40 odst. 4 s. ř. s.). Už Vrchnímu soudu v Praze však byla kasační stížnost doručena po lhůtě až dne 4. 2. 2003, a vrchní soud ji proto ani nemohl

ve lhůtě odeslat příslušnému krajskému soudu.

Pokud jde o skutečnost, že stěžovatel brojí i proti přípisu Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 12. 2002, je třeba uvést, že tento přípis není rozhodnutím soudu. Jde pouze o informaci pro stěžovatele o obsahu zákonného ustanovení a o poučení o možnosti podat kasační stížnost. Vrchní soud v Praze nerozhodoval o zastavení odvolacího řízení - k tomu došlo podle ustanovení § 129 odst. 3 s. ř. s. bez jakéhokoliv rozhodnutí soudu. Z uvedeného důvodu je takovýto návrh (kasační stížnost) podle § 70 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nepřipustný, neboť se nejedná o rozhodnutí (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Proto soud kasační stížnost směřující proti tomuto přípisu odmítl podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

(ouč)

102

Účastníci národního boje za osvobození: podmínky vzniku nároku pozůstalého dítěte

k § 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen „zákon č. 261/2001 Sb.“)

Zemřela-li matka žadatelky o jednorázovou částku podle zákona č. 261/2001 Sb. až v roce 1986, je tím žadatelka vyloučena vůbec z nároku (§ 1 odst. 2 zákona). Není pak důvod zkoumat, zda ostatní předpoklady vzniku nároku jsou splněny.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21.8.2003, čj. 2A 1071/2002-OL-14)

Věc: Dagmar R. v B. proti České správě sociálního zabezpečení o jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb.

Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla žádost podle zákona č. 261/2001 Sb. s tím, že žalobkyně nesplnila zákonnou podmínku potud, že

ke dni úmrtí své matky byla žalobkyně již starší osmnácti let a že její otec, z důvodu jehož účasti uplatnila žalobkyně nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky, zemřel až po skončení účasti v národním boji za osvobození, a to 11. 5. 1945.

Opravným prostředkem u Vrchního soudu v Olomouci se žalobkyně domáhala zrušení tohoto rozhodnutí. Vrchní soud řízení v roce 2002 nedokončil, a věc proto podle § 129 odst. 2 a § 132 s. ř. s. převzal po 1. 1. 2003 Nejvyšší správní soud, který řízení dokončil tak, jako by byla podána žaloba.

Nejvyšší správní soud žalobu zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobkyně v opravném prostředku namítla, že - přestože válka skončila 9. května 1945 - její otec padl v bojích s Němci, kteří se probíjeli do Rakouska dne 11. 5. 1945, jako příslušník partyzánského oddílu na Třebíčsku. O tom také nabídl a předložila listiny jako důkazní prostředky. Žalovaná setrvala na důvodech svého rozhodnutí.

Žaloba není důvodná.

Zákon č. 261/2001 Sb. je jedním z právních předpisů, jimiž český stát napravuje krivdy, k nimž v minulosti docházelo: jednotlivé zákony z této skupiny zakládají právní nároky na vyplacení jednorázových částek různým skupinám (např. zákon č. 217/1994 Sb. československým politickým vězňům z období let 1939 až 1945 a pozůstalým po nich, zákon č. 39/2000 Sb. válečným veteránům, zákon č. 172/2002 Sb. osobám odvedeným po válce do SSSR a táborů v jiných státech atd.). Jednotlivé zákony

stanovily okruh oprávněných osob se značnými odchylkami; to byla otázka věcného či politického řešení, teprve v druhé řadě otázka právní a legislativní.

Také zákon č. 261/2001 Sb. stanovil tři okruhy oprávněných osob, totiž 1) některé účastníky národního boje za osvobození (příslušníky první československé armády na Slovensku, československé partyzány, některé účastníky zahraničního nebo domácího hnutí, účastníky povstání v květnu 1945), přičemž jiným kategoriím účastníků národního boje za osvobození mohly vzniknout nároky na výplatu jednorázových částek podle jiných zmíněných zákonů, 2) osoby za války soustředěné z rasových nebo náboženských důvodů do vojenských pracovních táborů nebo osoby z téhož důvodu se v Československu ukrývající, 3) politické vězně z let 1948 až 1989.

Zákon č. 261/2001 Sb. však nepřevzal tak širokou možnost vzniku nároků osobám pozůstalým jako např. zákon č. 217/1994 Sb., který přiznával jednorázové částky československým válečným politickým vězňům. Pamatoval sice na vdovy a vdovce po účastnících národního boje za osvobození, avšak pokud jde o děti těchto osob, omezil možnost vzniku jejich nároku [oproti § 3 odst. 1 písm. d) zák. č. 217/1994 Sb.] tak, že oprávněné jsou jen ty děti, u nichž bude splněna podmínka, že buď oba rodiče jako účastníci národního boje za osvobození padli, anebo jeden z rodičů padl a druhý z rodičů v té době již nežil, navíc za podmínky, že v době úmrtí později zemřelého rodiče dítě nedosáhlo 18 let věku (§ 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb.).

Právě tuto druhou podmínku žalobkyně zjevně nesplňuje, protože v době

smrti otce žalobkyně její matka žila (podle údaje, který poskytla sama žalobkyně, zemřela 5. 3. 1986).

Nesplnění této podmínky vůbec vylučuje žalobkyni z nároku a nic na tom nemění ani to, pokud by byla považována za splněnou podmínka, že otec žalobkyně padl jako účastník národního boje za osvobození. Namítá-li žalobkyně, že podle Ústavního soudu není hranice 5. (4.) května 1945 při posuzování otázky účasti na národním boji za osvobození neprolomitelná, lze se s tím zajisté ztotožnit (srov. např. nález Ústavního soudu uveřejněný pod č. 128/1997 Sb.),

i když se ústavní judikáty vztahovaly k výkladu ustanovení zákona č. 217/1994 Sb. Protože však ani případně odchylný názor soudu na tuto otázku od názoru žalované by nemohl přinést jiné rozhodnutí ve věci, přestal soud na tom, že žalobkyně nesplnila podmínku stanovenou v § 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., nárok na jednorázovou částku jí v důsledku toho nevznikl, a žalovaná proto rozhodla o zamítnutí žádosti věcně správně.

Proto Nejvyšší správní soud žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

(*aza*)

103

Političti vězni: podmínky vzniku nároku na jednorázovou částku

k § 2 odst. 1 a § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen „zákon č. 261/2001 Sb.“)

Jestliže rozhodnutí o věznění nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ani podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, protože odsouzený vzal návrh na rehabilitaci podle zákona č. 119/1990 Sb. zpět, nevznikl mu nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 a § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, čj. 2 A 1053/2002-OL-25)

Věc: Jan O. v O. proti České správě sociálního zabezpečení o jednorázovou částku podle zákona č. 261/2001 Sb.

byl žalobce vězněn v době od 12. 3. 1965 do 12. 3. 1966 (rozsudek Okresního soudu v Ostravě z 27. 11. 1964) nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. ani podle zákona č. 198/1993 Sb.

Žalovaná zamítla dne 19. 3. 2002 žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. Svě rozhodnutí odůvodnila tím, že rozhodnutí, podle kterého

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce opravný prostředek k Vrchnímu soudu v Olomouci. U tohoto soudu nebylo

řízení v roce 2002 dokončeno a věc proto po 1. 1. 2003 převzal k dokončení Nejvyšší správní soud, který ji projednal v řízení žalobním.

Nejvyšší správní soud žalobu zamítl.

Z odůvodnění:

Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že žalobce na podkladě odsuzujícího rozsudku Okresního soudu v Ostravě vykonával v době od 12. 3. 1965 do 12. 3. 1966 nepodmíněný trest odnětí svobody. Byl odsouzen za trestné činy, které nejsou uvedeny v § 2 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a mohl tak dosáhnout rehabilitace jen cestou přezkumného řízení. Návrh na zahájení tohoto řízení žalobce si ce podal, ale vzal jej zpět dříve, než o něm soud rozhodl. Odsuzující rozsudek tedy v rámci rehabilitačního řízení nebyl zrušen, a v důsledku toho nelze na výkon trestu odnětí svobody vykonaný na základě tohoto rozsudku hledět jako na dobu neoprávněného věznění.

Žaloba není důvodná.

Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobce byl rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 27. 11. 1964 uznán vinným, že veřejně a pohoršlivým způsobem hanobil skupinu obyvatelů republiky proto, že jsou stoupenci socialistického a státního zřízení; užil rovněž násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele a dopustil se tohoto činu se zbraní, čímž spáchal trestný čin hanobení národa, rasy a přesvědčení, trestný čin útoku na veřejného činitele a trestný čin ublížení na zdraví. Za spáchání těchto trestných činů byl odsou-

zen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Přípisem ze dne 24. 6. 1991 adresovaným Okresnímu soudu v Ostravě požádal žalobce o odškodnění podle zákona o soudní rehabilitaci. Dne 27. 8. 1992 se však dostavil k Okresnímu soudu v Ostravě a prohlásil, že podle § 5 odst. 3 zákona č. 119/1990 Sb. bere svůj návrh zpět.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se tento zákon vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb.

Jak vyplývá ze skutkových zjištění, ze kterých vycházela i žalovaná v napadeném rozhodnutí, žalobce nesplňuje zákonem č. 261/2001 Sb. stanovené podmínky pro poskytnutí jednorázové peněžní částky podle citovaného zákona, protože rozhodnutí o jeho věznění v době od 12. 3. 1965 do 12. 3. 1966 nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ani podle zákona č. 198/1993 Sb., jak je stanoveno v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., protože žalobce svou žádost o rehabilitaci podle zákona č. 119/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, vzal zpět.

Z důvodů výše uvedených Nejvyšší správní soud žalobu v souladu s ustanovením § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl, neboť v postupu správního orgánu neshledal nezákonnost.

(ci)

Vdovský důchod: obnova nároku na výplatu nebo nový vznik nároku

k § 45 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení
k § 54 a 85 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Pokud v souladu s přechodným ustanovením § 85 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, došlo k zániku nároku na vdovský důchod přiznaný podle předchozí právní úpravy a poté ke vzniku nároku na něj za účinnosti téhož zákona, jde o nárok nově vzniklý ve smyslu § 54 odst. 1 tohoto zákona. Jeho výše se stanoví podle tohoto zákona; nejde o obnovu výplaty dávky ve výši naposledy vyplácené před zánikem předchozího nároku.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2003, čj. 4 Ads 11/2003-31)

Věc: Anna F v O. proti České správě sociálního zabezpečení o vdovský důchod, o kasační stížnosti žalobkyně.

Žalobkyni byl rozhodnutím žalované přiznán podle § 49 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, vdovský důchod od 1. 10. 2001 ve výši 2886 Kč měsíčně s odůvodněním, že výše důchodu se skládá ze základní výměry, která činí 1310 Kč měsíčně, a procentní výměry stanovené ve výši 50 % procentní výměry důchodu zemřelého manžela žalobkyně, která činila 3151 Kč měsíčně; procentní výměra vdovského důchodu tak činí polovinu této částky, tj. 1576 Kč měsíčně. Vdovský důchod v této výši byl žalobkyni nově přiznán proto, že její dcera Andrea znovu započala studium. Žalovaná dále sdělila stěžovatelce, že podle nařízení vlády č. 345/2001 Sb. zvyšuje od prosince 2001 procentní výměru vdovského důchodu na 1750 Kč měsíčně a základní výměru ponechává nadále ve výši 1310 Kč měsíčně, takže od uvedeného měsíce náleží stěžovatelce celkem 3060 Kč měsíčně.

Ve včas podaném opravném prostředku (podle procesních předpisů účinných před 31. 12. 2002) ze dne 17. 12. 2001 stěžovatelka namítla, že dne 1. 10. 2001 požadovala obnovení výplaty vdovského důchodu, který jí byl původně přiznán rozhodnutím žalované ze dne 18. 10. 1993 a vyplácen s přihlédnutím k dalším právním předpisům o zvyšování důchodu, k datu 7. 2. 2001, a to ve výši 4922 Kč.

Krajský soud rozsudkem ze dne 12. 6. 2002 rozhodnutí žalované potvrdil jako věcně správné.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně odvolání (§ 250s o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002), o kterém již Vrchní soud v Olomouci nerozhodl, a řízení bylo ze zákona (§ 129 s. ř. s.) zastaveno. Žalobkyně využila zákonné možnosti a podala proti rozsudku krajského soudu dne 31. 1. 2003 kasační stížnost.

Nejvyšší správní soud tuto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě nepřisvědčil námitce žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“), že vdovský důchod jí má být vyplácen ve stejné výši, v jaké jej pobírala do 7. 3. 2001. Z obsahu dávkového spisu stěžovatelky, vedeného u žalovaného správního orgánu, totiž zjistil, že manžel stěžovatelky zemřel dne 18. 10. 1993. Stěžovatelka podala dne 4. 11. 1993 žádost o vdovský důchod a ten jí byl od data úmrtí manžela přiznán rozhodnutím ze dne 30. 11. 1993 ve výši 1891 Kč podle § 45 zákona č. 100/1988 Sb.; současně jí byl též přiznán sirotčí důchod pro dceru Andreu, nar. 23. 9. 1979, ve výši 946 Kč podle § 49 zákona č. 100/1988 Sb. Oba důchody byly postupně podle jednotlivých nařízení vlády o zvýšení důchodů valorizovány, takže podle posledního pravomocného rozhodnutí žalované ze dne 4. 4. 2001 činil vdovský důchod 4922 Kč a sirotčí důchod 3119 Kč. Dne 27. 3. 2001 sdělila stěžovatelka žalované písemně, že její dcera Andrea ukončila v březnu 2001 studium. Žalovaná na to reagovala rozhodnutím ze dne 22. 5. 2001 o odnětí důchodu a vyčíslení přeplatku; po urgencích stěžovatelky, že přeplatek již vrátila, vydala pak žalovaná dne 23. 11. 2001 dvě rozhodnutí, přičemž prvním z nich byl stěžovatelce odňat od 8. 3. 2001 vdovský důchod s tím, že přeplatek na dávce jí nevznikl, neboť platby důchodu od 8. 3. 2001 byly vráceny (v tomto rozsahu bylo změněno předchozí rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2001) a dalším (napadeným) rozhodnutím byl stěžovatelce k její žádosti o obnovu důchodu s ohledem na skutečnost, že dcera Andrea opět započala studium na vysoké škole, přiznán vdovský důchod v nově stanovené výši, tj. 2886 Kč měsíčně. Krajský soud v Ostravě vzal za prokázané, že stěžovatelce

jako vdově vznikl od 1. 10. 2001 nově nárok na vdovský důchod podle nové právní úpravy dané ustanovením § 54 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění (a že jí tedy nebyla pouze obnovena výplata dávky), neboť bylo prokázáno, že od uvedeného data její dcera začala opět studovat. Krajský soud poukázal na § 50 odst. 2 písm. a) téhož zákona, podle něhož má vdova nárok na vdovský důchod (po uplynutí jednoho roku od smrti manžela) tehdy, pokud pečuje o nezaopatřené dítě.

Soud poukázal rovněž na § 54 odst. 1 téhož zákona, podle něhož nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem. Tím je u stěžovatelky den 1. 10. 2001, neboť po předchozím odnětí dávky nárok znovu vznikl v souvislosti se započatím studia navrhovatelčiny dcery Andrey. Podle § 51 téhož zákona činí výše základní výměry vdovského důchodu 1310 Kč měsíčně a výše procentní výměry pak 50 % procentní výměry starobního nebo plného invalidního důchodu, na který měl nebo by měl nárok manžel v době smrti, nebo 50 % procentní výměry částečného invalidního důchodu po požiteli tohoto důchodu, který ke dni smrti nespĺňoval podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na důchod starobní. Procentní výměra důchodu zemřelého manžela stěžovatelky by činila 3151 Kč měsíčně a 50 % z této částky je 1576 Kč měsíčně. Po připočtení základní výměry ve výši 1310 Kč měsíčně náleží navrhovatelce správně 2886 Kč měsíčně. Tato částka byla v souladu s vládním nařízením č. 345/2001 Sb. přiznána od prosincové splátky roku 2001 a stanovena na 3050 Kč měsíčně; procentní výměra byla zvýšena o 11 %, tj. o 174 Kč.

Ve včas podaném odvolání proti tomuto rozsudku stěžovatelka namítala, že výpočtový základ důchodu byl proveden podle již zrušených právních norem a další část pak podle platných předpisů, přičemž takový postup nemá v zákoně oporu. Uvedla, že při výpočtu dávky nelze vycházet z procentní výše důchodu, na který by měl její zemřelý manžel nárok v době úmrtí (3151 Kč měsíčně), neboť kdyby mu takový důchod byl tehdy přiznán a kdyby jej pobíral od 18. 10. 1993, jeho nárok ke dni 1. 10. 2001 (podle podkladů ČSSZ) by činil minimálně 8846 Kč a byl by ještě zvýšen od prosince 2001 o 11 % procentní výměry. Pokud tedy vdovský (ani sirotčí) důchod nemůže být přiznán ve výši, v níž před posledním odnětím náležel, měl by být výpočtový základ procentní výměry důchodu, z něhož je nárok odvozován, valorizován. Ustanovení § 15 až 19 zákona č. 155/1995 Sb. neuvádí, že osobní vyměřovací základ je stejný jako vyměřovací základ podle § 45 až 47 zákona č. 100/1988 Sb., podle něhož byl vdovský důchod původně přiznán. Stěžovatelka označila způsob výpočtu žalované za neplatný, neboť procentní výměra byla vypočtena na základě již neplatných právních norem a základní výměra podle platných právních norem. Žalovaná měla při výpočtu přihlídnout k vývoji platů za dobu od 18. 10. 1993 do 1. 10. 2001; měla brát dále v úvahu příslušná ustanovení o zvyšování důchodů v souvislosti s indexem spotřebitelských cen, růstem reálné mzdy a taktéž růstem mzdy v daném oboru a poté vypočíst objektivně výpočtový základ a následně důchod. Takto je celá skupina občanů znevýhodňována oproti jiným poživatelům důchodu. V žádném z výše citovaných zákonů důchodového pojištění či zabezpečení se neuvádí, že při obnově výplat důchodů pozůstalým se může postupovat libovolně a používat při obnovení výplat neplatnou právní nor-

mu a jinou část dávky vypočíst podle platné právní normy. Stěžovatelka proto navrhla, aby odvolací soud zrušil rozhodnutí žalované a uložil jí rozhodnout tak, že výplata důchodu má být obnovena ve výši stanovené naposledy žalovanou dne 4. 4. 2001 v souladu s nařízením vlády č. 345/2001.

V později podané kasační stížnosti stěžovatelka opakovala námitky uplatněné v odvolání proti napadenému rozsudku krajského soudu a zdůrazňovala, že soud nesprávně posoudil rozhodné skutečnosti obsažené v dávkovém spise a nesprávně posoudil právní otázku výpočtu obnoveného vdovského důchodu provedeného správním orgánem k 1. 10. 2001. Připomíná, že vzdělávání její dcery Andrey (ukončení střední školy, zahájení studia na vysoké škole, jeho přerušování a opětovné pokračování) vedlo od září 1998 k odnímání a obnovování vdovského důchodu, přičemž výše obnoveného důchodu byla vždy stejná nebo vyšší o případnou valorizaci. Vdovský důchod obnovený přezkoumávaným rozhodnutím žalované je však výrazně nižší než důchod naposledy navrhovatelce vyplácený a odňatý dne 8. 3. 2001. Smyslem vdovského důchodu je přitom částečné vyrovnání ztráty příjmu, který rodina měla, když stěžovatelčin manžel žil. Charakter vdovského důchodu je tedy kompenzační a aby mohl tuto podmínku plnit, je postupem doby valorizován tak, aby byly vyrovnávány změny ve vývoji cen i výdělků. Tento kompenzační charakter důchodu byl posledním rozhodnutím žalované hrubě porušen, neboť aniž došlo k podstatné změně poměrů na straně stěžovatelky, byl snížen téměř o polovinu. Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě pro nezákonnost zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Kasační stížnost není důvodná.

Kasační stížnost byla podána z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, jak na to pamatuje § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Takovou nezákonnost v postupu Krajského soudu v Ostravě však Nejvyšší správní soud neshledal. Krajský soud po zjištění skutkového stavu věci v potřebném rozsahu z něho vyvodil skutkový i právní závěr, s nímž se soud rozhodující o kasační stížnosti ztotožňuje. Kasační soud proto odkazuje na úplné a vyčerpávající odůvodnění kasační stížností napadeného rozsudku a k důvodu kasační stížnosti pro úplnost dodává:

K obnově nároku stěžovatelky na vdovský důchod došlo za účinnosti zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Při posuzování nového nároku na něj je proto nutno vycházet z tohoto zákona, jak stěžovatelka správně připomíná. Vztah předchozí právní úpravy (za jejíž platnosti poprvé vznikl stěžovatelce nárok na vdovský důchod) a právní úpravy účinné v době nového vzniku stěžovatelčina nároku řeší přechodná ustanovení zákona č. 155/1995 Sb. Na stěžovatelčinu situaci je možno vztáhnout jen § 85 cit. zákona, podle něhož platí, že došlo-li k zániku nároku na vdovský důchod před 1. 1. 1996 nebo došlo-li k zániku nároku na něj po 31. 12. 1995, ale jde o důchod, který byl přiznán podle předpisů platných před 1. 1. 1996, a vdova splnila některou z podmínek nároku na vdovský důchod stanovenou tímto zákonem do pěti let od zániku nároku na takový důchod, vznikne nárok na něj za podmínek podle tohoto zákona; přitom výše vdovského důchodu se stanoví podle tohoto zákona. K zániku nároku stěžovatelky na vdovský důchod došlo v březnu

2001, kdy její dcera Andrea ukončila studium. Dcera započala znovu studovat dnem 1. 10. 2001, a stěžovatelka tudíž po zániku nároku na dávku splnila ve lhůtě pěti let podmínku uvedenou v § 50 odst. 1 písm. a) zák. č. 155/1995 Sb., s níž zákon spojuje vznik nároku na vdovský důchod. Výše vdovského důchodu se za této situace stanoví podle uvedeného zákona (§ 85 část věty za středníkem). Ustanovení upravujícím výši vdovského a vdoveckého důchodu je § 51 uvedeného zákona, podle něhož výše základní výměry tohoto důchodu činí 1310 Kč měsíčně a výše procentní výměry činí 50 % procentní výměry starobního nebo plného invalidního důchodu, na který měl nebo by měl nárok manžel v době smrti, nebo 50 % procentní výměry částečného invalidního důchodu, pokud by manžel byl ke dni úmrtí poživitelem tohoto důchodu a nesplňoval by podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínku nároku na starobní důchod. Toto ustanovení je nutno vykládat s přihlédnutím k § 99 zákona č. 155/1995 Sb., podle něhož se výše důchodu přiznaného podle předpisů platných před 1. 1. 1996 bez zvýšení o pevnou částku považuje za procentní výměru důchodu (§ 4 odst. 2 věta první téhož zákona). Jde-li o důchod vdovský, vdovecký či sirotčí, rozumí se procentní výměrou procentní výměra důchodu zemřelého, od něhož se nárok na dávku odvozuje.

Manžel stěžovatelky by měl ke dni své smrti nárok na plný invalidní důchod ve výši 3151 Kč; tuto částku je tak nutno pokládat za procentní výměru důchodu ve smyslu § 51 odst. 2 zák. č. 155/1995 Sb. Výše procentní výměry důchodu vdovského pak činí 50 % této částky a v této výši byla procentní výměra důchodu stěžovatelce přiznána.

K tomu byla přiznána ještě základní výměra důchodu, která činí 1310 Kč měsíčně. Žalovaná neměla jinou možnost než stěžovatelce vdovský důchod v takto stanovené výši přiznat, neboť tak předepisuje současná právní úprava. Na správnosti tohoto postupu nemění nic ani skutečnost, že v minulosti, např. v roce 1998, došlo k odnětí vdovského důchodu stěžovatelky a sirotčího důchodu pro dceru Andreu s ohledem na ukončení studia, a jejich výplata byla opět uvolněna v původní výši, neboť žalovaná tak postupovala vzhledem k tomu, že dcera stěžovatelky po skončení střední školy nepřetržitě pokračovala v dalším studiu; za takové situace nelze totiž letní prázdniny mezi dvěma na sebe navazujícími ročníky pokládat za přerušení studia mající za následek zánik nároku na dávky.

Nad rámec tohoto odůvodnění pokládá Nejvyšší správní soud za potřebné uvést, že zákonodárce zřejmě nevyklučoval situaci, kdy po odnětí dávky sirotčího či vdovského důchodu z důvodu ukončení studia a jejich opětovném přiznání v souvislosti s novým započítáním studia nezaopatřeného dítěte může při užití některých ustanovení zákona č. 155/1995 Sb. dojít – s ohledem na § 85 u důchodu vdovského a § 86 u důchodu sirotčího – k rozdílu mezi původně vyplácenou a nově přiznanou částkou, a to třeba i v neprospěch poživatele dávky (i když zákonodárce zřejmě předpokládal, že

případný rozdíl bude pokryt základní výměrou dávky, kterou předchází právní úprava neznačily). Pokud by zákonodárce zamýšlel poživatele před snížením dávky ochránit, pamatoval by na tuto situaci v ustanoveních týkajících se vdovského či sirotčího důchodu, jako to učinil např. v § 52 odst. 4 zák. č. 155/1995 Sb., který se vztahuje k těm osvojeným sirotkům, u nichž dojde později ke zrušení osvojení; v těchto případech vznikne nárok na sirotčí důchod znovu, a to ve výši, v jaké by náležel, kdyby byl vyplácen ke dni zrušení osvojení. Jiné obdobné ustanovení, které by chránilo výši obnovených nároků na dávky, ať již vdov či osiřelých dětí, však zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, neobsahuje.

Stěžovatelce lze přisvědčit, že nepochybně přiznáním vdovského důchodu ve výši výrazně nižší, než byla ta, která jí byla naposledy vyplácena před předchozím odnětím dávky, dochází k výrazné změně v její ekonomické situaci. Ta se může jevit jako neúměrná tvrdost zákona, avšak ani Nejvyšší správní soud nemá pravomoc k odstranění takové tvrdosti, neboť toto právo přísluší ve smyslu § 4 odst. 3 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, jen ministru práce a sociálních věcí, který odstraněním tvrdosti v jednotlivých případech může pověřit příslušné správy sociálního zabezpečení.

(gr)

105

Politictí vězni: stanovení výše nároku

k § 4 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen „zákon č. 261/2001 Sb.“)

Za situace, kdy byl politický vězeň protiprávně vězněn dvakrát po dobu dvou samostatných časových úseků, je nutno ve smyslu § 4 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb. celkovou dobu opakovaného věznění sečíst, částku 120 000 Kč přiznat jen jedenkrát za první rok takto sečtené doby věznění a pak ji zvýšit o 1000 Kč za každý další měsíc věznění.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 8. 2003, čj. 5 A 522/2002-19)

Věc: Čestmír Č. v P. proti České správě sociálního zabezpečení o poskytnutí jednorázové peněžní částky.

Žalobou naříkaným rozhodnutím ze dne 19. 2. 2002 přiznala Česká správa sociálního zabezpečení žalobci podle § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. jednorázovou peněžní částku ve výši 254 000 Kč, a to za věznění žalobce z politických důvodů v době od 9. 3. 1950 do 10. 5. 1960 a od 20. 3. 1962 do 28. 3. 1964.

V žalobních námitkách žalobce nesouhlasil s výší poskytnuté jednorázové peněžní částky. Zdůraznil, že po formální stránce byl sice výpočet proveden způsobem odpovídajícím počtu měsíců, které byly v napadeném rozhodnutí žalované uvedeny (od 9. 3. 1950 do 10. 5. 1960 a od 20. 3. 1962 do 28. 3. 1964), avšak žalobce byl souzen ve dvou samostatných a na sobě nezávislých politických procesech, a to s odstupem skoro dvou let. Oba případy byly také nezávisle rehabilitovány podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., s výsledkem úplné rehabilitace bez zbytkových trestů. Jelikož šlo o soubor dvou samostatných věznění, jejichž jediným společným znakem byl nepřátelský postoj vůči vládnoucí komunistické diktatuře, nemělo by se ani z hlediska § 4 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb. pohlížet na uložené tresty jako na souhrnné a mechanicky je sčítat a dovozovat z toho, že žadateli přísluší pouze jedna úvodní jednorázová částka. Žalobce navrhol, aby soud přezkoumal napa-

dené rozhodnutí a výši jednorázové peněžní částky opravil tak, že se žalobci nárok poskytuje ve výši, která bude vypočítána ze dvou samostatných dob věznění.

Nejvyšší správní soud, na nějž věc přešla podle § 132 s. ř. s. z Vrchního soudu v Praze, žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Z odůvodnění:

Zákon č. 261/2001 Sb. se podle § 2 odst. 1 vztahuje též na občany České republiky, kteří byli věznění mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále jen „politický vězeň“). Podle druhého odstavce téhož ustanovení se zákon rovněž vztahuje na vdovy a vdovce po osobách uvedených v odstavci 1, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo po celou dobu věznění či vzniklo během věznění a jejichž manžel kdykoliv později zemřel; stejně tak se zákon vztahuje na vdovy a vdovce, pokud jsou občany České republiky, kteří uzavřeli nové manželství. Podle § 3 odst. 1 téhož zákona jsou účastníci národního boje za osvobození, jejich vdovy nebo vdovci a děti podle § 1 odst. 2 anebo političtí vězni a jejich vdovy a vdovci podle § 2 odst. 2 oprávněnými osobami (dále jen „oprávněná osoba“), které mají nárok na

poskytnutí jednorázové peněžní částky. Ta činí pro politického vězně při věznění delším než jeden rok částku 120 000 Kč, přičemž za každý další měsíc věznění se výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1000 Kč. Při věznění kratším než jeden rok, trvajícím však alespoň tři měsíce, činí částka 60 000 Kč. Výše jednorázové peněžní částky pro vdovu nebo vdovce po politickém vězni činí vždy její polovinu (§ 5 odst. 2, odst. 4 a odst. 7 zákona č. 261/2001 Sb.).

Podle § 4 odst. 4 věty první téhož zákona se celková doba věznění u politických vězňů počítá.

Ze správního spisu jednoznačně vyplývá, že žalobce je politickým vězněm ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., neboť byl vězněn mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a rozhodnutí o jeho věznění bylo zcela zrušeno dle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb. Protiprávní věznění trvala od 9. 3. 1950 do 10. 5. 1960 a od 20. 3. 1962 do 28. 3. 1964, celkem tedy 146 měsíců. Žalobci ve smyslu § 5 odst. 2 téhož zákona náleží za první rok věznění 120 000 Kč a za další měsíce věznění 134 000 Kč. Celková doba věznění se totiž u politických vězňů ve smyslu § 4 odst. 4 zákona počítá. Zákon nečiní z tohoto vymezení žádné výjimky.

Ze všech výše uvedených důvodů soudu nezbylo než žalobu podle ustanov-

ení § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítnout, neboť postup správního orgánu shledal v daném případě zákoným.

Soud závěrem dodává, že nelze upřít logiku argumentu žalobce, že pokud by byl omezen na svobodě jen po dobu některého ze dvou výše časově ohraničených věznění, činilo by pro každý jednotlivý případ odškodnění za prvních dvanáct měsíců 120 000 Kč a za každý další měsíc věznění 1 000 Kč. Zákonodárce však stanovil (§ 4 odst. 4 zákona), že celková doba věznění u politických vězňů, tedy i opakované doby věznění na sebe navzájem nenavazující, se pro účely výpočtu jednorázové peněžní částky počítá. Takto také správní orgán postupoval při výpočtu jednorázové peněžní částky. Soud tímto nezpochybňuje nespornou odvalu a statečnost žalobce, kterou jako politický vězeň prokázal, ani nesnižuje tíhu útrap, které v době mnohaletého věznění musel vytrpět. Nicméně striktní vymezení podmínek nároků zákonem, bez toho, že by bylo do zákona vloženo jakékoliv zmírňovací právo (odstranění tvrdosti zákona), nedává ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci možnost se od podmínek nároku odchýlit. Soudu v žádném případě nepřisluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť je zákonem vázán.

(gr)

106

Politictí vězni: výpočet jednorázové částky při přerušení výkonu trestu odnětí svobody

k § 5 odst. 2, 4 a 7 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních tá-

borů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen „zákon č. 261/2001 Sb.“)

k § 346 odst. 2 zákona č. 64/1956 Sb., o trestním řízení soudním

k § 56 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících předpisů

Pokud byl politickému vězni výkon trestu odnětí svobody soudem přerušen odměnou za dobrý pracovní výkon a vzorné chování, přičemž se doba přerušení výkonu trestu započítávala do doby výkonu trestu odnětí svobody, pak nutno dobu přerušení trestu započíst do doby věznění pro stanovení výše jednorázové peněžní částky podle § 5 odst. 3 a 4 zákona č. 261/2001 Sb.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, čj. 2 A 525/2001-37)

Věc: Olga Š. v P a Ing. Vratislav Šv. v J. proti České správě sociálního zabezpečení o jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb.

soudu dokončeno do konce roku 2002. Věc pak převzal k dokončení řízení Nejvyšší správní soud, který v řízení pokračoval s dědici zemřelé (dcerou Olgou Š. a synem Ing. Vratislavem Šv.).

Olga Šv. (matka současných žalobců) uplatnila u žalované nárok na vyplacení jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb. z titulu věznění svého zemřelého manžela MUDr. Vratislava Šv. v době od 14. 12. 1959 do 5. 12. 1960. Žalovaná přiznala rozhodnutím ze dne 7. 11. 2001 jednorázovou částku 30 000 Kč s odůvodněním, že věznění bylo kratší než jeden rok.

Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalovaná ve vyjádření k opravnému prostředku uvedla, že žalobkyně má zřejmě na mysli ustanovení § 346 odst. 2 zákona č. 64/1954 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podle něhož předseda senátu může na žádost odsouzeného pro naléhavé rodinné důvody anebo na návrh náčelníka vězeňského ústavu nebo prokurátora odměnou za dobrý pracovní výkon a vzorné chování výkon trestu přerušit nejdéle na patnáct dní, a to i opětovně; tato doba se započítává do trestu. Ze zmíněného ustanovení lze dovodit pouze tolik, že o dobu, po kterou byl občanovi výkon trestu přerušen, mu nelze dobu věznění prodloužit. Neznamená to, že by i tato doba, tj. doba, kdy občan ve skutečnosti vězněn nebyl, měla být započtena pro účely stanovení

Olga Šv. podala proti tomuto rozhodnutí včas opravný prostředek k Vrchnímu soudu v Praze. Namítla, že její zemřelý manžel byl odsouzen na jeden rok odnětí svobody a výkon trestu nastoupil 14. 12. 1959; dne 5. 12. 1960 mu byl výkon trestu přerušen do konce výkonu trestu (do 14. 12. 1960 včetně), tedy na devět dní. Toto přerušení mělo být započteno do výkonu trestu. Proto jednorázová částka měla být přiznána ve výši 60 000 Kč.

Po podání opravného prostředku Olga Šv. zemřela a řízení nebylo u vrchního

výše jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., neboť z obsahu ustanovení § 5 odst. 2 a 4 tohoto zákona jednoznačně vyplývá, že výše peněžní částky je stanovena diferencovaně v závislosti na době věznění. Dobou věznění je přitom třeba rozumět dobu, kdy byl občan zbaven osobní svobody. V případě jiného výkladu by obdobně peněžní částka náležela občanovi i za dobu sice uloženého, avšak např. v důsledku amnestie nebo podmíněného propuštění fakticky nevykonaného trestu odnětí svobody. Takový výklad by podle názoru žalované odporoval účelu zákona i záměru zákonodárce, jímž je přiznat odškodnění právě a pouze za dobu neoprávněného věznění. Žalovaná navrhovala, aby soud napadené rozhodnutí jako věcně správné a zákonu odpovídající potvrdil.

Žaloba (opravný prostředek) je důvodná.

Podle § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. činí výše jednorázové peněžní částky pro politického vězně při věznění delším než jeden rok 120 000 Kč. Za každý další měsíc věznění se výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1000 Kč. Podle odst. 4 citovaného ustanovení činí výše jednorázové peněžní částky pro politického vězně při věznění kratším než jeden rok, trvajícím však alespoň tři měsíce, 60 000 Kč. Podle § 5 odst. 7 téhož zákona činí výše jednorázové peněžní částky pro vdovu po politickém vězni jednu polovinu.

Podle sdělení Ústřední služby Sboru nápravné výchovy ČR z 12. 9. 1991 vykonal MUDr. Vratislav Šv. trest odnětí svobody od 14. 12. 1959 do 5. 12. 1960; tohoto dne mu byl trest přerušen do konce výkonu trestu, který měl skončit 14. 12. 1960. V průběhu řízení o oprav-

ném prostředku původní žalobkyně předložila usnesení Lidového soudu v Kladně ze dne 29. 11. 1960, jímž se odsouzenému povolilo přerušení výkonu trestu podle § 346 odst. 2 trestního řádu na dobu od 5. do 14. 12. 1960 včetně, a to za slušné a ukázněné chování a řádné plnění stanovených úkolů souvisejících se zařazením odsouzeného jako „táborového lékaře“.

Nesporné mezi účastníky je, že manžel původní žalobkyně byl politickým vězněm ve smyslu zákona č. 261/2001 Sb., neboť byl vězněn v období mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990, přičemž rozhodnutí o jeho věznění bylo zcela zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. Spornou mezi účastníky zůstává výše jednorázové částky. Žalobci mají za to, že vdově náleží částka 60 000 Kč za dobu jeho věznění v trvání celého jednoho roku (dvanácti měsíců), zatímco žalovaná je názoru, že do doby věznění nelze započítat dobu, po kterou byl jmenovanému výkon trestu přerušen, tj. dobu od 5. do 14. 12. 1960.

Soud se s názorem žalované neztožňuje. Podle ustanovení § 346 odst. 2 zákona č. 64/1956 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), který byl účinný v době, kdy odsouzený trest odnětí svobody vykonával, mohl předseda senátu na žádost odsouzeného pro naléhavé rodinné důvody anebo na návrh náčelníka vězeňského ústavu nebo prokurátora odměnou za dobrý pracovní výkon a vzorné chování výkon trestu přerušit nejdéle na patnáct dní, a to i opětovně. Tato doba se podle tehdejší úpravy započítávala do výkonu trestu. Podle současné právní úpravy dané trestním řádem a zejména zákonem o výkonu trestu odnětí svobody může být odsouzenému trest odnětí svobody přerušen,

a to až na dobu třiceti dnů. Na rozdíl od předchozí úpravy rozhoduje o přerušení trestu ředitel věznice. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

Z právní úpravy tak vyplývá nejen to, že dobu věznění nelze odsouzenému prodloužit o dobu, po kterou byl výkon trestu přerušen, ale i to, že tato doba je mu do výkonu trestu odnětí svobody počítána stejně, jako kdyby trest vykonal. Z této skutečnosti se musí při posuzování případných dalších s tím souvisejících nároků vycházet. Pokud tedy z usnesení Lidového soudu v Kladně ze dne 29. 11. 1960 vyplývá, že odsouzenému se povoluje přerušení výkonu trestu, pak je nutno z této skutečnosti vycházet a uvedených devět dnů do výkonu trestu započíst. Organ rozhodující o přiznání nároku podle zákona č. 261/2001 Sb. nemůže hodnotit, zda takové opatření bylo na místě za

situace, kdy se jednalo o posledních devět dnů uloženého trestu odnětí svobody. Soud jen pro úplnost dodává, že pokud by k přerušení trestu odnětí svobody došlo uprostřed výkonu trestu, pak by nepochybně doba přerušení také byla do tohoto výkonu započtena.

Nutno uzavřít, že MUDr. Vratislav Šv. byl vězněn po dobu celého jednoho roku a pokud by se vydání zákona č. 261/2001 Sb. dožil, náležela by mu částka 120 000 Kč. Vdově po něm – původní žalobkyni Olze Šv. – pak náleží ve smyslu ustanovení § 5 odst. 7 věty první téhož zákona jednorázová peněžní částka ve výši poloviny, tj. ve výši 60 000 Kč. Nutno připomenout, že úmrtím oprávněné Olgy Šv. přešel tento nárok na její děti Ing. Vratislava Šv. a Olgu Š. jako dědice, a to podle § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb.

(gr)

107

Řízení před soudem: opravný prostředek proti rozhodnutí o kasační stížnosti

k § 46 odst. 1 písm. a) a § 53 odst. 3 soudního řádu správního

Rozhodl-li Nejvyšší správní soud o odmítnutí kasační stížnosti a žalobce i přes správné poučení o nepřípustnosti opravného prostředku podal „dovolání“, správní soud, jemuž bylo toto podání adresováno, je odmítne postupem podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť tu není žádný soud, který by byl funkčně příslušný k jeho projednání.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2003, čj. Na 828/2003-7)

Věc: Dana M. v B. proti České správě sociálního zabezpečení o částečný invalidní důchod, o „dovolání“ žalobkyně proti usnesení Nejvyššího správního soudu o odmítnutí kasační stížnosti.

Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2003 byla podle § 46

odst. 1 písm. b) s. ř. s. pro opožděnost odmítnuta kasační stížnost žalobkyně, podaná proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 3. 2003.

Dne 13. 8. 2003 podala žalobkyně „dovolání do usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2003“. V tomto podání žalobkyně namítala, že původní

rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích převzala dne 15. 4. 2003, kdy jí byl doručen doporučeným dopisem od její zástupkyně, a dále uváděla, že tato zástupkyně ji nezastupovala. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil usnesení ze dne 22. 7. 2003 a celou záležitost znovu projednal.

O této skutečnosti byla žalobkyně řádně poučena v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2003, jímž byla její kasační stížnost směřující proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 3. 2003 pro opožděnost odmítnuta.

Nejvyšší správní soud se tak nemůže věcí v „dovolacím řízení“ zabývat, protože k takovému řízení není příslušný ani on sám, ani žádný jiný soud. Tento nedostatek podmínky řízení je neodstranitelný; proto Nejvyšší správní soud podání žalobkyně označené jako „dovolání“ odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

(tur)

Nejvyšší správní soud toto „dovolání“ odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Z odůvodnění:

Proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s. *a contr.*).

108

Řízení před soudem: kasační stížnost proti neustanovení zástupce

k čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
k § 35 odst. 7 a § 104 odst. 3 písm. b) soudního řádu správního

I. Proti rozhodnutí správního soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce soudem je kasační stížnost přípustná; nejde o rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení [§ 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.].

II. Při rozhodování o ustanovení zástupce soudem žalobci (§ 35 odst. 7 s. ř. s.) přihlíží soud při posuzování otázky, zda je zastoupení třeba pro ochranu práv, kromě majetkových poměrů také k dalším osobním poměrům účastníka řízení; je-li žalobcem cizinec, přihlédne soud také k jeho znalosti českého jazyka a orientaci v právním řádu České republiky.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, čj. 1 Azs 5/2003-47)

Věc: Lyudmyla D. v L. a spolčníci (tři nezletilé děti žalobkyně, všichni státní příslušníci Ukrajiny), všichni v řízení o kasační stížnosti zastoupení advokátem JUDr. Karlem L. v B., proti Ministerstvu vnitra o udělení azylu v České republice, o kasační stížnosti žalobců proti usnesení o neustanovení zástupce pro řízení ve věci samé.

Rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 5. 6. 2002 bylo k žádosti žalobkyně (v textu též „stěžovatelka“), podané jejím jménem a jménem jejích nezletilých dětí, vysloveno, že se jí azyl podle § 13, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu neuděluje a že se na ni ani na její děti nevztahuje překážka vycestování (§ 91 zákona o azylu).

Proti tomuto rozhodnutí podali žalobci 19. 7. 2002 podle procesních předpisů tehdy účinných opravný prostředek k Vrchnímu soudu v Praze prostřednictvím žalovaného ministerstva. Vrchní soud, jemuž byla věc s vyjádřením žalovaného a správními spisy předána 28. 11. 2002, ji do konce roku 2002 neskončil a po datu 1. 1. 2003 spisy předal Krajskému soudu v Praze, který se stal nadále věcně a místně příslušným.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 3. 3. 2003 zamítl návrh žalobců na ustanovení zástupce pro řízení soudem a poučil je o možnosti podat proti tomuto výroku kasační stížnost; dále vyzval žalobce, aby sdělili, zda souhlasí s projednáním věci bez nařízení jednání a aby specifikovali náklady řízení, které jim případně v souvislosti s řízením vznikly.

Žalobci (včetně manžela žalobkyně Hryhoriy D. a dvou jejich nově narozených dětí Olgy a Anny; z těch však žádný původní opravný prostředek nepodal a rozhodnutí správního orgánu se ani o nich jako o účastnících řízení nezmínilo) dopisem ze dne 14. 4. 2003 podali proti usnesení ze dne 3. 3. 2003 kasační stížnost (stalo se tak včas a ve lhůtě zákonem stanovené), v níž žádali, aby o udělení azylu bylo rozhodnuto s nařízením jednání, s tím, že trvají na ustanovení zástupce pro řízení soudem. Uvedli, že otázka zdraví a života pěti dětí je natolik vážná, že k ní nelze přistoupit tak jednoduchým způsobem, jak to krajský soud navrhl.

Krajský soud poté pro účely řízení o kasační stížnosti ustanovil zástupcem JUDr. Karla L., advokáta v B., a žalobkyni uložil, aby v součinnosti s advokátem odstranila vady podané kasační stížnosti (především aby uvedla důvod ve smyslu

§ 103 s. ř. s., jímž má být kasační stížnost odůvodněna); současně soud zaslal kasační stížnost žalovanému s tím, že se k ní může vyjádřit. Toto vyjádření nebylo až do předložení spisu Nejvyššímu správnímu soudu do spisu dodáno.

Stěžovatelka následně (23. 7. 2003) krajskému soudu dopisem sdělila, že se jí s advokátem nepodařilo kontaktovat ani osobně, ani telefonicky.

Krajský soud poté kasační stížnost předložil Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí. Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti usnesení krajského soudu ze dne 3. 3. 2003 o neustanovení zástupce pro řízení zrušil jako nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a věc vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Především tu je k řešení otázka, zda lze připustit kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž není v řízení před správním soudem vyhověno žádosti o ustanovení advokáta jako zástupce. Krajský soud při předložení stížnosti v předkládací zprávě vyšel z toho, že taková stížnost přípustná je. Tento názor sdílí i Nejvyšší správní soud. Ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) sice činí nepřipustnou stížnost proti rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení; o takové rozhodnutí se však nejedná. Zamítnutím žádosti se tu rozhoduje o významném procesním právu žalobce být – při splnění zákonem stanovených předpokladů – v soudním řízení zastoupen, zpravdila advokátem. Nejde tu tedy o pouhé procesní opatření, jímž se toliko reguluje postup soudu, ale o rozhodnutí o ústavním právu na právní pomoc v soudním řízení (čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Ve shodě s dosavadní ju-

dikaturou vychází proto Nejvyšší správní soud z toho, že i tomuto právu je třeba poskytnout ochranu cestou kasační stížnosti při splnění zákonných podmínek.

Takovou podmínkou je i uvedení zákonného důvodu, pro který je kasační stížnost podána, neboť kasační stížnost nemůže být podána z důvodu libovolného, ale jen z toho, který je pojmenován v § 103 s. ř. s. Takový důvod však stěžovatelka – byť velmi jednoduchým způsobem – uvedla. Namítla totiž, že trvá na ustanovení zástupce proto, že otázka zdraví a života jejích pěti dětí je natolik vážná, že ji nelze posoudit na soudě bez toho, že by jí byla poskytnuta právní pomoc a že by ve věci bylo nařízeno jednaní.

Stížní tvrzení zjevně odporuje závěru krajského soudu v naříkaném usnesení, že totiž po posouzení návrhu a s přihlédnutím k obsahu žaloby dospěl soud k tomu, že ochrana práv žalobců nevyžaduje ustanovení zástupce soudem. To pak lze zjevně podřadit pod stížnostní důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d), totiž nedostatek důvodů, mající za následek nepřezkoumatelnost rozhodnutí ve výroku, jímž nebylo vyhověno žádosti o ustanovení zástupce.

Proto Nejvyšší správní soud považuje stížnost za přípustnou a odůvodněnou; nelze tu navíc odhlédnout od faktu, že stěžovatelka je cizinka bez právního vzdělání, a třebaš jí pro řízení o kasační stížnosti ustanovil krajský soud advokáta, jemuž také bylo usnesení řádně doručeno, ten zůstal zcela nečinný a není důvod stěžovatelce nevěřit, že se jí nepodařilo zástupce jakkoli kontaktovat. Jednoduchou formu podané stížnosti s prostým, nicméně zřetelným, vyjádře-

ním kasačního důvodu jí pak tím spíše nelze přičítat k tíži.

Ve věci samé pak Nejvyšší správní soud dále uvážil:

Pro ustanovení zástupce soudem zákon stanoví několik podmínek (§ 35 odst. 7 s. ř. s.): především musí být dány předpoklady pro osvobození navrhovatele od soudních poplatků (tuto podmínku s ohledem na obsah spisu a žádosti o ustanovení zástupce stěžovatelka nepochybně splňuje a ani krajský soud splnění této podmínky nebere v potyčnou).

Druhou podmínkou je splnění předpokladu, aby ustanovení zástupce bylo třeba k ochraně práv navrhovatele. Krajský soud splnění této podmínky neshledal s tím, že – jak uvedl v důvodech – posoudil návrh a přihlédl k obsahu žaloby. Vlastní učiněné zjištění ani jeho konfrontaci s potřebou ochrany práv žalobců však do usnesení nepojal.

Takové rozhodnutí je v důsledku toho v posuzované věci nepřezkoumatelné.

Návrh sám (původní opravný prostředek) je sice zčásti obvyklým formulářem, ve věcech azylových zhusta používaným. Stěžovatelka jej ale doplnila obsažným vlastnoručním podáním (pravděpodobně v ruštině) a připojila k němu deset listů dokumentace (v češtině a ukrajinštině). Její rukopisné podání ani připojená cizojazyčná dokumentace (zčásti navíc obtížně čitelná) nebyly přeloženy a lze z nich vyčíst nanejvýš to, že zčásti snad jde o lékařské zprávy, týkající se jedné žalobkyně (nezletilé Aliny D.), kterými má být zřejmě dokreslen její vážný zdravotní stav. Zda si krajský soud zjednal jasno o obsahu cizojazyčné žalo-

by jinak, není z obsahu spisu patrné a odůvodnění napadeného rozhodnutí se o vlastním obsahu žaloby nezmiňuje.

Za této situace pak ale nelze beze zbytku a bezpečně seznat, jaké důvody vlastně žalobci proti rozhodnutí správního orgánu uplatňují, a zda tedy ochrana jejich práv ustanovení zástupce vyžaduje nebo nevyžaduje.

K tomu je ale vhodné dodat, že hmotněprávní charakter projednávané věci (zde zřejmě žalobou tvrzený azylový důvod), tedy důvod žalobní, nemusí být jediným a zcela určujícím faktorem, z něhož lze usoudit na to, zda je zástupce třeba k ochraně práv. Přinejmenším stejný význam je třeba klást i na osobnostní a faktické poměry účastníka řízení, úroveň povědomí o jeho právech v soudním procesu a vůbec o právních poměrech v České republice. Při jinak stejném skutkovém příběhu tak lze dospět i k tomu, že u jedné osoby bude k ochraně

práv v řízení před soudem zástupce zapotřebí a u jiné osoby to nutné nebude. Žalobkyně Luydmyla D. je však zjevně nedostatečně znalá jazyka, v němž se řízení před soudem vede, a povědomost o českém právu (které její práva zakládá) tu v širším rozsahu nelze předpokládat; ostatní žalobci jsou pouze děti a navíc rovněž cizinci. Jejich osobní situace – kterou žalobkyně Lyudmyla D. dostatečně jasně i v kasační stížnosti naznačila – nijak nenasvědčuje tomu, že by k ochraně jejich práv nebylo zástupce zapotřebí.

Jinak řečeno, při rozhodování o tom, zda je zástupce třeba k ochraně práv, nelze naznačené úvahy nahradit – byť i zde nevyčtenými – úvahami o tom, zda sám obsah žaloby (navíc podstatnou měrou nezjištěný, přinejmenším v důvodech napadeného rozhodnutí nepopsaný) pravděpodobně povede nebo nepovede k úspěchu v řízení samotném. (aza)

109

Vodní právo: kompetence správních orgánů

k § 108 odst. 1 a 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, jsou v oblasti vodního hospodářství kompetence děleny mezi Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí. Podle zákona č. 254/2001 Sb., vodního zákona, pak obecnou působnost ústředního vodoprávního úřadu vykonává Ministerstvo zemědělství, přičemž Ministerstvu životního prostředí náleží toliko taxativně vymezená působnost ve věcech výslovně vymezených zákonem.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003, čj. 6A 69/2002-48)

Věc: Společnost s ručením omezeným E. v B. proti Ministerstvu zemědělství o povolení k nakládání s vodami.

Okresní úřad České Budějovice svým rozhodnutím ze dne 14. 5. 2001 nepovolil sportovnímu klubu V. nakládání s vodami ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) zákona

č. 138/1973 Sb., o vodách (vodního zákona), neboť dospěl k závěru, že umělá dráha pro vodní slalom situovaná při jezu v Č. na řece Vltavě slouží k provozování plavby, a proto se na její provoz vztahuje ustanovení § 6 odst. 1 cit. zákona; to znamená, že se jedná o užívání povrchových vod k plavbě, k němuž není třeba povolení ani souhlasu vodohospodářského orgánu.

Žalobce, který je vlastníkem a provozovatelem malé vodní elektrárny v Č., se proti tomuto rozhodnutí odvolal. Žalovaný však dne 25. 3. 2002 jeho odvolání zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

V podané žalobě pak žalobce předně namítal věcnou nepřislusnost žalovaného; odkazuje na náleze Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 23/2000 tvrdil, že o jeho odvolání mělo namísto žalovaného rozhodnout Ministerstvo životního prostředí, do jehož působnosti náleží výkon státní správy pro oblast vodního hospodářství.

Nejvyšší správní soud žalobu zamítl.

Z odůvodnění:

První námitkou, se kterou se Nejvyšší správní soud musel vypořádat, je námitka věcné nepřislusnosti žalovaného v tomto správním řízení, kterou žalobce odůvodňuje odkazem na náleze Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 23/2000 (Sbírka nálezů a usnesení, sv. 20, str. 139 a násl.). Pokud by totiž žalovaný k rozhodování v této věci skutečně nebyl příslušný, bylo by třeba jeho případné rozhodnutí považovat za nicotný právní akt a nebylo by nutné se již dále zabývat námitkami ostatními.

V tomto směru Nejvyšší správní soud s odkazem na zákon č. 2/1969 Sb., o zří-

zení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „kompetenční zákon“), především konstatuje, že v oblasti vodního hospodářství jsou kompetence děleny mezi Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo zemědělství je totiž ústředním orgánem státní správy mj. pro vodní hospodářství s výjimkou ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod (§ 15 odst. 1 kompetenčního zákona), přičemž Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy právě pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod (§ 19 odst. 2 kompetenčního zákona). V daném případě správní orgán I. stupně rozhodoval o povolení k odběru povrchových vod a k jinému jejich užívání podle tehdy platného ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 138/1973 Sb., o vodách (vodního zákona); žalovaný pak aplikoval rovněž ustanovení § 7 odst. 1 nového vodního zákona č. 254/2001 Sb., podle něhož k používání povrchových vod k plavbě a k odběru vody potřebné k provozu plavidel není třeba povolení vodoprávního úřadu. Protože je zřejmé, že rozhodování o tomto povolení přímo nespadá pod vymezené oblasti, které v rámci vodního hospodářství spadají do věcné působnosti Ministerstva životního prostředí (ochrana přirozené akumulace vod, ochrana vodních zdrojů, ochrana jakosti povrchových a podzemních vod), a jelikož Ministerstvo zemědělství je v oblasti vodního hospodářství ústředním orgánem s obecnou působností, zatímco Ministerstvo životního prostředí toliko s působností taxativně vymezenou, bylo v daném případě oprávněno rozhodovat Ministerstvo zemědělství.

Na této skutečnosti nic nemění ani odkaz na citovaný nálezh Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 23/2000. V tomto nálezu totiž Ústavní soud rozhodoval v řízení o kompetenčním sporu ještě za účinnosti zákona č. 138/1973 Sb., přičemž konstatoval, že zákon č. 2/1969 Sb. dělí kompetence v oblasti vodního hospodářství mezi Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí. Přestože „zákonodárce v kompetenčním zákoně projevil tendenci změnit obsah a rozsah kompetencí obou ministerstev (poznámka soudu: novelou provedenou zákonem č. 272/1996 Sb.), vzhledem k nedostatku návaznosti na zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, a k nezbytnosti eliminovat nerespektování základního účelu vodního zákona se ve skutečnosti v zásadě ani provedenou novelizací kompetenčního zákona na dosavadních kompetencích obou ministerstev v jejich výchozích pozicích nic nezměnilo.“ Proto Ústavní soud dospěl k závěru, že pravomoc vydat rozhodnutí ve věci povolení stavby vodní elektrárny a povolení odběru povrchové vody pro provoz tohoto vodohospodářského díla přísluší Ministerstvu životního prostředí.

V souzené věci nicméně Nejvyšší správní soud uvádí, že zákonná úprava doznala od vyhlášení citovaného nálezu Ústavního soudu zásadních změn. Ústavní soud totiž předmětným nálezhem v podstatě interpretoval vzájemný vztah kompetenčního zákona, zákona č. 138/1973 Sb. a zákona č. 130/1974 Sb., přičemž do-

spěl k závěru, že zmíněné zákony ponechávají široký prostor různým názorům ohledně kompetencí v této oblasti; jelikož zákon č. 130/1974 Sb. svěruje kompetenci výkonu státní správy na úseku vodního hospodářství podle vodního zákona Ministerstvu životního prostředí jako ústřednímu vodohospodářskému orgánu ČR [§ 1 písm. e) zákona], nemění na této skutečnosti nic zásadního ani citovaná novela kompetenčního zákona. Nejvyšší správní soud však rozhoduje již za situace - v níž rozhodoval i žalovaný, když vydal napadené rozhodnutí -, kdy zákony č. 138/1973 Sb. a č. 130/1974 Sb. byly s účinností od 1. 1. 2002 zrušeny zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (§ 136 zákona č. 254/2001 Sb.). Ze stejného zákona rovněž vyplývá (§ 108 odst. 1), že obecnou působnost ústředního vodoprávního úřadu vykonává Ministerstvo zemědělství, přičemž Ministerstvu životního prostředí náleží toliko taxativně vymezená působnost ve věcech výslovně vymezených zákonem (§ 108 odst. 2).

Za těchto okolností se proto Nejvyšší správní soud nedostává do obsahového rozporu s citovaným právním názorem Ústavního soudu, když konstatuje, že k rozhodování v souzené věci věcná působnost Ministerstva zemědělství dána byla. Žalobní námitku o věcné nepříslušnosti žalovaného k vydání napadeného rozhodnutí proto Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnou.

(ček)

110

Řízení před soudem: zastavení řízení o kasační stížnosti

k § 37 odst. 4, § 47 písm. a), § 120 a § 108 odst. 2 soudního řádu správního
k § 3 odst. 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona
č. 151/2002 Sb.

I. Je-li kasační stížnost vzata zpět až poté, co byla krajským soudem předložena Nejvyššímu správnímu soudu, rozhodne o zastavení řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud [§ 37 odst. 4, § 47 písm. a) za použití § 120 s. ř. s. a § 108 odst. 2 s. ř. s. a *contrario*].

II. O vrácení zaplaceného soudního poplatku v případě, kdy řízení o kasační stížnosti bylo Nejvyšším správním soudem zastaveno, je příslušný rozhodnout krajský soud (§ 3 odst. 4 zákona ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích).

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003, čj. 6As 25/2003-40)

Věc: Eliška B. v P. proti Magistrátu hlavního města Prahy o vydání osvědčení o státním občanství České republiky.

Úřad městské části Praha 1 dne 20. 2. 2001 nevyhověl žádosti stěžovatelky o vydání osvědčení o státním občanství České republiky. Magistrát hlavního města Prahy svým rozhodnutím ze dne 10. 4. 2001 zamítl odvolání žalobkyně a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

Žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného brojila žalobou podanou u Městského soudu v Praze, který ji však usnesením ze dne 25. 4. 2003 jako opožděně podanou odmítl.

Kasační stížností se následně žalobkyně domáhala zrušení shora uvedeného pravomocného usnesení Městského soudu v Praze.

Nejvyšší správní soud poté, co stěžovatelka vzala kasační stížnost zpět, řízení zastavil.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze předložil – poté, co stěžovatelka k výzvě tohoto soudu ze dne 3. 6. 2003 zaplatila soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti ve výši 3000 Kč – dne 23. 7. 2003 kasační stížnost k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud poučil dne 7. 8. 2003 účastníky řízení o složení senátu Nejvyššího správního soudu, který je podle rozvrhu práce povolán věc projednat a rozhodnout, a rovněž o možnosti namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce. Účastníci řízení podjatost soudců ani jiných osob nenamítli.

Podáním ze dne 1. 10. 2003, které došlo Nejvyššímu správnímu soudu dne 6. 10. 2003, vzala stěžovatelka svůj návrh zpět a požádala o vrácení zaplaceného soudního poplatku. Poněvadž projev vůle, jímž došlo k zpětvzetí kasační stížnosti, nevzbuzuje pochybnosti, Nejvyšší správní soud řízení v souladu s ustanovením § 47 písm. a) za použití § 120 s. ř. s. usnesením zastavil.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 věty první za použití § 120 s. ř. s., podle kterého žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno.

O návrhu na vrácení zaplaceného soudního poplatku je příslušný rozhodnout Městský soud v Praze, neboť příslušnost v této věci je dána podle § 3 odst. 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, tak, že ve věcech poplatků za řízení o kasační stížnosti rozhoduje krajský soud.

(om)

Řízení před soudem: delegace

k § 9 odst. 1 a 2 a § 36 odst. 3 soudního řádu správního

Skutečnost, že příslušný krajský soud zamítl žádost o osvobození od soudních poplatků, neboť dospěl k závěru, že žaloba je zjevně neúspěšná, není důvodem pro přikázání věci jinému než příslušnému soudu. Nejvyšší správní soud takový návrh zamítne, neboť podmínky pro postup podle § 9 odst. 1 s. ř. s. nebyly splněny a nebyly ani shledány závažné důvody, pro které by bylo vhodné přikázat věc jinému krajskému soudu než místně příslušnému (§ 9 odst. 2 s. ř. s.).

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2003, čj. Nad 88/2003-69)

Věc: Jiří K. v P. proti Finančnímu úřadu pro Prahu 3 a Finančnímu ředitelství pro hl. m. Prahu o přikázání věci jinému soudu z důvodu vhodnosti.

V žalobě podané dne 28. 11. 2001 u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí Finančního úřadu pro Prahu 3 ze dne 15. 10. 2001 a rozhodnutí Finančního ředitelství pro hl. m. Prahu ze dne 4. 9. 2001. Dále požadoval, aby soud Finančnímu úřadu pro Prahu 3 uložil doručit žalobci platební výměry ze dne 13. 9. 1999 a 2. 11. 1999, a to ve lhůtě třiceti dnů od právní moci soudního rozhodnutí. Žalobce současně požádal o osvobození od soudních poplatků.

Městský soud v Praze, odkazuje na zjevnou neúspěšnost návrhu, dne 7. 4. 2003 podle § 36 odst. 3 s. ř. s. žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl. Toto rozhodnutí žalobce napadl dne 28. 4. 2003 kasační stížností.

Žalobce rovněž dne 18. 4. 2003 vznesl námitku podjatosti soudců Městského soudu v Praze. Nejvyšší správní soud o této námitce rozhodl dne 18. 6. 2003 tak, že soudkyně Městského soudu

v Praze JUDr. Karla Ch., JUDr. Blanka B., JUDr. Naděžda T. a JUDr. Jana N. nejsou vyloučeny z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze. Nejvyšší správní soud také konstatoval, že neshledal-li zákonné důvody pro vyloučení soudců Městského soudu v Praze z projednávání a rozhodnutí věci podle § 8 odst. 1 s. ř. s., není na místě ani tzv. delegace nutná.

Po podání kasační stížnosti proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků byl žalobce Městským soudem v Praze vyzván k zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. Žalobce však podáním ze dne 28. 7. 2003 opět požádal o osvobození od soudních poplatků a zároveň podal návrh, aby tato věc byla podle ustanovení § 9 odst. 2 s. ř. s. přikázána jinému soudu z důvodu vhodnosti. Návrh odůvodnil tím, že vhodnost dovozuje zejména z ustanovení § 8 odst. 1 věty druhé s. ř. s. Podle žalobce totiž nelze nijak předpokládat, že by mohl senát 38 Ca v této věci rozhodnout spravedlivě a nestranně, neboť by byl *de facto* nucen přezkoumávat své již dříve učiněné rozhodnutí. Žalobce považoval za doložené, že senát 38 Ca nemůže v této věci jednat, proto-

že se soudci podíleli na projednávání či rozhodování věci v předchozím soudním řízení.

Městský soud v Praze spis předložil Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí podle § 9 odst. 2 s. ř. s., neboť měl za to, že až po rozhodnutí o tomto návrhu bude možno dále činit potřebné úkony ohledně podané kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud návrh na přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu zamítl.

Z odůvodnění:

Podle § 9 odst. 1 s. ř. s. přikáže Nejvyšší správní soud věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát. Podle odst. 2 téhož ustanovení může Nejvyšší správní soud věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné.

Z výše uvedeného plyne, že žalobce spatřuje důvod vhodnosti v ustanovení § 8 odst. 1 větě druhé s. ř. s., podle něhož jsou vyloučeni též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Jak již bylo výše uvedeno, pokud by došlo k tomu, že by byli vyloučeni soudci specializovaných senátů Městského soudu v Praze a nebylo by možné sestavit senát, postupoval by Nejvyšší správní soud podle § 9 odst. 1 s. ř. s. a přikázal by věc jinému než míst-

ně příslušnému krajskému soudu (tzv. delegace nutná). K takové situaci však nedošlo, jak vyplývá z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003. Pro delegaci nutnou nejsou tedy splněny podmínky ustanovení § 9 odst. 1 s. ř. s.

Pokud jde o tzv. delegaci vhodnou, již se žalobce dovolává, mohou být důvody vhodnosti různé v závislosti na předmětu řízení, postavení účastníků a jiných okolnostech. Jde zejména o skutečnosti, z nichž lze dovodit, že jiným než příslušným soudem bude věc projednána rychleji a hospodárněji. K přikázání věci jinému než příslušnému soudu by však mělo docházet pouze výjimečně, a to ze závažných důvodů, neboť je uplatňováno jako výjimka z ústavně zaručené zásady, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci a že příslušnost soudu a soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Důvody pro odnětí věci příslušnému soudu a její přikázání jinému soudu tedy musí být natolik významné, aby dostatečně odůvodňovaly průlom do výše citovaného ústavního principu.

V posuzované věci Nejvyšší správní soud neshledal žádné konkrétní okolnosti, které by odůvodňovaly přikázání věci, konkrétně žádosti o osvobození od soudních poplatků, jinému soudu. Podmínky pro postup podle § 9 odst. 1 s. ř. s., tedy pro delegaci nutnou, splněny nebyly a nebyly ani shledány závažné důvody, pro které by bylo vhodné přikázat věc jinému krajskému soudu než místně příslušnému.

(tur)

112

Služební poměr: porušení služební povinnosti zvlášť závažným způsobem

k § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky
k čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

Byl-li žalobce propuštěn ze služebního poměru podle ustanovení § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, pro porušení služební přísahy nebo služební povinnosti zvlášť závažným způsobem a za totéž jednání je proti němu vedeno trestní stíhání, nelze dospět k názoru, že propuštěním ze služebního poměru byla porušena presumpce nevinu zaručená v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3.9.2003, čj. 5 A 56/2002-31)

Věc: Petr J. ve V. proti Ministerstvu financí – Generálnímu ředitelství cel o propuštění ze služebního poměru.

Ředitel Celního ředitelství Brno rozhodl dne 4. 2. 2002 o propuštění žalobce ze služebního poměru s odůvodněním, že k propuštění žalobce ze služebního poměru došlo podle ustanovení § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, na základě porušení služebních povinností zvlášť závažným způsobem, spočívajícího v neprovedení potřebných úkonů, které byl žalobce v rámci plnění služebních povinností povinen provést. Žalobce totiž bez provedení celní kontroly propustil na území České republiky nákladní vozidlo s nelegálními běženci, a to po předchozí domluvě s řidičem automobilu.

Žalobce podal dne 18. 2. 2002 proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně včasné odvolání, v němž namítal porušení čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Toto odvolání však bylo dne 8. 4. 2002 žalovaným zamítnuto s tím, že rozhodnu-

tím správního orgánu I. stupně nebyl předjímán výrok o vině a nebyla porušena zásada presumpce nevinu. Dle žalovaného není pro posouzení, zda došlo k porušení služební povinnosti zvlášť závažným způsobem, významné, jak by tyto důkazy vztahující se k porušení služební povinnosti hodnotil soud v trestním řízení. Důležité je, že služební funkcionář soustředil dostatečné množství vzájemně si neodporujících důkazů, a mohl tedy konstatovat porušení služební povinnosti s následky propuštění žalobce ze služebního poměru.

Žalobce poté podal správní žalobu. V té opět namítal, že rozhodnutí žalovaného nerespektuje princip presumpce nevinu zakotvený v čl. 40 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod. Toto rozhodnutí totiž nepřípustným způsobem předjímá příčinnou souvislost mezi neplněním služebních povinností na straně žalobce a spácháním trestného činu, neboť o vině může rozhodnout pouze nezávislý soud. Podle názoru žalobce je třeba vycházet z propojenosti řízení ve věcech služebních s trestním řízením vedeným proti žalobci.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Z odůvodnění:

Při přezkoumávání napadeného rozhodnutí vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), tedy že se žalobce dopustil jednání uvedeného v napadeném rozhodnutí.

Ustanovení § 106 odst. 1 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., jehož ustanovení se podle § 12 odst. 3 zákona č. 13/1993 Sb., celního zákona, přiměřeně užití na služební poměr celníků, vypočítává, ve kterých případech může být příslušník celní správy propuštěn ze služebního poměru. Podle písm. d) citovaného ustanovení může být důvodem propuštění ze služebního poměru porušení služební přísahy nebo služební povinnosti zvláště závažným způsobem.

I když souběžně se správním řízením, jehož výsledkem bylo vydání napadeného rozhodnutí, bylo proti žalobci vedeno trestní řízení, je nutno v této souvislosti zdůraznit, že v čl. 40 odst. 1 Listiny je sice uvedeno, že jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy a podle odst. 2 tohoto článku je každý,

proti němuž je vedeno trestní řízení, považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena, avšak tento článek Listiny nelze aplikovat na daný případ. Není totiž možné směřovat trestní řízení ze služebního poměru podle § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR č. 186/1992 Sb. Předmětem soudního přezkumu může být pouze to, zda nastaly takové skutečnosti, které citované ustanovení předpokládá jako důvod pro propuštění příslušníka celní správy ze služebního poměru, a to bez ohledu na současně probíhající trestní řízení. Je-li tedy příslušník celní správy propuštěn ze služebního poměru podle § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR č. 186/1992 Sb. pro jednání, které je kvalifikováno jako porušení služební přísahy a služebních povinností zvláště závažným způsobem, a za totožné jednání je proti němu vedeno trestní stíhání, nelze dospět k závěru, že propuštěním ze služebního poměru byla popřena presumpce neviny stanovená v čl. 40 Listiny základních práv a svobod. Soud se ztotožňuje s tím, že žalobce svým jednáním úmyslně zvláště závažně porušil nejen služební povinnosti, ale i služební přísahu, ve které se mj. zavázal, že bude chránit práva občanů, veřejný pořádek a bezpečnost i s nasazením vlastního života.

(ouč)

113

Řízení před soudem: žalobní body

k § 37 odst. 5, § 71 odst. 1 písm. d) a § 71 odst. 2 soudního řádu správního

V důsledku přísné dispoziční zásady v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu musí žaloba obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné [§ 71 odst. 1 písm. d)

s. ř. s.]. Přítom zákon stanoví, že žaloba musí vždy obsahovat alespoň jeden žalobní bod (viz věta druhá ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s.). Pokud žádný žalobní bod neobsahuje, může být tento nedostatek podmínek řízení odstraněn, a to ve lhůtě pro podání žaloby, jak vyplývá z ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s. Není však dána zákonná povinnost soudu v těchto případech vždy vyzývat žalobce k odstranění těchto vad ve smyslu ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s., neboť takto široce pojímaná povinnost soudu by zjevně odporovala zmíněné zásadě dispoziční a rovněž zásadě koncentrace řízení, v souladu s nimiž je tento typ řízení koncipován.

*(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003, čj. 2 Azs 9/2003-40)**

Věc: Alexandru C. (Moldavská republika)
proti Ministerstvu vnitra o udělení
azylu, o kasační stížnosti žalobce.

Žalovaný dne 14. 10. 2002 zamítl žalobcovu žádost o udělení azylu podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.

Žalobce toto rozhodnutí napadl dne 27. 11. 2002 žalobou u Krajského soudu v Plzni, v níž toliko uvedl, že žádá o přezkoumání svého případu z důvodu „nesouhlasu s prvním rozhodnutím“. Tento soud proto žalobu usnesením ze dne 21. 5. 2003 odmítl podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Konstatoval, že jednou z podmínek řízení je řádná žaloba. Žaloba neobsahující žádný žalobní bod je ve lhůtě pro podání žaloby odstranitelným nedostatkem podmínky řízení, avšak po marném uplynutí této lhůty se stává neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení. Proto také v daném případě, kdy lhůta pro podání žaloby skončila dne 28. 11. 2002, předseda senátu stěžovatele nevyzýval k doplnění žaloby o žalobní body. Jelikož v řízení nebylo možno pokračovat pro nedostatek podmínky řízení, krajský soud žalobu odmítl.

Žalobce včas podanou kasační stížností brojil jak proti usnesení Krajského soudu v Plzni, kterým byla žaloba odmítnuta, tak proti rozhodnutí žalovaného. K sepsání své žaloby stěžovatel uvedl, že ji psal dne 27. 11. 2002, a to na formulář, který mu dala k vyplnění v azylovém táboře úřednice; ta jej poučila o tom, jak tento formulář vyplnit, avšak bez přítomnosti tlumočnicka. Stěžovatel sice připouští, že „žaloba byla málo obsažná“, nicméně popírá, že by obdržel výzvu předsedy senátu k odstranění vad této žaloby.

Žalovaný ve svém vyjádření označil kasační stížnost za zmatečnou a odmítl tvrzení, že by jeho pracovníci neúspěšným žadatelům o azyl předkládali formuláře žalob.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Krajského soudu v Plzni v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel uplatnil stížnostní důvod obsa-

**) Toto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu napadl stěžovatel ústavní stížností, kterou Ústavní soud odmítl usnesením soudce zpravodaje ze dne 7. 1. 2004 pod sp. zn. IV. ÚS 613/03.*

žený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť kasační stížnost podal z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Protože Nejvyšší správní soud je zásadně vázán důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a jelikož ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zaměřil se v dalším toliko na posouzení zákonnosti procesního postupu krajského soudu, neboť v této fázi řízení mu již nepřisluší – ze shora uvedených důvodů – meritorně se zabývat důvodností žádosti stěžovatele o udělení azylu.

V tomto směru Nejvyšší správní soud především vychází z ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož soud usnesením odmítne návrh, jestliže nejsou splněny jiné podmínky řízení a tento nedostatek je neodstranitelný nebo přes výzvu soudu nebyl odstraněn, a nelze proto v řízení pokračovat. V důsledku přísné dispoziční zásady v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu musí žaloba obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. V souzené věci je však zřejmé, že stěžovatelova žaloba žádné žalobní body neobsahovala a že stěžovatel žalobu v zákonné lhůtě pro její podání v tomto směru ani nijak nedoplnil. Přitom zákon stanoví, že žaloba musí vždy obsahovat alespoň jeden žalobní bod (viz věta druhá ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s.).

Pokud žaloba žádný žalobní bod neobsahuje, může být tento nedostatek

podmínek řízení odstraněn, a to ve lhůtě pro podání žaloby, jak vyplývá z citovaného ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s. Není však dána zákonná povinnost soudu v těchto případech vždy vyzývat žalobce k odstranění těchto vad ve smyslu ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s., neboť takto široce pojímaná povinnost soudu by zjevně odporovala zmíněné zásadě dispoziční a rovněž zásadě koncentrace řízení, v souladu s nimiž je tento typ řízení koncipován. Nejvyšší správní soud má proto za to, že se Krajský soud v Plzni napadeným usnesením nedopustil nezákonnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., když žalobu stěžovatele podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl, aniž jej předtím vyzval k odstranění nedostatku podmínky řízení, neboť dospěl k závěru, že po marném uplynutí lhůty k podání žaloby se absentující žalobní body stávají neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení. Stěžovatel se proto v tomto směru mylí, když uvádí, že výzva předsedy soudu mu nebyla doručena, ačkoliv § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. toto doručení předpokládá. Nad tento rámeček Nejvyšší správní soud – toliko pro úplnost – k tvrzením stěžovatele o tom, že žalobu napsal na formulář, který obdržel od úřednice, a že nebyl přítomen tlumočník, uvádí, že tato žaloba není napsána na formuláři, nýbrž na čistém bílém papíře formátu A4 a že sám stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že rozumí a mluví česky.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

(ček)

Daňové řízení: námitka podjatosti

k § 26 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (v textu též „daňový řád“) k § 65 a § 70 písm. a) soudního řádu správního

Rozhodnutí správce daně o vyloučení pracovníka je rozhodnutím, kterým se pouze upravuje vedení řízení [§ 70 písm. c) s. ř. s.] a které není přezkoumatelné samostatnou žalobou ve správním soudnictví. Musí proto předcházet rozhodnutí o věci samé, aby případné vady daňového řízení způsobené nesprávnou aplikací § 26 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, bylo možno namítat v řízení o žalobě proti meritornímu rozhodnutí.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, čj. 3 Afs 20/2003-23)

Prejudikatura: Soudní judikatura ve věcech správních č. 409/1999.

Věc: Josef K. v L. proti Finančnímu ředitelství v Ústí nad Labem o vyloučení pracovníka správce daně z daňového řízení, o kasační stížnosti žalobce.

Žalovaný dne 10. 2. 2003 podle ustanovení § 26 daňového řádu zamítl návrh žalobce na vyloučení ředitelky Finančního úřadu v Libochovicích Ing. Marcely P. z daňového řízení, které finanční úřad se žalobcem vedl ve věci daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2000. Žalobce se žalobou domáhal zrušení tohoto rozhodnutí.

Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu svým usnesením ze dne 7. 5. 2003 ve shodě s ustanovením § 68 písm. e) a § 70 písm. c) s. ř. s. odmítl jako nepřípustnou podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Rozhodnutí o vyloučení pracovníka správce daně z daňového řízení se týká pouze vedení řízení před správním orgánem, a proto je tento úkon vyloučen ze soudního přezkoumání. Teprve až rozhodnutí ve věci samé bude moci žalobce napadnout žalobou ve správním

soudnictví a uvést i žalobní body v této žalobě neúspěšně uplatněné.

V kasační stížnosti žalobce odmítl existenci důvodů pro odmítnutí žaloby. Vyjádřil nesouhlas s názorem soudu, že rozhodnutím o zamítnutí návrhu na vyloučení pracovníka správce daně z daňového řízení se pouze upravuje vedení řízení před správcem daně; naopak, toto rozhodnutí má rozhodující důsledky pro konečný výsledek celého řízení, a soud měl proto o žalobě meritorně rozhodnout.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

Rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení může být nezákonné

proto, že došlo k odmítnutí z důvodů nepřipustnosti žaloby pro vyluku (stanovenou zvláštním zákonem nebo kompetenční vyluku, jak je uvedeno např. v ustanovení § 68 a § 70 s. ř. s.), která však na případ nedopadá, z důvodu např. zvoleného extenzivního výkladu, nebo proto, že soud odmítl podání z důvodů uvedených v § 46 s. ř. s., aniž takový důvod byl dán.

Nejvyšší správní soud však v napadeném usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem takovou vadu neshledal.

Ustanovení § 26 daňového řádu upravuje vyloučení pracovníků správce daně z důvodů, které jsou v zákoně vyjmenovány. Pracovník správce daně je vyloučen z daňového řízení vždy, jestliže by rozhodoval o daňových záležitostech vlastních nebo daňových záležitostech osob blízkých, a také v případě, že se v téže věci zúčastnil daňového řízení jako pracovník správce daně jiného stupně. Platí však zásada, že pracovník, o jehož nepodjatosti jsou pochybnosti, smí do doby, než bude rozhodnuto o jeho podjatosti, provést ve věci jen nezbytné úkony. O vyloučení pracovníka z daňového řízení v předmětné věci rozhodne vedoucí pracovník správce daně. Rozhodnout o vyloučení může i z vlastního podnětu. Při námitce podjatosti vedoucího pracovníka správce daně rozhodne o vyloučení vedoucí pracovník nadřízeného správce daně. Proti rozhodnutí o vyloučení pracovníka z daňového řízení není přípustné odvolání.

Přezkoumání rozhodnutí o zamítnutí námítky podjatosti podle ustanovení

§ 26 daňového řádu je pouze výkonem dozorcího práva nad postupem správce daně v konkrétním daňovém řízení. Žádost o přezkoumání případné podjatosti pracovníků správce daně se pouze pro věruje v tom smyslu, zda v samotném daňovém řízení (tedy při vydání meritorního daňového rozhodnutí) není jednáno podjatým úředníkem; v žádném případě však rozhodnutí o zamítnutí vyloučení určitého pracovníka z vedení či provádění daňového řízení není rozhodnutím meritorním, které by zasahovalo přímo do subjektivních práv daňového subjektu, a není tudíž přezkoumatelné ve správním soudnictví. Z logiky věci pak je zjevné, že vznesená námitka podjatosti způsobuje, že v řízení o věci samé nesmí být takovým pracovníkem správce daně, případně vedoucím pracovníkem, činy žádné úkony, vyjma úkonů neodkladných. Má-li však mít rozhodnutí o tom, zda je pracovník správce daně vyloučen, smysl, musí předcházet rozhodnutí o věci samé. Nebyly-li tyto podmínky splněny, může osoba dotčena takovým nezákonným rozhodnutím ve věci samé podat žalobu k příslušnému soudu a napadat tak skutečnost, že ve věci samé bylo rozhodnuto osobou podjatou.

Případné vady způsobené nesprávnou aplikací § 26 daňového řádu lze ve správním soudnictví napadnout jedinež žalobou směřující proti meritornímu rozhodnutí správce daně o daňové povinnosti poplatníka.

(ani)

Azyl: důvody udělení azylu

k § 12 a násl. zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění zákona č. 2/2002 Sb.

Je-li důvodem žádosti o azyl obava z návratu do Ruské federace, v níž žadateli hrozí teroristické akty čečenských teroristů, tj. akty neprováděné státní mocí, přičemž žadatel o azyl se v domovském státě vůbec nepokusil svou situaci přes tamní státní orgány řešit, není dán důvod pro poskytnutí azylu podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ani překážka vycestování.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2003, čj. 4 Azs 14/2003-48)

Prejudikatura: Soudní judikatura ve věcech správních č. 1026/2002.

Věc: Vadim S. (Ruská federace) proti Ministerstvu vnitra o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobce.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 24. 2. 2003 neudělil žalobci azyl pro nesplnění podmínek ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 ani § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Zároveň žalovaný v rozhodnutí uvedl, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Toto rozhodnutí žalobce napadl žalobou, a to co do výroku o neudělení azylu podle ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu a co do výroku o neexistenci překážky vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu. Namítal porušení ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu a § 12 zákona o azylu.

Žalobu jako nedůvodnou zamítl Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 19. 5. 2003. V odůvodnění uvedl, že nedošlo k porušení citovaných ustanovení správního řádu. Správní orgán při svém rozhodování vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a na jeho základě vyvodil i správné právní závěry, s nimiž se krajský soud ztotožnil. Soud rovněž uvedl, že žalobcem uplatněné důvody nelze podřadit pod žádný zákonný důvod, pro který lze azyl udělit, a žalobce ani nenáleží k osobám ohroženým ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce

(dále též „stěžovatel“) dne 19. 6. 2003 kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Stěžovatel především uvádí, že správní orgán porušil v řízení o udělení azylu ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 32 odst. 2 a § 46 správního řádu a § 12 zákona o azylu. K porušení citovaných ustanovení správního řádu a zákona o azylu však krajský soud nepřihlížel a tím došlo k nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. V souvislosti s tím stěžovatel namítá i vady řízení spočívající v nedostatečně zjištěném skutkovém stavu; žalovaný zejména vycházel v podstatě z jediného podkladu, a to ze zastaralé Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2000 v Ruské federaci, vydané Úřadem pro demokracii a lidská práva a Ministerstvem zahraničních věcí Spojených států amerických v únoru roku 2001. Stěžovatel namítá, že žalovaný ani krajský soud nezjišťovaly, zda v Ruské federaci zůstala situace v oblasti dodržování lidských práv od roku 2000 do doby vydání napadaného rozhodnutí nezměněna.

Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém uvedl, že citovaná Zpráva popisuje rok 2000, neboť v tomto roce stěžovatel Ruskou federaci opustil, a upřesnil, že v rozhodnutí je vyjmenována celá řada dalších informací a zpráv vztahujících se k situaci a poměrům v Ruské federaci. Výše uvedená

Zpráva tak měla podle žalovaného dokumentovat, že v Ruské federaci orgány činné v trestním řízení kriminalitu řeší a stěžovatel by se na ně mohl obrátit. Protože stěžovatel neuvedl žádný důvod spadající pod ustanovení § 12 zákona o azylu, je podle žalovaného nadbytečné zjišťovat blíže situaci v Ruské federaci a konfrontovat ji s důvody, které nemohou být pro posouzení žádosti rozhodné.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost neshledal důvodnou a zamítl ji.

Z odůvodnění:

Vzhledem k tomu, že stěžovatel uvádí jako právní důvod kasační stížnosti § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., je třeba se nejprve vyjádřit k dopadu těchto ustanovení.

Nesprávné posouzení právní otázky spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní předpis, popř. je sice aplikován správný právní předpis, ale ten je nesprávně vyložen. Skutková podstata je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál ve spisu obsažený, jinak dostačující k učinění správného skutkového závěru, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaké učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, je-li skutkový materiál obsažený ve spisu nedostačující pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že krajský soud při vlastním přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí správně vyšel z existujícího skutkového a právního stavu a zabýval se všemi výroky napadeného rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Stěžovatel v kasační stížnosti

k § 103 odst. 1 písm. a) především uvádí, že došlo k porušení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 32 odst. 2, § 46 správního řádu a § 12 zákona o azylu, a namítá tak nezákonnost rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje se závěry Krajského soudu v Českých Budějovicích a konstatuje, že k porušení citovaných ustanovení správního řádu nedošlo a že stěžovatelem uváděné důvody pro udělení azylu, a to jak v řízení před správním orgánem, tak potom obdobně i v řízení před soudem, nelze zařadit pod žádný zákonný důvod, pro který lze podle zákona o azylu žadateli azyl udělit, anebo jinak řečeno, na jehož základě je na udělení azylu právní nárok. Podle názoru Nejvyššího správního soudu tak Krajský soud v Českých Budějovicích právní otázku v předcházejícím řízení posoudil správně. S ohledem na uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud správně usoudil a rozhodl, že žalobce nemá nárok na udělení azylu podle zákona o azylu.

K tvrzení stěžovatele, že správní orgán neshromáždil dostatek skutkových podkladů, na základě kterých by mohl spolehlivě zjistit skutečný stav věci, a vydat tak rozhodnutí, které by neodporovalo citovaným ustanovením zákonů, Nejvyšší správní soud uvádí, že taková pochybení v napadeném rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích neshledal. Podle názoru Nejvyššího správního soudu se rozhodnutí krajského soudu, stejně jako jemu předcházející rozhodnutí žalovaného, dostatečně opírá o důvody, které opodstatňují předmětný výrok. Pokud stěžovatel namítá, že žalovaný vycházel pouze z jediného

podkladu, a to ze Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2000 v Ruské federaci, vydané Úřadem pro demokracii a lidská práva a Ministerstvem zahraničních věcí Spojených států amerických v únoru roku 2001, a že žalovaný nezjišťoval, zda situace v Ruské federaci zůstala v oblasti dodržování lidských práv od roku 2000 do doby vydání napadaného rozhodnutí nezměněna, Nejvyšší správní soud uvádí, že odkaz na citovanou zprávu je v rozhodnutí žalovaného uveden pouze za účelem prokázání řešení kriminality v domovském státě a nikoliv proto, aby byla prokazována existence důvodů pro udělení azylu. Rovněž s ohledem na skutečnost, že stěžovatel nepředložil žádné důkazy prokazující jím tvrzené skutečnosti, musel správní orgán vycházet z jemu dostupných informací, což také učinil; zřetelehodným je rovněž fakt, že se stěžovatel ani nepokusil svou situaci řešit přes orgány činné v domovském státě. Ostatně stěžovatelem uváděný důvod, tedy strach vrátit se do Ruské federace z obavy před teroristickými akty prováděnými čečenskými

teroristy, není z důvodu, že teroristické akty v tomto případě nevykonává státní moc, podřaditelný pod ustanovení zákona o azylu, neboť zákonodárce do zákona o azylu implementoval ustanovení čl. 1 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, přijaté v Ženevě dne 28. 7. 1951, a ustanovení Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, přijatého v New Yorku dne 31. 1. 1967, ze kterých zřetelně vyplývá, že se musí jednat o represí ze strany státu.

Nejvyšší správní soud proto neshledal, že by v předcházejícím řízení byla nesprávně posouzena právní otázka věci, a stejně tak nedospěl k závěru, že se jedná o vadu řízení z důvodu, že skutková podstata nemá oporu ve spisech či je s nimi v rozporu. Proto žalovaný správní orgán i Krajský soud v Českých Budějovicích postupovaly správně, když důvody uplatňované stěžovatelem neshledaly jako důvody k udělení azylu a podle toho rozhodly.

(uch)

116

Platnost prováděcího právního předpisu

k čl. 79 odst. 3 Ústavy České republiky

k § 20 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, v původním znění

k § 2 zákona ČNR č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění zákona č. 135/1994 Sb. a zákona č. 151/1997 Sb.

Přenesení zákonného zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu z jednoho zákona do zákona jiného nezpůsobuje, že prováděcí právní předpis se stane samotným zrušením původní delegační klauzule neplatným. Vyhláška federálního ministerstva financí, ministerstva financí České republiky a ministerstva financí Slovenské republiky č. 580/1990 Sb., kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, se proto nestala neplatnou tím, že zákon č. 135/1994 Sb. zrušil § 20 zákona o cenách a obsahově totožnou normu vložil do § 2 zákona ČNR č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, čj. 5 A 75/2002-53)

Prejudikatura: Nález Ústavního soudu ze dne 21. 6. 2000, sp. zn. Pl. ÚS 3/2000.

Věc: Akciová společnost H. proti Ministerstvu financí o pokutu za porušení cenových předpisů.

Finanční ředitelství v Plzni uložilo žalobci dne 7. 3. 2002 za porušení cenových předpisů pokutu podle § 15 odst. 2 písm. a) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Výše pokuty - 1 181 596 Kč - odrážela neoprávněný majetkový prospěch žalobce získaný porušením cenových předpisů.

Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně se žalobce odvolal. Žalovaný ve svém rozhodnutí ze dne 6. 6. 2002 zohlednil opravu písařských chyb, týkající se číselných nesprávností v rozhodnutí správního orgánu I. stupně, a v důsledku toho výši uložené pokuty změnil na 1 198 730 Kč. V ostatním napadené rozhodnutí potvrdil.

Žalobce proti uložení pokuty brojil žalobou ze dne 28. 6. 2002, v níž tvrdil, že cenové předpisy neporušil. Za součást právních předpisů v oblasti regulace cen totiž nelze dle jeho názoru považovat vyhlášku č. 580/1990 Sb., kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách. Žalobce dovodil, že vzhledem k tomu, že vyhláška byla vydána federálním ministerstvem financí, ministerstvem financí ČR a ministerstvem financí SR, tedy orgány, jež smí (resp. směly) podle čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR (resp. ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci) vydávat právní předpisy pouze v rámci výslovného zákonného zmocnění, mohla být vydána pouze v rámci takového zákonného zmocnění. Tím byl v případě vyhlášky č. 580/1990 Sb. právě

zákon č. 526/1990 Sb., o cenách (dále jen „zákon o cenách“), respektive jeho § 20 odst. 1 písm. a). Celý tento paragraf byl ovšem zákonem č. 135/1994 Sb. zrušen a „přenesen“ do zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů ČR v oblasti cen. Dnem účinnosti této novely, tedy dnem 29. 6. 1994, proto pozbyla vyhláška č. 580/1990 Sb. nutného zákonného zmocnění, a tím i platnosti. Měla proto být nahrazena vyhláškou novou, což se nestalo; vyhláška č. 580/1990 Sb. tedy pozbyla platnosti bez náhrady.

Navíc od samého počátku účinnosti vyhlášky č. 580/1990 Sb. bylo neplatné ustanovení jejího § 8 odst. 7, upravující okamžik rozhodný pro začátek běhu roční lhůty k uložení pokuty. Vzhledem k rozsahu zmocnění v zákoně o cenách nemohla tato otázka být vyhláškou upravena vůbec. Začátek běhu lhůty k uložení pokuty je proto třeba vyložit restriktivně a považovat za něj den, kdy se správní orgán mohl poprvé dovědět o porušení cenových předpisů, nikoli den doručení protokolu kontrolovanému subjektu. Tímto dnem byl dle žalobce den zahájení cenové kontroly, tedy 21. 11. 2000, a roční lhůta tedy nebyla dodržena.

Vedle těchto dvou zásadních žalobních námitek žalobce nesouhlasí s tím, že porušil předpisy týkající se ceny kravského mléka, neboť jím stanovené podmínky plateb nebyly v rozporu s výměrem Ministerstva financí č. 2/2000, který zakazuje veškeré podmínky snižující v konečném důsledku cenu mléka vyplácenou zemědělcům. Podmínky, jež stanoví tento výměr, žalobce považuje za

příliš neurčité, aby za jejich porušení vůbec mohly být ukládány pokuty. Žalobce nesouhlasí ani se způsobem vypočtení výše pokuty opírajícím se o neplatnou vyhlášku č. 580/1990 Sb.

Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 21. 1. 2003 především uvedl, že v jeho pravomoci nebylo vyjadřovat se k souladu vyhlášky č. 580/1990 Sb. s Ústavou ČR; proto aplikoval při určení počátku běhu lhůty k uložení pokuty ustanovení § 8 odst. 7 této vyhlášky; pokuta tak byla uložena řádně a včas. Žalovaný dále polemizoval s tvrzením o neústavnosti vyhlášky č. 580/1990 Sb. a neshledal, že by mělo být při určení neoprávněného majetkového prospěchu postupováno podle jiných předpisů, jak požaduje žalobce.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud se zaměřil nejprve na otázku, zda žalobcovu tvrzení o neústavnosti vyhlášky č. 580/1990 Sb. či alespoň jejího § 8 odst. 7 má oporu v ústavním právu České republiky, a zda tedy lze uvažovat o neaplikovatelnosti vyhlášky v posuzovaném případě.

Otázku ústavnosti této vyhlášky jako celku je přitom třeba posuzovat ve světle nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 3/2000 (Sbírka nálezů a usnesení, sv. 18, str. 287 a násl.), který se zabýval obdobnou otázkou, tedy tím, zda vyhláška přijatá na základě § 20 zákona o cenách (poznámka soudu: zde se jednalo konkrétně o vyhlášku č. 176/1993 Sb., o nájemném z bytu a úhradě za plnění po-

skytovaná s užíváním bytu) nepozbyla ve světle čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR platnosti datem účinnosti zákona č. 135/1994 Sb., který tento § 20 zákona o cenách zrušil. Ústavní soud v této otázce judikoval, že z tohoto důvodu vyhláška platnosti nepozbyla, neboť „zákonem č. 135/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, a mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, bylo citované ustanovení § 20 sice vypuštěno, vypuštění tohoto ustanovení nemůže však samo o sobě s následkem protiústavnosti napadené vyhlášky proto, že ta již nemá oporu v zákonném zmocnění. Vypuštěním zmocňujícího zákonného ustanovení nemůže dojít k automatickému zrušení vyhlášky vydané na základě tohoto zmocnění, není-li tak v zákoně výslovně uvedeno, takže napadená vyhláška zůstává platnou součástí českého právního řádu.“

Situace posuzovaná v této žalobě může být plně subsumována pod závěry tohoto právního názoru zaujatého Ústavním soudem, pročež je nutno dospět k závěru, že vyhláška č. 580/1990 Sb. nepozbyla zrušením ustanovení § 20 zákona o cenách své platnosti a zůstala nadále součástí právního řádu ČR, a to již proto, že čl. 79 odst. 3 Ústavy stanoví podmínku zákonného zmocnění k vydávání sekundární legislativy pouze pro okamžik jejího vydání, nikoliv pro celou dobu její platnosti. Logika čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR (v obsahové návaznosti zejména na čl. 2, 4 a 95 Ústavy a čl. 2 a 4 Listiny základních práv a svobod) totiž vychází z ústavního principu vázanosti zákonem, který je důsledkem legitimační funkce lidu, vyjádřené v čl. 2 odst. 1 Ústavy („Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soud-

ni.“), a také z principu bezrozpornosti vnitrostátního právního řádu. Základním materiálním imperativem proto vždy musí být zcela konkrétní a zřetelně vyjádřený projev vůle zákonodárce (obsažený v zákonném zmocnění) k vydání konkrétních podzákonných právních předpisů (v daném případě vyhlášky ministerstva), který nemůže být překročen či dokonce zcela absentovat. Pro právní účinky takového právního předpisu je proto rozhodující jeho zmíněný materiální vztah k projevené vůli zákonodárce; oproti tomu však není možno dospět k věcně podloženému přesvědčení o neplatnosti tohoto předpisu toliko z důvodů legislativně-technických, tedy jen proto, že - jako v daném případě - původní zákonné zmocnění bylo derogováno a „přesunuto“ do zákona jiného, ačkoliv je bez jakýchkoliv pochybností zřejmé, že zmiňovaná vůle zákonodárce i v tomto případě dostatečně zřetelně projevena byla.

Ze stejného důvodu je proto nutno odmítnout i námitku žalobce, že není-li vyhláška č. 580/1990 Sb. neplatná jako celek, je z důvodu nedostatku zákonné legitimace neplatný alespoň její § 8 odst. 7 stanovící den, který se považuje za den, kdy se cenový kontrolní orgán dověděl o porušení cenových předpisů. Toto žalobcem napadené ustanovení plní totiž pouze roli výkladové normy k § 17 zákona o cenách, a to plně v rozsahu zákonného zmocnění obsaženého v původním znění § 20 zákona o cenách. Úpravu běhu lhůt lze nesporně podřadit pod rozsah zmocnění, které opravňovalo ministerstva financí k vydání vyhlášky i v otázkách cenové kontroly. Názor, podle něhož by nebylo možno podřadit běh lhůt při provádění cenové kontroly pod pojem úprav cenové kontroly jako takové, by totiž vedl nutně k formalistic-

kému požadavku, aby u každé z oblastí v tomto zákonném zmocnění uvede- ných (tedy u sjednávání cen, vymezení nepřiměřeného hospodářského prospě- chu a neoprávněného majetkového pro- spěchu získaného porušením cenových předpisů, postupu při regulaci cen, ce- nové evidenci, poskytování cenových in- formací a cenové kontrole), byla ještě připojena zjevně nadbytečná obecná floskule typu „a otázky související“ či obdobná, čímž by se nepřiměřeně a bez- důvodně primitivizoval právní jazyk těchto zmocňovacích ustanovení.

K oběma těmito žalobním námitkám pak nutno dodat, že oba uvedené závěry procházejí také testem souladnosti se zá- sadou ukládání povinností pouze na zá- kladě zákona, jak je obsažena v čl. 2 odst. 3 a zejména v čl. 4 odst. 1 Listiny. Předmětná vyhláška totiž nestanoví sa- ma o sobě práva a povinnosti ani ve svém celku ani v žalobcem zvláště napa- dané části, nýbrž jen umožňuje kom- plexní interpretaci zákona o cenách, k jehož provedení byla vydána. Ustano- vení § 8 odst. 7 vyhlášky č. 580/1990 Sb. nestanoví ani zánik žádného práva ani vznik žádné povinnosti, nýbrž pouze stanoví, kdy určitá povinnost zanikne, re- spektive - vnímáme-li oprávnění státní- ho orgánu jako zrcadlový odraz povin- ností subjektů práva - kdy státu zanikne možnost sankcionovat nesplnění určité povinnosti. Napadená vyhláška tak pro- chází testem ústavní konformity ve svém celku i ve své speciálně napadené části, a to jak v pohledu výše rozebírané- ho nálezu Ústavního soudu ČR, tak i ve světle ústavněprávní teorie, pročež Nej- vyššímu správnímu soudu nezbyvá než na tuto vyhlášku pohlížet jako na plat- nou a účinnou v celku i ve všech jednot- livých částech, což vyvrací tuto prvou žalobcovu námitku týkající se nesplnění

roční lhůty pro uložení pokuty a navíc *a priori* neguje některé další z níže posuzovaných žalobcových argumentů.

Jako *obiter dictum* považuje Nejvyšší správní soud na závěr za vhodné dodat, že si je vědom, že samotná existence cenových předpisů a regulačních opatření vzbuzuje v prostředí tržní ekonomiky vážné pochybnosti o své oprávněnosti, jak se prokazuje v diskuzích na poli ekonomie, právní vědy a v neposlední řadě také v některých nálezech Ústavní-

ho soudu (z poslední doby například ve zmiňovaném nálezu Pl. ÚS č. 3/2000 či v nálezech Pl. ÚS 24/99 a Pl. ÚS 5/01). Na straně druhé ovšem platí, že není-li možno zpochybnit přímo samu platnost a účinnost zákonů a podzákoných předpisů v konkrétním posuzovaném případě, jak bylo výše prokázáno testem ústavnosti, nelze než opět odkázat na neměnné právní maximy a připomenout, že i přísný zákon je zákonem se všemi důsledky z toho vyplývajícími.

(ček)

117

Nezbytnost územního rozhodnutí

Stavební řízení: občanskoprávní námitky; doručování veřejnou vyhláškou

k § 32 odst. 2 písm. a), § 61 odst. 4, § 64 odst. 1 a 2, § 137 odst. 2 a § 139b odst. 3 písm. c) zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 83/1998 Sb.

I. Územní rozhodnutí se nevyžaduje jenom pro stavební úpravy, při nichž se zachovává vnější půdorysné i výškové ohraničení stavby [§ 32 odst. 2 písm. a) a § 139b odst. 3 písm. c) zákona č. 50/1976 Sb., stavebního zákona]. Takovou stavební úpravou však není stavba protihlukové stěny u dálnice, neboť jí dochází ke změně výškového ohraničení stavby dálnice.

II. Námitka omezení užívání reklamního zařízení v důsledku výstavby protihlukové stěny u dálnice nemůže nikterak ovlivnit realizaci této stavby, a proto není na místě přerušit stavební řízení podle § 137 odst. 2 stavebního zákona.

III. Platná právní úprava neurčuje minimální počet účastníků řízení podmiňující možnost doručovat veřejnou vyhláškou. To, kdy je počet účastníků velký ve smyslu § 61 odst. 4 a § 64 odst. 1 a 2 zákona č. 50/1976 Sb., stavebního zákona, je zcela ponecháno na volné úvaze stavebního úřadu.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4.9.2003, čj. 7 A 178/2002-36)

Věc: Společnost A. v D. proti Ministerstvu dopravy a spojů o vydání stavebního povolení.

Žalovaný dne 16. 10. 2002 zamítl rozklad žalobkyně a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 27. 6.

2002, kterým bylo rozhodnuto o povolení stavby protihlukové stěny na dálnici D1.

Žalobkyně se u Vrchního soudu v Praze domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného. V podané žalobě žalobkyně poukázala na hlavní vady správního řízení, které vedlo k vydání napadeného rozhodnutí. První vada spočívala v tom, že ve věci umístění protihlukové stěny nebylo vedeno územní řízení a nebylo vydáno územní rozhodnutí o umístění této stavby podle stavebního zákona. Druhou vadou řízení byla podle žalobkyně skutečnost, že stavební úřad odmítl přerušit řízení podle § 137 odst. 2 stavebního zákona, i když žalobkyně a stavebník nedosáhli dohody o občanskoprávní námitce, neboť stavebník odmítl nabídnout žalobkyni vypořádání či o jakémkoli vypořádání s žalobkyní jednat. Poslední námitka se týkala použití veřejné vyhlášky v situaci, kdy měl žalovaný správně použít přímého oznámení účastníkům.

Žalovaný ve svém vyjádření k první žalobní námitce uvedl, že ačkoli nebylo vedeno územní řízení, nebyla žalobkyně zkrácena na svých právech, neboť účastníci stavebního řízení svá práva mohou hájit při stavebním řízení. Dále poukázal na skutečnost, že pro stavbu protihlukové stěny, jež je součástí stávající dálniční stavby, platí speciální režim, tj. režim stavby pozemních komunikací. Právní předpisy upravující povolování pozemních komunikací neupravují jiné změny těchto staveb než stavební úpravy, které nevyžadují územní rozhodnutí ve smyslu § 32 odst. 2 písm. a) stavebního zákona. Pro stavbu nebo její změnu povolovanou speciálním stavebním úřadem také postačí vyjádření o souladu navrhované stavby se záměry územního plánování, které v daném případě bylo pří-

slušným stavebním úřadem vydáno. K druhé námitce žalovaný poukázal na skutečnost, že požadavek žalobkyně, aby jí byla poskytnuta finanční náhrada či provedeno náhradní umístění reklamního poutače, není námitkou, která – kdyby se ukázala oprávněnou – by znemožnila výstavbu protihlukové stěny. K námitce poslední pak argumentoval tím, že stavební zákon neobsahuje konkrétní údaje o tom, co je „velký počet účastníků řízení“; žalovaný účastníkům řízení včetně pozvánky k ústnímu jednání veřejnou vyhláškou, protože stavbu protihlukové stěny považoval za stavbu liniovou.

Nejvyšší správní soud, který věc převzal k dokončení řízení, napadené rozhodnutí pro vady řízení zrušil a současně vyslovil, že věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí včetně správního řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

V prvním ze žalobních bodů žalobkyně namítala, že mělo být v dané věci vydáno územní rozhodnutí, ale nestalo se tak. Podle § 32 odst. 2 písm. a) stavebního zákona územní rozhodnutí nevyžadují mimo jiné stavební úpravy a udržovací práce. Ostatní případy taxativně uvedené v § 32 odst. 2 stavebního zákona v dané věci nepřicházejí v úvahu.

Současná právní úprava na rozdíl od úpravy předchozí (§ 9 odst. 2 vyhlášky č. 85/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů) s účinností od 1. 7. 1998 neumožňuje stavebnímu úřadu upustit od vydá-

ní územního rozhodnutí, ale jednoznačně stanoví, které stavby nebo opatření v území vyžadují územní rozhodnutí a které nikoliv - s výjimkou případů živelné pohromy nebo náhlé havárie stavby [§ 49 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 132/1998 Sb.*]. Protože protihluková stěna je ve smyslu § 12 odst. 1 písm. e) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, součástí dálnice, platí pro územní a stavební řízení stavby dálnice stavební zákon, pokud v zákoně o pozemních komunikacích není stanoveno jinak (§ 16 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích). Vzhledem k tomu, že zákon o pozemních komunikacích nestanoví jinak, pokud se jedná o vyžadování územního rozhodnutí, platí i pro stavební úpravy dálnice ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) stavebního zákona, podle něž územní rozhodnutí nevyžadují stavební úpravy a udržovací práce. Stavebními úpravami, které spadají pod pojem „změny dokončených staveb“, jsou přitom takové úpravy, při nichž se zachovává vnější půdorysné i výškové ohraničení staveb [§ 139b odst. 3 písm. c) stavebního zákona]. Tím se odlišují od jiných změn dokončených staveb, jimiž jsou nástavby a přístavby. Z toho vyplývá závěr, že jen pro takové změny dokončených staveb, při nichž se zachovává vnější půdorysné i výškové ohraničení staveb, není ve smyslu § 32 odst. 2 písm. a) stavebního zákona vyžadováno územní rozhodnutí. Stavbou protihlukové stěny na dálnici se však mění minimálně výškové ohraničení stavby dálnice.

Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost namítaná žalovaným, že právní předpisy upravující povolování pozemních komunikací mají ustanovení

týkající se stavebních úprav a nikoliv jiných změn těchto staveb, protože nic nebrání tomu, aby i na stavbě dálnice byly prováděny změny mající charakter nástavby či přístavby. Územní řízení musí vždy předcházet stavebnímu řízení s výjimkou případů, kdy se podle stavebního zákona buď územní rozhodnutí nevyžadují nebo lze územní rozhodnutí sloučit se stavebním řízením, a proto nelze zlehčovat - jak to činí žalovaný - opomenutí územního řízení tvrzením, že žalobkyně měla možnost hájit svá práva při stavebním řízení.

Za nedůvodný pak považuje Nejvyšší správní soud další žalobní bod týkající se povinnosti správního orgánu přerušit řízení z důvodu nevyřešení občanskoprávní námitky. Podle § 137 odst. 2 stavebního zákona platí, že nedojde-li mezi účastníky řízení k dohodě o občanskoprávní námitce vyplývající z vlastnických nebo jiných práv k pozemkům a stavbám, která - kdyby se zjistila její oprávněnost - by znemožnila uskutečnit požadované opatření nebo by umožnila jeho uskutečnění jen v podstatně jiné míře či formě, odkáže stavební úřad účastníka podle povahy námitky na soud a řízení přeruší. O takovou situaci se v případě žalobce nejedná, protože vyřešení otázky týkající se omezení užívání reklamní stavby, která je v jeho vlastnictví, v důsledku výstavby protihlukové stěny nemůže žádným způsobem ovlivnit realizaci stavby, která byla předmětem stavebního řízení, a proto nebyly splněny zákonné podmínky pro přerušování řízení ve smyslu citovaného ustanovení.

Stejně tak nedůvodným shledal Nejvyšší správní soud poslední žalobní bod

* Ustanovení § 49 citované vyhlášky bylo zrušeno s účinností od 29. 11. 2002 vyhláškou Ministerstva pro místní rozvoj uveřejněnou pod č. 492/2002 Sb.

o nesprávném použití ustanovení § 61 odst. 4 a § 69 odst. 2 stavebního zákona. Doručování formou veřejné vyhlášky použije stavební úřad u liniových staveb nebo v odůvodněných případech též u staveb zvláště rozsáhlých, s velkým počtem účastníků řízení, jak vyplývá z § 61 odst. 4 a § 69 odst. 2 stavebního zákona, což jsou v obou případech situace, kdy je velký počet účastníků řízení. V současné době platná právní úprava nekonkretizuje minimální počet účastníků, který by podmiňoval použití veřejné vyhlášky, a je ponecháno zcela na úvaze příslušného stavebního úřadu, aby posoudil, zda se jedná o velký počet účastníků řízení, což je jediná podmínka pro použití veřejné vyhlášky při doručování.

Protože v dané věci sama žalobkyně připouští, že počet účastníků řízení se pohybuje v rozmezí 20 až 25, nelze dovést, že doručování veřejnou vyhláškou v projednávané věci se dělo v rozporu s § 61 odst. 4 a § 69 odst. 2 stavebního zákona.

Z důvodů výše uvedených Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 78 odst. 1 s. ř. s. napadené rozhodnutí žalovaného pro vady řízení zrušil a podle odst. 4 citovaného ustanovení současně vyslovil, že věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení. V souladu s ustanovením § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. rozhodl Nejvyšší správní soud ve věci bez nařízení jednání.

(ci)

118

Rozhodování ve věcech soukromoprávních: zákon o telekomunikacích

k § 8 odst. 1 zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích

Rozhodnutí správního orgánu vydané na základě § 8 odst. 1 zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, je rozhodnutím v soukromoprávní věci, neboť předmětem rozhodnutí je spor mezi uživatelem a poskytovatelem telekomunikační služby o plnění za poskytnuté služby, tj. spor o povinnosti uživatele platit za poskytnuté telefonní služby úhradu v rozsahu tehdy stanoveném Telefonním řádem a o oprávnění poskytovatele telefonních služeb jen v takto stanoveném rozsahu úhradu požadovat. Sama skutečnost, že řízení je regulováno správním řádem, nemá pro posouzení soukromoprávního či veřejnoprávního charakteru věci význam, neboť všechny orgány veřejné správy, jejichž rozhodnutí se projednávají podle části páté občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2003, se v procesních otázkách řídí právními předpisy veřejného práva.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, čj. 6 A 60/2000-46)

Prejudikatura: Srov. č. 47/2004 Sb. NSS.

Věc: Ing. Karel Č. v P. proti Českému telekomunikačnímu úřadu o dlužné telekomunikační úhrady.

Ministerstvo dopravy a spojů rozhodlo dne 8. 2. 2000 o zamítnutí rozkladu žalobce a potvrdilo rozhodnutí Ministerstva

dopravy a spojů - Českého telekomunikačního úřadu, odboru pro oblast Praha, ze dne 21. 5. 1999, kterým tento správní orgán vyhověl návrhu poskytovatele telefonní služby a žalobci jako účastníku telefonní stanice uložil na základě § 8 odst. 1 zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, povinnost zaplatit dlužné telekomunikační úhrady za konkrétně uvedená měsíční zúčtovací období s úrokem z prodlení a úhradou nákladů na upomínku.

Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu k Městskému soudu v Praze, který věc postoupil Vrchnímu soudu v Praze jako soudu k projednání žaloby příslušnému.

Žalobce zejména namítal, že správní orgány obou stupňů porušily zásadu materiální pravdy, neboť nezjistily přesně a úplně skutečný stav věci; při hodnocení důkazů postupovaly v rozporu se správním řádem, nezabývaly se žalobcovými návrhy důkazů, a rozhodly tak na podkladě nedostatečně zjištěného stavu věci.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření navrhl zamítnutí žaloby. Poukázal na to, že poskytovatel telefonní služby prokázal svoji pohledávku soupisem dlužných telekomunikačních úhrad, jednotlivými měsíčními vyúčtováními a upomínkami s doručenkami; žalobce pak neprokázal, že by dlužné částky uhradil.

Nejvyšší správní soud žalobu odmítl podle ustanovení § 46 odst. 2 s. ř. s., neboť žalobce se jí domáhal přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci, kde je žaloba podle § 68 písm. b) s. ř. s. nepřípustná. Žalobce byl rovněž poučen o možnosti domáhat se novou žalobou rozhodnutí v občanském soudním řízení.

Z odůvodnění:

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle ustanovení § 132 s. ř. s. z Vrchního soudu v Praze. Podle tohoto ustanovení dokončí Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených vrchními soudy, v nichž byla přede dnem účinnosti s. ř. s. dána jejich věcná příslušnost, řízení zahájená před těmito soudy. V předmětné věci bylo přede dnem 1. 1. 2003 zahájeno řízení a byla dána věcná příslušnost vrchního soudu, neboť obsahem žaloby byl návrh na přezkoumání rozhodnutí vydaného ústředním orgánem státní správy. Podle ustanovení § 130 odst. 1 s. ř. s. se řízení o žalobách podaných podle části páté hlavy druhé občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. 12. 2002, o nichž nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti soudního řádu správního, dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona (tedy podle ustanovení o řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu - § 65 a násl.). Účinky procesních úkonů v těchto řízeních učiněných zůstávají zachovány a posoudí se přiměřeně podle ustanovení soudního řádu správního. To se však netýká věcí, o nichž má od 1. 1. 2003 jednat a rozhodovat soud v občanském soudním řízení; v takových případech postupuje Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 68 písm. b) s. ř. s.

V posuzovaném případě se věcně jedná o rozhodnutí podle § 8 odst. 1 zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích: správní orgány tu rozhodovaly o telekomunikačních úhradách žalobce jako účastníka telefonní stanice ve správním řízení zahájeném na návrh poskytovatele telefonní služby, podle jehož tvrzení žalobce řádně neplatil telekomunikační úhrady. Předmětem řízení je tak spor

mezi poskytovatelem telefonní služby a účastníkem telefonní stanice o dlužnou telekomunikační úhradu a její výši. I když – na rozdíl od stávající právní úpravy, podle níž je poskytování telekomunikačních služeb založeno na smluvním vztahu mezi uživatelem telekomunikační služby a jejím poskytovatelem – byl v době vzniku sporu vztah mezi uživatelem a poskytovatelem telekomunikační služby založen jiným způsobem (tj. zřízením telefonní stanice na základě přihlášky o účastnickou telefonní stanici), nemění tato skutečnost nic na tom, že jde o povinnost plnění za poskytnuté služby, tedy o povinnost uživatele platit za poskytnuté telefonní služby úhradu v rozsahu tehdy stanoveném Telefonním řádem (tj. měsíční základní sazbu a hovorné) a o oprávnění poskytovatele telefonních služeb jen v takto stanoveném rozsahu úhradu požadovat; řízení o takovém právu je proto třeba považovat za věc spadající do práva soukromého. I když otázky řízení se řídí obecnými předpisy správního řízení, rozhodující význam pro posouzení charakteru věci má právo hmotné,

nikoliv právo procesní, neboť v případě věcí projednávaných podle novelizované části páté občanského soudního řádu jde vždy o rozhodnutí orgánu veřejné správy, který se v procesních otázkách řídí právními předpisy veřejného práva.

Ochrana soukromých práv, která jsou předmětem řízení před správním orgánem, není zajištěna soudním přezkumem ve správním soudnictví, ale postupem podle části páté občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2003. Soukromým právům je tak poskytována větší ochrana, neboť zatímco ve správním soudnictví soud provádí přezkum správního rozhodnutí s možností takové rozhodnutí v případě zjištění nezákonnosti pouze zrušit a věc vrátit správnímu orgánu k novému projednání, v řízení podle nové části páté občanského soudního řádu je soud povolán k tomu, aby v případě, kdy dospěje k závěru, že o věci mělo být rozhodnuto jinak, než rozhodl správní orgán, sám o věci rozhodl, a nahradil tak rozhodnutí správního orgánu.

(Šk)

119

Právo na informace: informace o zdravotním stavu

k § 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

k § 23 odst. 1, § 69 a § 70 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění zákona č. 425/1990 Sb. a zákona č. 548/1991 Sb.

I. Ministerstvo zdravotnictví je sice povinným subjektem pro poskytování informací podle § 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, avšak není povinno sdělovat občanu informace o jeho zdravotním stavu, neboť to není předmětem jeho činnosti (§ 69 a § 70 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu).

II. Státní ani nestátní zdravotnická zařízení nejsou povinnými subjekty dle ustanovení § 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a informace o zdravotním stavu proto poskytují pouze v rozsahu stanoveném v § 23 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003, čj. 5 A 68/2000-98)

Věc: Ing. Josef V. v Ú. proti Ministerstvu zdravotnictví o poskytnutí informace.

Žalobou ze dne 17. 4. 2000 napadl žalobce rozhodnutí ministra zdravotnictví ze dne 6. 4. 2000, kterým byl zamítnut jeho rozklad proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví ze dne 13. 3. 2000 a toto rozhodnutí bylo potvrzeno.

Ve správním řízení požadoval žalobce poskytnutí originálu posudku odborného konzultanta Ministerstva zdravotnictví z oboru neurologie doc. MUDr. Zbyňka K., Csc., ze dne 24. 5. 1995. Správní orgán I. stupně zamítl žádost žalobce o poskytnutí originálu uvedeného posudku či jeho kopie ověřené kriminalistickou laboratoří, zároveň však rozhodl o doručení kopie posudku v zákonné třicetidenní lhůtě za úhradu vynaložených nákladů ve výši 165,50 Kč. Své rozhodnutí odůvodnil správní orgán I. stupně tím, že nemá k dispozici originál uvedeného posudku; zákon o svobodném přístupu k informacím navíc nestanoví povinnost poskytovat informace formou zaslání originálních dokumentů. S uvedenou právní argumentací se ztotožnil i vedoucí ústředního orgánu státní správy v napadeném rozhodnutí.

Žalobce ve své žalobě zpochybnil postup správního orgánu I. i II. stupně při vyřizování žádosti o poskytnutí informace a namítal, že pro dotčené správní orgány nemůže být problémem vyžádat originál posudku od příslušného zdravotnického zařízení. Navíc má žalobce za to, že mu byl neoprávněně vyměřen poplatek za pořízení fotokopie posudku. Žalobce přitom trval na zaslání originálu posudku, neboť měl obavy z falšování zdravotní dokumentace. Z výše uvede-

ných skutečností dovedil žalobce porušení svého práva na svobodný přístup k informacím, a navrhl proto zrušení rozhodnutí správních orgánů obou stupňů a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Žádal zároveň, aby soud uložil poliklinice v Ú., s. r. o., a Masarykově nemocnici v Ú. vydání jeho zdravotní dokumentace.

Ve vyjádření ze dne 12. 6. 2001 žalovaný správní orgán uvedl, že na poskytování informací o zdravotním stavu se zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nevztahuje. Tyto informace jsou poskytovány formou poučení na základě ustanovení § 23 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, podle něhož je lékař povinen poučit vhodným způsobem nemocného, popř. členy jeho rodiny, o povaze onemocnění a o potřebných výkonech tak, aby se mohli stát aktivními spolupracovníky při poskytování léčebně-preventivní péče. Žalovaný má za to, že i zasláním fotokopie znaleckého posudku vyhověl žalobci nad rámec právních předpisů. Náklady na pořízení fotokopie posudku pak byly stanoveny polovinou předepsané sazby. Vzhledem k tomu, že napadeným rozhodnutím byl zákon překročen ve prospěch žalobce, nikoliv v jeho neprospěch, navrhl správní orgán zamítnutí žaloby.

Nejvyšší správní soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Z odůvodnění:

Posudek odborného konzultanta Ministerstva zdravotnictví, jehož vydání se žalobce domáhal, byl zpracován pro vyřízení stížnosti žalobce na ambulantní lékařku MUDr. K., která podle jeho mínění u něj neopatrným vyšetřením vyvo-

lala cévní mozkovou příhodu. Znalecký posudek byl podkladem pro vyřízení stížnosti v režimu vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú. l., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících, ve spojení s ustanovením § 77 odst. 6 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. O vyřízení stížnosti podává správní orgán stěžovateli zprávu dle ustanovení § 11 citované vyhlášky, při opakovaných stížnostech pak dle ustanovení § 6 odst. 7 citované vyhlášky. Uvedené právní předpisy nezakotvují povinnost správního orgánu zasílat stěžovateli podklady, na základě kterých byla stížnost vyřízena.

Takováto povinnost nevznikla správnímu orgánu nově ani na základě ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.,^{*)} neboť předmětem činnosti Ministerstva zdravotnictví není primárně poskytovat informace o zdravotním stavu občanů (§ 69 a 70 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu). Jestliže tedy Ministerstvo zdravotnictví rozhodlo alespoň o zaslání kopie požadovaného znaleckého posud-

ku žalobci, učinilo tak nad rámec svých povinností stanovených zákonem. Pro tento případ oprávněně rozhodlo i o náhradě nákladů dle ustanovení § 17 odst. 1 a 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Soud nevyhověl ani návrhu žalobce na uložení povinnosti polikliniky v Ú., s. r. o., a Masarykově nemocnici v Ú. na vydání zdravotní dokumentace, neboť tyto subjekty nejsou účastníky řízení. Uvedené subjekty ostatně nejsou v daném případě ani osobami zúčastněnými na řízení, neboť nesplňují podmínky uvedené v ustanovení § 34 odst. 1 s. ř. s. v návaznosti na ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Vzhledem k tomu, že poskytnutí více práv, než žalobci dle zákona náleží, není důvodem ke zrušení napadeného rozhodnutí, soud žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

(aš)

120

Řízení před soudem: ustanovení tlumočnicka

k § 18 odst. 2 občanského soudního řádu

Reaguje-li cizinec v řízení před soudem na úkony soudu činěné v českém jazyce svými podáními činěnými rovněž v českém jazyce, nejsou dány důvody stanovené v § 18 odst. 2 o. s. ř. pro ustanovení tlumočnicka, neboť toho není potřeba.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, čj. 6 Azs 10/2003-37)

Věc: Thi Giang V., vietnamská státní příslušnice, proti Ministerstvu vnitra o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobkyně.

Napadeným rozsudkem Krajský soud v Praze zamítl žalobu žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 10. 2002, kterým žalovaný zamítl žádost ža-

^{*) Ustanovení § 8 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, bylo zrušeno zákonem č. 101/2001 Sb. s účinností od 1. 6. 2000.}

lobkyně o azyl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Vyslovil též, že azyl podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu se neuděluje a že na žalobkyni se nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně domáhala zrušení uvedeného rozsudku Krajského soudu v Praze.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Proto ji v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 poslední věta s. ř. s. zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobkyně v kasační stížnosti uplatnila kasační důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. – tedy vadu řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech a soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Dále se dovolávala kasačního důvodu označeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako „jiná vada řízení před soudem“, když tvrdila, že napadené rozhodnutí je nezákonné proto, že ač ona sama neovládá český jazyk a nerozumí

obsahu rozhodnutí, nebyl jí ustanoven tlumočník. Tím byla porušena povinnost soudu ustanovit účastníku řízení, jehož mateřtinou je jiný než český jazyk, tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo.

První námitka je nedůvodná proto, že vady řízení před správním orgánem jsou kasačním důvodem pouze tehdy, byly-li již vytýkány v řízení před soudem I. stupně. Nelze je tedy uplatňovat poprvé až v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud prostudoval žalobu i její doplnění a nenašel v nich žádnou námitku vad řízení před správním orgánem – jde pouze o polemiku nad povahou důvodů, pro které nebyl azyl udělen.

Stejně tak je nedůvodná i druhá námitka žalobkyně opírající se o tvrzení jiné vady řízení, která mohla mít za následek nezákonnost napadeného rozhodnutí, a spočívající v tom, že žalobkyni nebyl v řízení před soudem ustanoven tlumočník. Žalobkyně zde odkazuje na § 18 odst. 2 o. s. ř., podle něhož soud ustanoví tlumočníka účastníku, jehož mateřtinou je jiný než český jazyk, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Je sice pravda, že žaloba byla podána ve vietnamském jazyce a byla přeložena tlumočnickem, nicméně žalobkyně poté reagovala na výzvy soudu v českém jazyce podáními sepsanými rovněž v českém jazyce. Soud I. stupně tedy správně neseznal potřebu žalobkyni tlumočníka ustanovit.

(ras)

Řízení před soudem: delegace

k § 9 odst. 2 soudního řádu správního

Jestliže žalobce po podání žaloby v azylové věci změni místo svého pobytu tak, že toto místo spadá do soudního obvodu jiného než místně příslušného krajského soudu, účastníci netrvají na nařízení jednání a ze spisu potřeba nařizovat jednání nevyplývá, není tato změna pobytu sama o sobě důvodem pro to, aby Nejvyšší správní soud přikázal věc z důvodu hospodárnosti krajskému soudu příslušnému podle místa nového pobytu (§ 9 odst. 2 s. ř. s.); takový procesní postup by nepřispěl ani k rychlosti ani k hospodárnosti řízení.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2003, čj. Nad 108/2003-23)

Věc: Taťána S. (Ukrajina) proti Ministerstvu vnitra o udělení azylu.

Žalobkyně podala u Vrchního soudu v Praze opravný prostředek proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, kterým byla zamítnuta její žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, a kterým jí nebyl udělen azyl podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 uvedeného zákona; současně bylo vysloveno, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Protože Vrchní soud v Praze ve věci nerozhodl do 1. 1. 2003, kdy nabyl účinnosti soudní řád správní, předložil tuto věc k dalšímu řízení a rozhodnutí Krajskému soudu v Ostravě dle čl. II bodu 1. zákona č. 519/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

Krajský soud v Ostravě předložil věc Nejvyššímu správnímu soudu s návrhem na přikázání věci podle § 9 odst. 2 s. ř. s.

Krajskému soudu v Hradci Králové, a to z důvodu hospodárnosti, neboť žalobkyně se nyní zdržuje v Pobytovém středisku Seč, tedy v obvodu Krajského soudu v Hradci Králové. Svůj návrh opíral Krajský soud v Ostravě též o přípis ze dne 3. 6. 2003, ve kterém žalobkyně žádá, aby při rozhodování o žalobě byl brán zřetel na fakt, že na území pobývá její druh a zároveň otec jejího dítěte, jehož žalobu ve věci řízení o udělení azylu projednává Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích.

Krajský soud v Ostravě poskytl účastníkům možnost vyjádřit se k tomu, kterému soudu má být věc přikázána a k důvodu přikázání (§ 9 odst. 3 s. ř. s.). Žalobce ani žalovaný se k tomuto návrhu ve stanovené lhůtě nevyjádřili.

Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že věc se nepřikazuje Krajskému soudu v Hradci Králové.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v dané věci nejsou splněny podmínky pro navržené přikázání věci.

Podle § 9 odst. 2 s. ř. s. může Nejvyšší správní soud věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné.

Důvody vhodnosti mohou být různé v závislosti na předmětu řízení, postavení účastníků a jiných okolnostech. Zpravidla se vhodnou delegací předchází nutnosti dožádání. Z toho také vyplývá, že typickými důvody vhodnosti budou takové, které delegujícímu soudu umožní přijmout závěr, že jiným než místně příslušným soudem bude věc projednána hospodárněji a rychleji. Přihlédnout lze i k mimořádným poměrům účastní-

ků řízení. Pouze skutečnost, že žalobkyně se nyní zdržuje v místě, které se nachází mimo obvod Krajského soudu v Ostravě, přičemž ve věci ani jeden z účastníků netrvá na nařízení jednání, není důvodem pro přikázání věci jinému soudu, protože takový procesní postup by nepřispěl ani k rychlosti ani k hospodárnosti řízení. Ani skutečnost, že Krajský soud v Hradci Králové projednává žalobu ve věci řízení o udělení azylu podanou druhem žalobkyně a zároveň otcem jejího dítěte, nelze podle Nejvyššího správního soudu považovat za jiný důležitý důvod, pro který by bylo přikázání věci vhodné.

(ani)